POLIROM

Irène Némirovsky

Duşmanca

•

Balul

BIBLIOTECA POLIROM

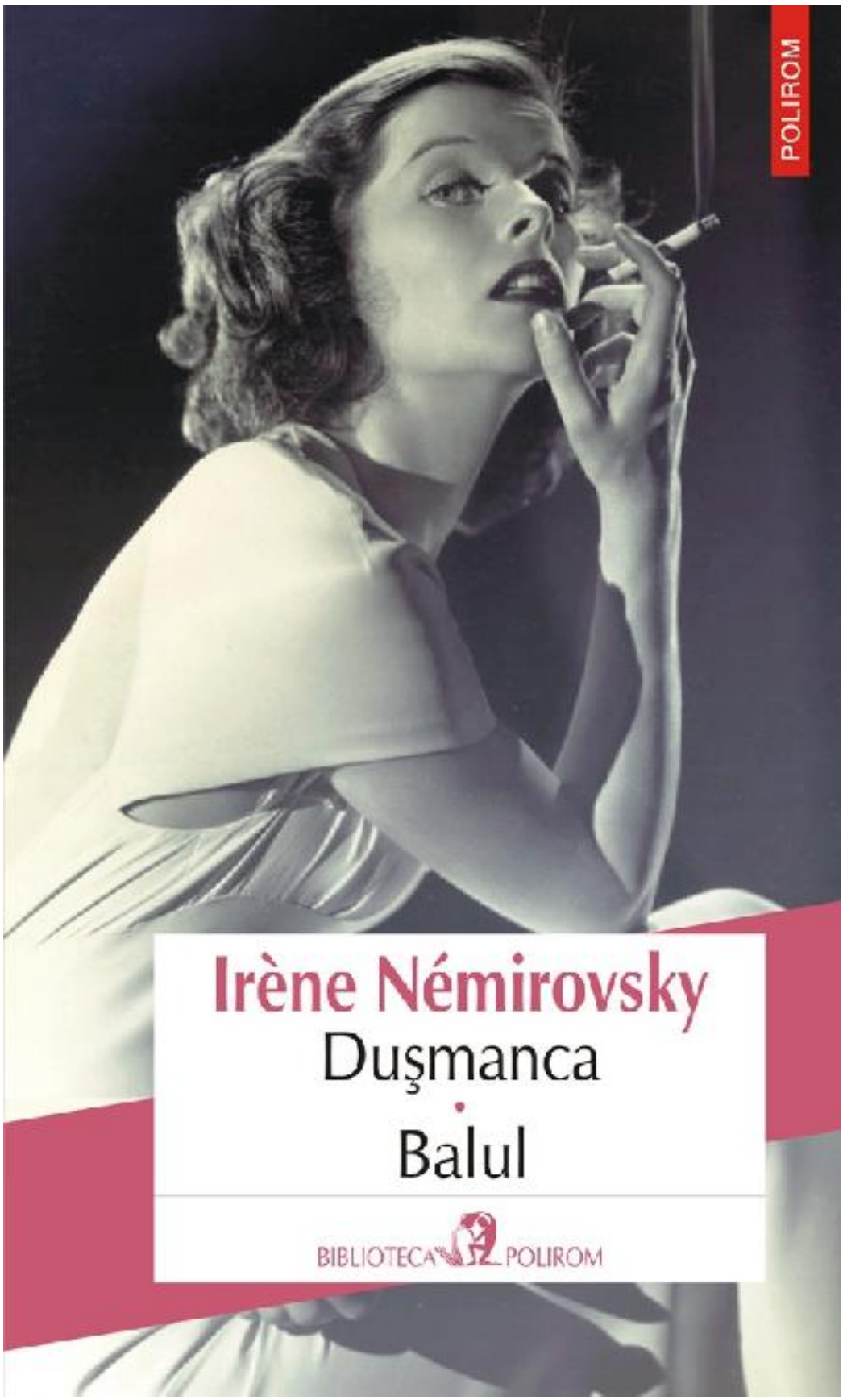
POLIROM
Irène Némirovsky
Duşmanca
•
Balul
BIBLIOTECA POLIROM

Irène Némirovsky

Duşmanca
•
Balul

Traducere din limba franceză
de Nicolae Constantinescu

POLIROM
2015

Irène Némirovsky, *L'* E *nnemie. Le Bal*

© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5292-1

ISBN PDF: 978-973-46-5293-8

ISBN print: 978-973-46-5226-6

Coperta: Radu Răileanu

Pe copertă: © Visual Press Agency/Northfoto

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

IRÈNE NÉMIROVSKY (1903-1942) s-a născut la Kiev, în familia unui bancher din Ucraina. Şi-a petrecut copilăria la Sankt-Petersburg, dar familia sa a fugit din Imperiul Rus la începutul Revoluţiei, în 1917, stabilindu-se în cele din urmă la Paris, în 1919. A făcut studii de filologie la Sorbona şi a început să scrie la doar 18 ani. 1926, anul în care a absolvit studiile, a marcat şi debutul său literar, cu romanul *Le*

Malentendu (*Neînţelegerea*). În 1929 a definitivat romanul *David Golder*, care a avut un succes imediat şi de proporţii, fiind adaptat pentru marele ecran un an mai tîrziu. Apoi, în 1930, a publicat romanul *Le Bal* (*Balul*), la rîndu-i adaptat pentru film şi scena de teatru, căruia i-au urmat o serie de alte romane, ca *Le Vin de solitude* (*Vinul singurătăţii*, 1935), *Jézabel* (1936) sau *Deux* (*Doi*, 1939). Deşi lucrările antume i-au adus admiraţia publicului şi recunoaşterea criticilor, inclusiv a celor antisemiţi, în 1938 i-a fost refuzată cetăţenia franceză, iar în 1940 i s-a interzis să mai publice. În 1942 a fost arestată împreună cu soţul ei şi trimisă la Auschwitz, de unde nici unul dintre cei doi nu va mai ieşi. Cele două

fiice au scăpat însă cu viaţă şi au reuşit să salveze o parte din manuscrisele mamei lor.

Printre acestea se afla şi celebra *Suite française* (*Suita franceză*), publicată cu un succes răsunător în 2004 în Franţa, recompensată cu prestigiosul Prix Renaudot, acordat pentru prima oară postum.

DUŞMANCA

Partea întâi

I

Postate în mijlocul aleii din Bois de Boulogne, Gabri şi Michette Bragance îşi căutau mama prin mulţime. Dar, în acea dimineaţă de iarnă senină, rece şi luminată de un soare cu dinţi, aleea era plină de lume; degeaba întorceau fetiţele capul în toate părţile, că n-o vedeau. O porniră din loc, îndreptându-se cu pas tărăgănat spre Poarta Dauphine.

Puţina zăpadă căzută în timpul nopţii strălucea încă de-a lungul porţilor de fier şi schiţa clar conturul copacilor mari și golași. Aerul era tare şi rece.

Gabri şi Michette îi îmbrânceau pe trecători lovindu-i cu cotul; femeile mergeau repede pe tocuri înalte, purtând fuste până la genunchi, cu talia exagerat de alungită, după moda din acea lună decembrie a anului 1919. Tinerei prea bine îmbrăcaţi, înfofoliţi până la sufocare în pardesiele lor cu cordon, cu capul descoperit ca adolescenţii englezi, dar cu nările aproape lipite de frig, mergeau în grupuri, blocând trotuarul cu cercurile largi pe care le desenau bastoanele lor. Câţiva călăreţi traversau aleea în galop; lumea îi privea cu un soi de surprindere. În schimb, automobilele, mai îngrijite decât nişte animale de lux, cutreierau şoseaua. Priveliștea era elegantă, fermecătoare, mărginită de o parte de copacii argintaţi din Bois de Boulogne şi, de cealaltă, de silueta masivă a Arcului de Triumf, cenuşiu şi roz în bătaia soarelui.

Abia dacă se distingeau câteva umbre în acel peisaj luminos: câțiva copii în doliu, un soldat orb, altul într-un cărucior, femei care se grăbeau; voalurile lungi şi negre fluturau în urma lor. Asta era tot ce mai rămăsese din război.

Gabri şi Michette – unsprezece şi şase ani – nu găseau de cuviinţă să vadă nimic. În fiecare zi, după şcoală, se duceau să o aştepte pe mama lor pe alee, şi asta era o corvoadă zilnică pe care o urau la fel de mult ca lecţia de pian. Cu un aer posac, Gabri îşi croia drum prin mulţime împungând pe ascuns trecătorii în coaste cu coatele ei ascuţite. Era la vârsta aceea ingrată când corpul devine înalt, agil și subțire. Purta un pardesiu de postav verde, care o făcea să pară mai negricioasă decât era, o rochie prea scurtă, croită dintr-o fustă veche a mamei sale şi şosete de lână care lăsau să se vadă

genunchii plini de umflături şi de vânătăi. O beretă de lână cenuşie era trasă peste buclele scurte, care îi dansau în jurul gâtului subţire. Cu faţa ei mică, pătată de pistrui, și gura prea mare, nu era drăguţă, dar avea nişte ochi verzi frumoşi, adânci şi schimbători.

Michette semăna cu mama lor: avea tenul alb şi era blondă; moştenise frumoșii ochi

albaştri şi zâmbetul calin, autoritar, ale lui Francine Bragance. Se agăţase cu o mână de mâneca surorii sale şi mergea sărind într-un picior, silindu-se să rostogolească o piatră

cu vârful ghetuţei destul de uzate. Deodată, se opri şi strigă râzând:

— Mămica, uite-o pe mămica! Gab, o văd pe mămica!

— Așa, și? Și eu o văd. Şi ce dacă? bombăni Gabri, care părea foarte prost dispusă.

Într-adevăr, mămica venea înspre ele. Era o femeie drăgălaşă şi delicată ca porţelanul. Părea făcută toată din auriu şi alb, ca păpuşile de Saxonia. Părul, privirea și zâmbetul îi sclipeau, la fel și dinţii, care luceau curați, perfecți şi ascuţiți; de altfel, şi-i arăta adesea. Nu era singură, ci însoţită de un tânăr înalt, deşirat, foarte elegant.

Michette dădu să se avânte spre cei doi, dar sora ei o ţinu de umăr.

— Nu mişca, şopti ea. Deocamdată n-au nevoie de noi.

Gabri ştia că nu era întotdeauna oportun să te bagi în fustele mămicii când aceasta

mergea agale pe sub copaci împreună cu un domn necunoscut. Aşa că, văzându-şi mama captivată ca o mâţă căreia i-ai pus în

faţă un bol cu smântână, păşi discret.

— Miche, hai, fugi să te joci! zise Gabri.

Supusă, Michette se îndepărtă. Atunci, sora cea mare se apropie tiptil de cei doi și începu să meargă în spatele mamei și să tragă netulburată cu urechea.

Francine nu vedea nimic din toate astea, nici pe Gabri, care o spiona cu o insolenţă

calmă, nici pe Michette, care se zgâria pe mâini şi-şi rupea rochia în grilajul pe care se căţăra.

Francine flirta.

Între timp, ora prânzului a trecut pe nesimțite. Oamenii ieşiţi la plimbare se răreau tot mai mult. Câţiva muncitori, ieșiți să ia o gură de aer după masă, hoinăreau zgribuliţi de frig. Apoi plecară şi ei. Lumina soarelui se revărsa peste aleea pustie. Stomacul şcolăriţelor, trezite de la ora şapte, cerea de mâncare. Michette veni lângă Gabri, o prinse de mână şi începu să se plângă:

— Mi-e foame…

— Şi mie, îi răspunse încruntată sora cea mare.

Nu îndrăzneau să tulbure discuţia mamei; le era foarte teamă de ea. Se mulţumeau

s-o observe de departe, cu nelinişte. Dar chipul ei frumos şi vesel nici măcar nu se întorcea spre ele. Francine îşi băuse ciocolata la prânz şi golise două pahare de Porto puţin mai târziu la Pavilionul Dauphine; nu-i era foame şi uitase cu toată seninătatea de fiicele ei.

— N-o s-ajungem prea curând acasă, nu-i așa? se jeli Michette.

Gabri o îmbrânci.

— Mă enervezi… Dacă ţi-e foame, mănâncă-ţi un pumn şi păstrează-l pe celălalt pentru mâine… Vezi bine c-o doare-n cot de noi, nu?

Pe o bancă, o vânzătoare de flori, o puştoaică zdrenţăroasă care-și ținea coşul cu violete pe genunchi, mânca un măr şi un colţ de pâine aurie. Copilele o zăriseră. Cea mare întoarse capul în altă parte; mezina oftă din toţi rărunchii cu un aer atât de plin de jind, încât o făcu să râdă pe fata săracă.

Gabri îi aruncă mamei sale o privire aproape plină de ură. Strânse pumnii şi trânti, pe un ton grav, o înjurătură puerilă:

— Egoistă nemernică!

II

Din clipa în care în ochii verzi ai lui Gabri se aprinsese o sclipire de inteligenţă, fata începuse să-şi observe mama cu o răutate înnăscută şi cu acel fler extraordinar pe care îl au copiii pentru a depista în viaţa părinţilor lucrurile secrete şi anormale.

Până în 1914, tatăl ei fusese un mic funcţionar într-un birou de litigii. Uneori, duminica, îşi ducea fiica în vizită la colegi care erau, la fel ca el, taţi de familie. Doamna Bragance nu-i însoţea.

Gabri vedea acolo interioare modeste, dar strălucind de curăţenie, copii îmbrăcaţi decent, adunaţi în jurul unei supiere aburinde, care mirosea apetisant. Faţa de masă era cârpită, geamurile, curate, scaunele, bine şterse de praf.

Acasă, lui Gabri i se deschideau în taină ochii şi zărea petele de pe covor, praful de pe mobilă, perdelele rupte, şosetele ei găurite. Mămica nu devenise încă femeia frumoasă, obişnuită cu localurile de dans şi cu Bois de Boulogne, cum avea să fie mai târziu. Era încă foarte tânără. Nu cunoştea Parisul. Amintirile ei se limitau la magazinul de tricotaje şi lenjerie unde se născuse, la Melun. Căsătorită, îşi petrecea zilele între pian, pila de unghii şi o tapiserie pe care Gabri nu avea s-o vadă niciodată terminată. Lenevea toată ziua în casă, în papuci, fără corset și înfășurată într-un capot uzat, cu chipul frumos mereu posomorât, mereu dominat de o expresie de ciudă amestecată cu furie.

Această mic-burgheză care citise prea multe romane era avidă de bani și de lux; îi reproşa soţului că n-o răsfaţă, că n-o distrează destul. Plângea ore întregi ca un copil răzgâiat. Bragance ofta, lăsa capul în jos şi tăcea. Totuşi, îşi pierdea uneori răbdarea şi începea și el să strige; îi reproşa dezordinea, risipa, lenea, iar certurile lor o trezeau pe micuţa Michette, care începea să plângă în leagăn.

Venise apoi războiul. Bragance fusese mobilizat. Brusc, Francine se trezise parcă

transformată. Războiul o aruncase, ca pe multe altele, într-un birou, după aceea într-o ambulanţă, apoi la un consulat. Cunoscuse bărbaţi aşa cum nu mai întâlnise niciodată.

Până atunci fusese cinstită, probabil din atavism, dintr-un rest de virtute ursuză

moştenită de la strămoşii ei. Dar asta n-o protejase multă vreme. Era liberă, părinţii îi muriseră. În scurtele permisii, soţul nu observa nimic sau se prefăcea că nu vede. Copiii

creşteau singuri. Foarte repede, începu să se fardeze, să se îmbrace cu grijă. Deveni frumoasă, învăluită într-un aer de lene şi plăcere, mereu veselă. În 1917, Bragance, rănit, apoi întremat, se întorsese acasă. Nu rămăsese însă mult timp. I se oferise o slujbă

bună în Polonia şi plecase.

Soţia lui continuase să danseze, să flirteze. Nu avea anvergura unei mari curtezane.

Adora prea mult plăcerea, orice fel de plăcere. Dar se distra nespus. Gabri şi Michette crescură ca şi până atunci, la întâmplare. Şi, desigur, cei care le vedeau trecând prin Bois de Boulogne pe păpuşa aceea fermecătoare, ai cărei însoţitori se schimbau atât de des, şi pe cele două fetiţe palide, nu bănuiau că ele respectau întru totul regulile societăţii, că aveau undeva un soţ şi un tată şi că formau, oricât de ciudat ar fi putut să

pară, ceva asemănător cu o familie.

III

Familia Bragance locuia în cartierul Ternes, într-un mic apartament de la etajul al

cincilea al unui imobil vechi de pe o stradă veche. Lui Gabri îi plăcea cartierul acela plin de mişcare şi de zgomot, în care se amestecau opulenţa şi sărăcia, casele noi şi frumoase, bulevardele largi şi bine luminate cu străduţele îndoielnice, mărginite de parmalâcuri străvechi din fier ruginit pe care zăreai din loc în loc cuvântul „Hotel“, ce se lumina discret când se lăsa seara.

Şcoala fetiţelor era situată pe Avenue de la Grande-Armée, deasupra unei cafenele

mari. Micile domnişoare – între şase şi treisprezece ani – ştiau deja să se fandosească şi să arunce ocheade când treceau pe lângă clienţii aşezaţi pe terasă. Elevele erau de două

feluri: fete de negustori din cartier, cu coadă de cal şi bluze negre, şi progeniturile tinerelor femei uşoare, cu rochii prea scurte, croite dintr-un capot vechi al mamei, şi bucle.

Acolo, Gabri învăţa să înşire date din istoria Franţei, puţină geografie şi ceva aritmetică; Michette învăţa să citească şi, în timpul recreaţiilor, deprindeau amândouă

cunoştinţe despre cum vin pe lume copiii, refrenul cântecului popular , Madelon“ şi câteva cuvinte urâte.

Începând de la şase, când ieşeau de la ore, hoinăreau vreme îndelungată pe străzi.

Se uitau la prăvălii și ascultau muzica de orchestră ce răzbătea din restaurante,

cinematografe și baluri populare. Instinctiv, întârziau cât puteau de mult întoarcerea acasă, în cele trei încăperi mici, lipsite de aer curat şi de lumină, în care stăruia un miros de grăsime încinsă amestecat cu parfumurile tari ale mămicii.

Mămica nu era niciodată acasă. Dejuna, se îmbrăca, pleca, se întorcea uneori la cină, se îmbrăca din nou şi pleca iar de-acasă. Gabri o auzea deseori întorcându-se noaptea târziu și fredonând încetişor un cântec, în timp ce în spatele ei cineva mergea cu mare grijă în vârful picioarelor.

Când ea nu era acolo la ora meselor, Gabri şi Michette primeau de mâncare de la

Eugénie, care trântea pe faţa de masă găurită şi pătată de sos ciorba rece şi cotletele arse şi spunea întotdeauna:

— Hai, grăbiţi-vă și voi un pic, mocăitelor ce sunteţi!

Şi, fără să strângă masa, pleca imediat, la fel ca doamna.

Totuşi, când se întâmpla să stea acasă, Eugénie se străduia să le distreze pe fete. Le învăţa melodii sentimentale sau deocheate, le povestea bârfele din cartier; le făcea să

înţeleagă „că nu era mare lucru de capul mamei lor, care îşi înşela soţul cu orișicine şi le neglija, ajungând de ruşinea şi de ocara casei“. Şi, evident, doamna Bragance nu avea nici cea mai mică bănuială despre toate astea. Gabri nu spunea nimic, pentru că ea nu pierdea vremea. Când Eugénie umbla Dumnezeu ştie pe unde, ea făcea o mie şi una de

prostii, pregătea pe plită fel și fel de gustări, citea toate romanele pe care le putea sustrage de la mămica și se ținea de șotii pe stradă cu băieţii portăresei. Şi Michette, care o adora, o respecta și se temea de sora ei mai mare, o imita în toate şi nu sufla o vorbă.

Jocul preferat al fetelor era să se instaleze în camera mămicii şi să-i scotocească

metodic prin sertare. Joia, Gabri şi Michette petreceau ore întregi acolo. Deschideau toate şifonierele. Îşi puneau pe cap pălăriile mămicii, care arătau foarte straniu aşezate deasupra chipurilor lor copilăreşti, peste buclele scurte şi jucăușe ale lui Gabri şi peste părul blond, lins şi cu breton al micuţei Michette. Se jucau cu bijuteriile lipsite de valoare pe care le lăsa mămica pe masă. Se fardau, apoi se priveau îndelung în oglindă

și scoteau limba. Deschideau genţile mămicii, îi citeau scrisorile, iar unele fraze o făceau pe Gabri să viseze.

Într-o zi, stăteau pe patul doamnei Bragance, iar Gabri fuma un chiştoc de ţigară

şterpelit de pe toaletă. Fumul îi intra în ochi şi îi dăduseră lacrimile, dar nu renunţa, întrucâtva din bravadă, dar şi pentru că savoarea amară a tutunului începuse să-i placă.

Michette, aşezată şi ea pe pat, cu picioarele bălăngănindu-se şi o oglinjoară în mână, se privea încântată: îşi întinsese pe chipul mic şi rotund pete mari de fard, stângace, stridente. O trase pe Gabri de mână:

— Uite, uite, nu-i aşa că semăn cu mămica? Nu-i aşa că semăn?

— Dă-mi pace! bombăni Gabri.

Gabri îşi adora surioara, dar tandreţea ei nu se manifesta niciodată în vorbe mângâietoare şi în dezmierdări. O îmbrâncea, o tachina, uneori o şi bătea. Dar, din banii pe care-i primea pentru gustare, îi cumpăra adesea bomboane lui Michette. O

apăra cu pumnii de colegele de şcoală. Nici măcar ea nu avea habar cât de mult o iubea.

Michette sări jos din pat şi se postă în faţa şifonierului cu oglindă. Apoi îşi puse o rochie a mamei aruncată neglijent pe un raft şi începu să râdă în hohote: rochia, foarte decoltată, îi descoperea până la brâu trunchiul subţire de copil îmbrăcat în cămaşa festonată, iar partea de jos îi atârna în jurul picioarelor şi se împiedica de ea la fiecare pas. O săltă cu o mână şi începu să scotocească prin toate ungherele încăperii, vorbind de una singură.

Gabri aruncase ţigara: se întinsese pe pat şi mototolea dinadins, cu ghetele pline de noroi, cuvertura de satin roz. Era tristă, fără să ştie prea bine de ce. Ziua cenuşie de iarnă o copleşea cu o melancolie apăsătoare şi confuză. Luă de pe masa de alături o carte decorată cu gravuri deocheate şi o examină cu răceală. Lucrurile alea, care de obicei o amuzau, azi o dezgustau.

Deodată, Michette veni în fugă spre ea. Ochii albaştri îi străluceau de bucurie.

— Uite, Gab!

Ţinea în mână o bucată de mătase mototolită.

— Uite ce rochie elegantă pentru păpuşa mea!

Gabri catadicsi să întindă două degete.

— Să văd.

Era o cămaşă a mămicii, scurtă, din crep de China roz, împodobită cu dantele în dreptul sânilor. Gabri o luă în tăcere, o suci pe toate părţile, o pipăi. Era călduţă încă şi fină, şi şifonată… O! Şifonată ca de o mână nerăbdătoare, probabil aceeaşi care sfâșiase dantela şi deșirase epoletul din împletituri… Dar acea mică bucată de pânză avea un

miros straniu, care îi amintea de parfumul obișnuit al mămicii, amestecat cu un alt miros, mai ascuns, mai tare…

Michette vru să-şi ia înapoi noua jucărie.

— Auzi, dă-mi-o înapoi! E-a mea, auzi!

Deodată, Gabri zvârli cât colo bucata de mătase. Nu deslușea prea bine ce o tulbura

aşa de mult; era un sentiment confuz de ruşine amestecată cu mânie. Brusc, nu putu să

mai suporte să o vadă pe Michette fardată și îmbrăcată cu rochia mamei lor.

— Hai să plecăm!. . Ne plictisim…

Vru s-o dezbrace pe Michette, dar fetiţa se zbătu din toate puterile.

Gabri strigă:

— Vrei să-ţi trag o palmă?

Uimită, Michette începu să plângă; lacrimile îi curgeau pe chipul micuț și boit, diluând fardul în modele bizare. Gabri, cu inima plină de o tandreţe şi o deznădejde

greu de definit, o lăsa să plângă fără să zică nimic. Vocabularul ei de copil nu avea cuvinte îndeajuns de subtile și de profunde ca să exprime ceea ce simţea cu atâta putere. Deodată, cu o mişcare stângace, o cuprinse cu amândouă braţele pe după gât.

Michette, mai obişnuită cu scatoalcele decât cu mângâierile surorii sale, tăcu şi îşi trase încet nasul, uimită. Cu degetele pătate de cerneală, Gabri atinse uşor, timid, părul micuţei Michette.

— Nu mai plânge, prostovano… Nu mai plânge… Eu ţin mult la tine…

Vocea lui Gabri suna răguşit din pricina unei emoţii pe care o socotea stupidă. Dar

Michette nu mai plânse. Atunci, întorcând capul, jenată ca de o declaraţie de dragoste, Gabrielle murmură aproape şoptit:

— Să ştii că te iubesc, Miche, ca şi cum am fi orfane.

IV

Gabri alerga pe strada Armaillé, prin ploaia torenţială care îi uda pulpele slabe şi dezgolite. Gonea ca din puşcă, drept înainte, cu capul în jos, dând peste trecători.

Ploua cu găleata. Pe asfaltul lustruit ca o oglindă întunecată tremurau sclipirile becurilor de gaz. Gabri se opri în faţa chioşcului vânzătoarei de ziare. Picături reci de apă îi cădeau pe gât. Inspiră aerul călduţ și umed şi zise cu glas tare:

— A naibii ploaie!

Vânzătoarea dădu puţin la o parte perdeluţa de muşama, se aplecă şi, recunoscând-o

pe Gabri, îi zâmbi.

— Ce cumperi azi, puicuţo?

— *La Semaine de Suzette*, doamnă Béju.

Degeţelele ude scoaseră cu greu câteva monede din fundul buzunarului şi doamna

Béju remarcă:

— N-ai mănuşi pe-o vreme ca asta?

— Le-am pierdut demult, răspunse Gabri cu nepăsare.

— Şi o umbrelă?

— N-am… N-am avut niciodată…

Luând revistele ilustrate din raft, doamna Béju întrebă:

— Cea mică nu e cu tine?

— Are guturai… N-am lăsat-o să iasă pe vremea asta, explică Gabri dându-și importanţă.

— Şi a rămas aşa, singură acasă?

— Păi… nu… nu singură… nu cred… Probabil e şi mama… şi bona, răspunse Gabri,

cu un fel de pudoare involuntară.

Doamna Béju dădu din cap.

— Pe mama ta am văzut-o plecând după masa de prânz şi zău că n-am observat să se

fi întors… Iar bona s-a cărăbănit demult… În locu’ tău n-aş lăsa copila singură… Ăștia mici n-au minte la vârsta ei, nu trebuie să-i scapi din ochi… Inventează nişte chestii de te-ntrebi de unde le scot…

Gabri începu să râdă.

— Haideți, că nu e de porțelan!

— Ştiu eu ce zic…

— Haideți, la revedere, doamnă Béju!

— La revedere, mititico…

Gabri o luă din nou la fugă. În pragul casei, se scutură ca un câine ud, apoi intră.

Scara era murdară, prost luminată de o lampă cu ulei care scotea fum. Se auzeau plânsete de copil, voci răguşite de femei care se certau, tot vacarmul trist şi mohorât al caselor locuite de familii sărace.

Gabrielle urca repede, câte patru trepte deodată, fluierând ca o mică pușlama. Era

fericită că-i aducea micuţei Michette revista ilustrată, cumpărată din banii pentru gustarea ei. Ajunse pe palierul de la etajul al patrulea și încremeni brusc. Auzise un ţipăt… O, un ţipăt îngrozitor! Așa urlă numai câinii călcaţi de maşini… Încă nu înţelegea, dar inima părea să i se fi oprit în piept. Apoi, câteva uşi se deschiseră cu zgomot. Dindărătul lor apărură chipuri îngrijorate de femei. Auzi pe cineva strigând:

— La cocota de la cinci!

Atunci se năpusti ca o nebună spre apartament. Ţipetele aproape că nu mai aveau

nimic omenesc; era doar un strigăt prelung, continuu, sălbatic… Luându-se după el, Gabri se repezi în bucătărie. În momentul în care intră, ţipetele încetară. Pe pardoseală, Gabri văzu cazanul de fiert rufe răsturnat şi fumegând. Lângă el, Michette nu mai mişca, ci doar zvâcnea încă, asemenea unui vierme tăiat în bucăţi.

Mai târziu, Gabri avea să-şi amintească tot ce urmase ca pe un coşmar tulbure, înspăimântător şi ireal din pricina ororii de nedescris. Ţipetele acelea îngrozite, apartamentul deodată plin de lume, de tânguiri, de exclamaţii, de o vânzoleală

perpetuă… Doar două lucruri se detaşau cu claritate din toată nebunia asta. Întâi, faţa lividă a micuţei Michette, pe care n-o recunoştea, atât de mult se schimbase dintr-odată, apoi, întrebarea aceea, mereu aceeaşi, pe care o repeta toată lumea, care zumzăia în jurul ei:

— Și mama ta? Unde e mama ta, micuţo?

Degeaba le spusese că nu ştie, ei se încăpăţânau, insistau, apoi dădeau din cap compătimitor şi femei pe care nu le cunoştea o sufocau cu sărutări şi o împiedicau să

intre în camera unde doctorul o examina pe Michette.

În sfârşit, plecară. Se repezi spre uşa aceea închisă şi vru s-o deschidă cu forţa. Dar

apăru cineva cu degetul la buze.

— Taci… Micuţa se simte foarte rău…

Se auzi strigând:

— Lasă-mă… Vreau s-o văd!

Îi răspunse o voce de bărbat:

— Las-o, e mai bine… N-o să mai strige, sărmana… Hai, intră, copila mea.

Michette era culcată pe pat, ţeapănă, nemişcată, cu tot corpul înfăşurat în cârpe albe.

Gabri îi vedea ca prin vis pe doctor şi pe infirmieră, care vorbeau pe şoptite. Îi auzi murmurând:

— Spital… nu… inutil…… s-a sfârşit… poate o oră… s-a sfârşit.

Şi brusc înţelese că surioara ei o să moară.

Stătea în picioare în faţa patului, fără să vorbească, năucă. Doctorul plecă. Infirmiera îşi strânse instrumentele de pe chiuvetă. Apoi se apropie de Gabri şi o atinse uşor pe umăr.

— Micuţo, ai şi tu bunici, veri pe undeva, nu-i aşa?

— N-am pe nimeni.

— Prieteni?

— Nimeni.

— Ascultă, nu trebuie să rămâi aici, zise infirmiera stânjenită. Coboară la portăreasă… O să vină mama ta… Nu sta aici. Nu e nevoie de tine pentru îngrijirea surorii tale… Sunt eu aici… O să fie bine îngrijită… O să se vindece…

— Nu, zise Gabri.

— Du-te de-aici, biată micuţă, nu poţi să faci nimic. Hai!

— Nu.

Luă un scaun, îl duse cu mare grijă lângă pat şi se aşeză.

— Nu vă fie teamă… N-o să plâng… N-o să zic nimic… Dar vreau s-o văd până la sfârşit… Ştiu foarte bine c-o să moară….

Se auzea vorbind ca prin vis, cu o voce albă, fără timbru. Infirmiera o lăsă în pace şi se aşeză într-un fotoliu. Puţin mai târziu, portăreasa intră în vârful picioarelor, dar parchetul trosnea sub greutatea corpul ei gras.

— A plecat cineva după preot, şopti ea.

Şi adăugă:

— Nimeni nu ştie unde e mama… Domnul să se îndure de ea… O să se ducă curând

biata micuţă?

Infirmiera murmură:

— Dintr-o clipă într-alta.

Apoi adăugară şi mai în şoaptă.

— Bietele micuţe!

În tot acest timp, Gabri, aplecată peste pat, părea să stea cu privirea lipită de păpușa aceea stranie de ceară. O examina cu un fel de curiozitate atroce. Asta era Michette?

Michette, blondă şi rozalie, un vârtecuș de trupuşor fraged cu păr auriu? Nu, era cu neputinţă… Din când în când, pe jumătate adormită, amorţită de o oboseală

îngrozitoare, îşi zicea: „Ce fac aici?“. Şi apoi amintirea o izbea ca o lovitură de cuţit.

Atunci repeta pe şoptite, prosteşte: „O să moară, uite, o să moară… O s-o pună singură

într-o cutie mare și neagră…“ Încerca să-şi amintească lecţiile de catehism, dar în zadar.

Imaginile îngerilor şi ale paradisului rămâneau îndepărtate şi palide, pe când cimitirul, groparul, sicriele pentru copii pe care le văzuse, mici şi negre ca niște cutii de vioară, erau ceva adevărat, real şi înfricoşător de apropiat. Apoi îşi zicea din nou: „Nu, nu e cu putinţă! E un vis. O să mă trezesc imediat, iar Michette o să fie acolo, vie şi o să râdă“.

Totuşi, Michette trăgea să moară.

Într-un colţ, portăreasa bolborosea rugăciuni. Se auzeau ploaia clipocind încetişor şi tramvaiele trecând. Michette trăgea să moară şi seara se lăsa ca în orice altă zi.

Deodată, Michette făcu o mişcare și o tresărire uşoară îi crispă chipul mititel; deschise ochii, iar privirea îi rătăci un moment peste obiecte, apoi se fixă vag asupra ferestrei. Buzele i se mişcară cu greu, gemu și rosti câteva cuvinte neclare. Gabri, care nu înţelegea, se aplecă, gata să atingă cu obrazul tâmplele micuţei Michette, umede de o îngrozitoare sudoare rece. Ochii fetiţei se opriră asupra lui Gabri, însă părea să n-o vadă; îşi mişcă buzele şi spuse foarte încet, dar perfect clar de data asta:

— Mă… mămica…

Apoi braţele, pe care le ridicase puţin cu imensă greutate, căzură pe cearşaf ca ale unei păpuşi rupte. Şi muri.

V

Moartea micuţei Michette îi cauză lui Francine o deznădejde atât de mare, încât au

existat temeri că va cădea grav bolnavă. Nu mai voia să mănânce, să doarmă, să iasă

din casă. Stătea ore întregi prăbuşită la picioarele pătuţului gol şi plângea tot timpul, repetând neîncetat: „Nu, nu, e prea nedrept, e prea îngrozitor“ pe un ton de revoltă şi de furie. Părea să-l acuze pe Dumnezeu că ar fi inventat moartea intenţionat ca să-i facă

rău ei, lui Francine Bragance. Durerea ei îi făcu însă pe toţi s-o ierte – pe toată acea rețea de vecini și de portari, slugarnici şi redutabili, care răspândeau o mulțime de bilețele anonime şi de bârfe periculoase. I se ierta că se întorsese în zori în casa funebră, i se iertau amanţii, frumuseţea, felul în care îşi abandonase fiicele, se uita totul pentru că

durerea ei se manifesta violent şi guraliv.

Dar Gabri nu iertă.

Gabrielle ura hohotele zgomotoase ale mamei sale, vocea stridentă care spunea prea tare lucruri lipsite de sinceritate, nasul tras pentru că rimelul cu care te dai de obicei face să te usture ochii când plângi. Gabri avea o neîncredere instinctivă față de suferinţele etalate prea uşor. Şi, cu toată intransigenţa teribilă a vârstei, nu sesiza ceea ce ar fi putut să fie sincer în disperarea aceea demnă de actul cinci al unei melodrame.

O condamna în întregime. O considera nesinceră, scornită intenţionat, ca să smulgă

milă celor din jur. Gabri nu plângea niciodată. Dar păstra tot timpul în inimă imaginea fetiţei muribunde, a braţelor mici și întinse, îmbrăţişând golul, şi o ranchiună cruntă, un fel de ură îngrozitoare se trezea în sufletul ei.

Într-o seară ploioasă şi călduţă de martie, stăteau amândouă în sufragerie, în faţa mesei strânse. Slujnica trebăluia prin bucătărie fredonând încet. Doamna Bragance, mai albă şi mai blondă în hainele de doliu, îşi pilea unghiile; când trecea autobuzul pe stradă, geamurile tremurau, zăngănind cu zgomot de cristal crăpat.

Gabri, cu o carte deschisă în faţă, stătea pierdută pe gânduri, uitându-se în gol.

Moartea micuţei Michette o transformase pe fata veselă de altădată într-un soi de copil bătrân, dezamăgit şi tăcut. Era încă stăpânită de starea aceea de transă care urmează

morţii celor pe care îi iubim, ce ne face să îi căutăm încă din priviri atunci când intrăm în camera în care au trăit. Oare n-avea să apară Michette pe uşă, să înceapă să

vorbească cu vocea ei subţire de copil, să sară într-un picior şi să râdă scuturându-şi buclele? Nu. Murise. Ploaia îi uda mormântul singuratic… Cineva sună la uşă. Slujnica se duse să deschidă şi se întoarse cu o scrisoare.

Francine o luă şi rupse plicul în care se afla un mesaj scurt din Polonia:

Sosim luni. Sărutări, Léon Bragance.

— Se întoarce tatăl tău, zise Francine fără entuziasm.

Cu un aer supărat, răsucea între degete hârtia albastră şi subţire.

Gabri aruncă o privire telegramei şi întrebă:

— De ce zice „sosim“? Nu vine singur?

Francine îi explică:

— Vine cu vărul tău, Charles Bragance… Îl cunoşti… L-ai văzut în timpul războiului…

A venit aici o dată în permisie… Era încă foarte tânăr pe-atunci… un puştan… Nu-ţi aminteşti?

— Nu. O să stea la Paris?

— Nu ştiu. Înainte de război, locuia undeva în Provence, la bunicii tăi, Gabri… Aveau o fermă, „o gospodărie“, cum se zice la ei.

— Îi cunoşti?

Francine ţuguie buzele.

— Au venit o dată la Paris. Ţărani, evident… Au murit.

Gabri întrebă:

— Ce caută în Polonia cu tata?

— S-a dus la el anul trecut. Credea că se poate face avere acolo, aşa zicea tatăl tău…

Ce glumă!. . Acum, probabil că se întorc la fel de săraci ca înainte. Va trebui să muncim iar pe brânci, să facem pe dracul în patru… Ce mizerie!

Tăcu, şi Gabri recunoscu pe chipul ei vechea furie, îmbufnarea de demult. Şi, intuind ceea ce avea să urmeze inevitabil după

întoarcerea tatălui – ţipete, scene, certuri –, oftă

descurajată.

Câteva zile mai târziu, Francine şi Gabri aşteptau pe peronul Gării de Nord trenul din Polonia. Gabri tremura de frig şi din pricina unei emoţii neplăcute şi bizare. Un vânt tăios şi umed bătea cu putere. Sclipiri palide traversau noaptea.

Reîntâlnirea avu loc cum nu se putea mai simplu. În timp ce Francine căuta din priviri prin mulţime silueta soţului, el se ivi brusc lângă ea. Era scund și puţin adus de spate. Un tânăr înalt şi brunet, foarte frumos, venea în urma lui. Gabri îşi recunoscu tatăl abia după ce-l văzu aplecându-se spre Francine şi sărutând-o. O ţinu lipită de el vreme îndelungată. Apoi o luă în braţe pe Gabri şi o sărută pe obraji. În sfârşit, făcu un pas în spate, îi privi rochia neagră şi oftă adânc, fără să zică nimic. Gabri se simţi atât de mişcată de tăcerea lui şi de două lacrimi mici care îi luceau în ochi, încât îl prinse pe furiş de mână şi i-o sărută.

Dar Léon Bragance se ocupa deja de bilete, de bagaje.

În sfârşit, se întoarse spre vărul lui.

— Iei masa cu noi în seara asta, Charles?

Apoi îi explică soţiei sale:

— Va locui la noi câteva zile, Francine. Pe urmă, mai vedem… Avem veşti, Francine,

draga mea, avem veşti bune! adăugă el cu un aer vesel.

În taxiul care îi ducea spre strada Armaillé, vorbeau toţi cu bucurie. Gabri îi asculta fără să înţeleagă. Cum puteau să râdă când Michette nu mai era acolo?

La cină, putu să-i observe în voie pe nou-veniți. Tatăl ei i se păru îmbătrânit, dar emanând siguranţă în voce şi în gesturi, una pe care nu i-o cunoştea. Vărul lui era un provensal sadea, dar dintre aceia care aduc a tineri împăraţi romani. Avea un chip neted, puţin grăsuţ, nasul mare şi drept, gura bine conturată şi îndrăzneaţă. Ochii mai ales erau splendizi, negri, strălucitori şi catifelaţi, ochii celor din sud, atât de frumoşi, încât nu inspiră deloc încredere.

Gabri îl detestă pe loc. El o tachină de câteva ori; ea îi răspunse repezit, cu o asemenea bruscheţe şi insolenţă, încât mama îi strigă:

— Taci odată, proastă mică!

Tăcu, dar avea inima plină de o furie înveninată.

În tot acest timp, bărbaţii vorbeau cu Francine, care îi asculta cu gura căscată şi ochii aprinşi. Povesteau cum le venise ideea să profite de rata de schimb şi să cumpere la preţ mic uzine confiscate de la germani în timpul războiului. Nişte oameni de afaceri francezi avansaseră fondurile necesare. Cu mari eforturi și multă energie cheltuită, puseseră în funcţiune uzinele pe jumătate distruse și angajaseră muncitori. De-acum greul trecuse. Afacerea avea să prospere. Francine asculta şi prin minte îi treceau imagini cu rochii scumpe, bijuterii… Léon Bragance se ridicase. Se plimba cu capul în jos prin încăperea mică.

Deodată, Gabri îl văzu apropiindu-se de ea. El prinse în palme faţa mică a fiicei sale, o mângâie şi murmură parcă pentru sine, cu o mândrie intimă şi profundă:

— Ea o să fie bogată.

Palidă la față, Gabri se gândea. Bogată… Ea o să fie bogată… Urma să aibă cărţi și rochii frumoase… Să călătorească… Cu inima strânsă, îşi aminti de Michette, căreia i-ar fi plăcut foarte mult bomboanele și jucăriile complicate şi foarte scumpe… Biata Michette, nu cunoscuse decât zilele urâte ale vieţii. Şi deja era uitată… Începu să repete foarte încet, cu o disperare copilărească şi impetuoasă:

— Fii liniştită, Michette, eu n-o să te uit. Îi urăsc pe toţi… Ştiu că ai murit din cauza lor, a acestor oameni răi, a acestor egoişti nemernici… N-o să uit asta niciodată…

După ce, liniştită de-acum, ridică privirea pe care-o ținuse în podea, ca să se concentreze asupra reveriei sale pline de ură, îi văzu din nou pe toţi, aşezaţi în faţa cafelei care se răcise.

Bragance sorta un pachet de scrisori; Charles fuma cu capul dat pe spate, fără să

scoată o vorbă, iar Francine, cu frumoasele-i mâini goale împreunate sub bărbie, fredona încetişor, cu capul plin de visuri.

Dar Gabri văzu că ochii lui Charles, ochii aceia frumoşi şi periculoşi, strălucitori, negri şi tainici ca o noapte italiană, nu se mai dezlipeau de Francine. Nu se mişca și nu vorbea. Dar femeia, parcă fascinată, lăsa capul în jos iar privirea ei lucea, provocatoare, neliniştită, apoi se îndrepta repede în altă parte. Apoi, deodată, ea ridică brusc genele de parcă s-ar fi dezbrăcat. Preţ de o străfulgerare, ochii albaştri şi ochii negri se înfruntară

provocatori, încărcaţi de dorinţă şi de un fel de furie. Apoi, ipocriţi, se evitară cu totul.

Partea a doua

I

Plină de amabilitate, Gabri se ridică s-o conducă pe domnişoara Boyer până la uşa

camerei de studiu. Domnişoara Boyer, profesoara de pian, era o fată bătrână cu o umbră de mustaţă, care, fie vară, fie iarnă, purta un impermeabil gri şi o pălărie de catifea plină de praf, pe care tremura un ciorchine de strugure artificial.

În picioare în pragul uşii, rostea şirul interminabil de observaţii zilnice.

— Nu pui destulă expresivitate în felul în care cânţi, copila mea. Și, mai ales, nu studiezi destul… I-am spus și mamei tale zilele trecute. Elevele mele fac progrese mult mai rapide decât tine. Şi asta pentru că nu exersezi îndeajuns. Şi apoi, cânţi rigid…

Expresivitatea, copila mea…

Profesoara de pian repetă toate astea de câteva ori, poate pentru ca sensul vorbelor să se întipărească în mintea elevei, care o asculta uitându-se în gol, vrând probabil să

întârzie cât mai mult posibil momentul plecării, al ieşirii din apartamentul călduţ în strada copleșită de umbra mohorâtă a amurgului de toamnă.

Totuşi în cele din urmă plecă. Gabri nu-şi pierdea răbdarea; grație unei înţelepciuni precoce, ştia că totul are un sfârşit, până şi lucrurile plictisitoare. De altfel, după

plecarea domnişoarei Boyer urma să-şi facă apariţia Fraulein şi, după ce pleca Fraulein, trebuia să scrie, sub supravegherea lui *miss* Allan, o compunere în limba engleză. La ce bun să grăbească timpul care se scurgea ca un râu molcom şi cenuşiu ce aducea cu sine, cu o regularitate exasperantă, aceleaşi ocupaţii detestabile, aceleaşi distracţii mai rele decât lecţiile, întocmai cum valurile aruncă pe ţărm mereu aceleaşi ierburi?

Gabri îşi aranjă partiturile, apoi se aşeză cu mâinile pe genunchi, cuminte, cu spatele drept, într-o atitudine impusă de tânără aflată în vizită.

Trecuseră trei ani de când Gabri părăsise casa de pe strada Armaillé. Acum, părinţii ei ocupau un apartament pe Avenue d’Iéna. Charles locuia la parterul aceluiaşi imobil.

În felul acesta, trăiau în familie şi Charles putea să ia aproape toate mesele la verii lui.

De altfel, deoarece Léon Bragance petrecea şase luni pe an în Polonia ca să-şi

supravegheze uzinele, Charles, directorul Consiliului de administraţie de la Paris, devenise într-un fel capul familiei. Trei ani… Micuţa Gabri, care până la unsprezece ani hoinărise pe străzile Parisului ca un copil din popor, devenise o tânără bine crescută, ce vorbea puţin şi ridica arareori privirea din podea, trăindu-şi, înconjurată de cărţi şi de profesori, existenţa anostă de fată bogată.

Da, era bogată şi acum ştia că, la paisprezece ani, averea nu înseamnă numai confort, jucării şi rochii frumoase, ci mai ales lecţii plictisitoare, tirania bonei care nu te scapă din ochi, ca un temnicer, o disciplină de închisoare, teme zilnice care ar fi trebuit să înceapă să-ţi placă, devenite detestabile din pricina constrângerilor idioate, plăceri prosteşti şi monotonia îngrozitoare a zilelor, acel purgatoriu în care eşti ţinut şi unde eşti sufocat cu cea mai mare bunăvoinţă… Mama lui Gabri se apucase prea târziu să se ocupe de ea, ca să n-o facă într-un mod exemplar. Asta pentru că principiile îi veniseră

odată cu automobilul şi cu milioanele recente! Uitase pur şi simplu cum o lăsase pe Gabri să crească vreme de unsprezece ani şi acum repeta oricui, cu voce gravă:

— Dezaprob categoric aceste idei moderne despre educaţia copiilor. . Fiica mea nu

va citi romane decât după ce se va căsători… Fiica mea nu are prietene. E foarte greu să

găseşti acum fetiţe cu adevărat bine crescute. . E mai bine să le laşi să crească singure decât să le expui pericolului de a fi contaminate de exemplele proaste… Nu, fiica mea nu va ieşi niciodată singură înainte de căsătorie!

Gabri tânjea acum din tot sufletul după prima copilărie atât de amărâtă. Desigur, şcoala pe care o urmase pe Avenue de la Grande-Armée nu era una decentă şi colegele

nu făceau parte din „lumea bună“, cum zicea doamna Bragance, dar cel puţin îi erau

prietene, fetiţe ca ea, dintre care, de când era bogată, nu mai cunoscuse nici una. Micul apartament de pe strada Armaillé era foarte trist, foarte întunecos; dar cel puţin nu avea tot timpul lângă ea, când dormea, când mânca, când se plimba, figura prelungă de cal a lui *miss* Allan. Cel mai dor îi era să hoinărească de una singură pe străzi. Îi plăcea să se uite la trecători, la copaci, la cer, gândindu-se la o mulţime de lucruri fără cap şi fără coadă. Dar, îndată ce o vedea visătoare, *miss* Allan o întreba:

— La ce te gândeşti? Ştii că mama ta doreşte să vorbeşti în engleză în timpul plimbărilor. Nu da capul aşa pe spate. La ce te uiţi? La cer? *Don't be silly, will you?* 1 E

lume prin preajmă… Ai grijă la ținută şi mergi mai repede!

Prin uşa întredeschisă, Gabri o vedea pe această cumplită *miss* Allan scriind fără să-

şi încline trunchiul ţeapăn. Purta o bluză după moda veche, cu guler scrobit, înalt ca un carcan, iar pe nas avea un lornion. Arăta ca o iapă. Gabri o detesta. Dar pe cine nu detesta Gabri? Trăia într-o stare de ură permanentă, mereu furioasă şi tristă… Oftă şi îşi întinse spre şemineu picioarele prea lungi de adolescentă. Se lăsă apoi în voia unei visări nedeslușite, lipsite de bucurie, dar nu și de un oarecare farmec melancolic.

Deodată, o bătaie în uşă o făcu să tresară.

Intră Fraulein. Fraulein Singer, alsaciana, cu umbrela ei uzată și nasul înroşit de frig, din care ieşeau smocuri de păr negru, venea de trei ori pe săptămână ca s-o înveţe pe Gabri germana.

Şi asta pentru că bogata Gabri, nefericita de ea, trebuia să devină o tânără perfect educată și instruită, pentru ca mama ei să poată spune despre ea, cu o mândrie difuză, aproape neglijentă:

— Da, fetiţa mea n-a împlinit paisprezece ani, dar vorbeşte fluent engleza şi germana şi, zău aşa, ştiţi cât de bine cântă la pian?

Ca să se ajungă la acest frumos rezultat, Gabri era nevoită să petreacă ore în şir aplecată peste masa de lucru, în timp ce afară câinii şi copiii de pe străzi se zbenguiau împreună.

II

La şapte şi jumătate fix, *miss* Allan intră în camera de studiu.

— Spală-te pe mâini, ordonă.

Gabrielle se supuse fără o vorbă. Apoi îşi pieptănă buclele negre și scurte, care se încăpăţânau să nu crească, şi-şi schimbă rochia. Acestea erau ritualurile zilnice de dinainte de cină. Pe urmă bona şi eleva se aşezară, una în dreapta şi cealaltă în stânga şemineului, aşteptând tăcute.

Domnul şi doamna Bragance nu erau deloc punctuali: orele de masă variau zilnic în

funcţie de treburile sau capriciile lor. Capul familiei sosea întotdeauna după ora nouă şi întreba cu naivitate: „Am întârziat?“. Francine intra ca o vijelie, se trântea oftând pe un scaun și începea să bâiguie: „Sunt frântă… Magazinele astea… Probele…“ Dar, în acelaşi timp, ochii ei strălucitori,

care trădau o oboseală profundă, păreau să urmărească în gol o amintire vinovată şi plăcută.

Între timp, supa se răcise, friptura se arsese, servitorii se apucaseră să bombăne şi totul o lua razna în frumoasa locuinţă, ca altădată în micul apartament de pe strada Armaillé. Dar *miss* Allan considera că, începând cu ora şapte şi jumătate, Gabri trebuie să fie gata şi să aştepte bunul plac al părinţilor. Aşteptarea putea să dureze zece minute sau o oră, dar *miss* Allan nu e mişca din loc, ţeapănă ca un par în fotoliul ei, fără să

scoată o vorbă, pentru că ziua de lucru a tinerei Gabri se terminase.

Din fericire, Charles cina acasă de data aceasta şi, în serile în care venea el, se respecta aproape întotdeauna ora de masă. Gabri o urmă pe *miss* Allan în sufragerie.

Încăperea era toată albă şi aurie, de un alb şi un auriu care făceau rău la ochi. Doamna Bragance nu avusese timp să se familiarizeze cu arta nouă şi prefera stilul Louis XVI-Exposition 1900, cu lambriuri de culoarea frișcăi şi draperii în nuanţa gălbenuşului de

ou. Prin urmare, întreg apartamentul de pe Avenue d'Iéna aducea cu o imensă bezea cu cremă.

Când intră în sufragerie, Gabri îşi găsi tatăl în picioare, stând de vorbă cu vărul său.

Primul o sărută fără să-şi întrerupă discuţia; celălalt nici măcar nu se uită la ea şi-i întinse un deget. Apoi îşi făcu apariţia şi doamna Bragance şi se aşezară cu toţii la masă.

Discuţia dintre părinţii ei era pentru Gabri la fel de neinteligibilă ca sanscrita. Era vorba despre lire sterline, mărci și valori cu nume bizare. Doamna Bragance asculta atentă şi traducea totul în cifre şi imagini precise, de rochii şi bijuterii. Nimeni nu se preocupa de Gabri. Fata suferea cu o intensitate stranie. Se simţea singură, dezorientată, rătăcită. Astfel, ca să se răzbune, începea să nutrească gânduri ascunse, îngrozitoare: încerca să-şi închipuie de unde ar fi putut să vină mama ei aşa, cu părul în dezordine şi ochii strălucitori; sau urmărea, cu un surâs perfid şi amară delectare, intriga unui roman deocheat devorat pe ascuns. Şi, de obicei, era de ajuns să o consoleze pentru că era abandonată în felul acela; avea impresia unui soi de independenţă pe care şi-o crea singură și care îi umplea sufletul de o satisfacţie confuză

și răzbunătoare. Dar erau şi seri, ca aceasta, când se simţea totuşi tristă şi melancolică și mai-mai că-i venea să plângă. Se

strădui din răsputeri să fie interesată de ce spuneau părinţii ei. O atenţie neliniştită îi crispa trăsăturile. Dar se alese numai cu o mustrare adresată încet de *miss* Allan:

— Mai bine pui mâna şi mănânci decât să încerci să înţelegi ce spun oamenii mari.

Nu te priveşte pe tine.

După cină, trecură în salonaşul de-alături. Un foc strălucitor ardea în şemineu. O

lampă roz aprinsă, aşezată într-un colţ al încăperii, atenua nuanţele stridente ale mobilelor prea noi.

Miss Allan urcă în camera ei şi Gabri se instală într-un colţ aflat în penumbră. Era ora nouă. Léon Bragance îşi termină ţigara de foi şi se ridică.

— Plec. Sunt aşteptat la Blum. Culcă-te fără să mă aştepţi, Francine. La revedere, Charles… Noapte bună, micuţa mea Gabri…

Şi, cu un gest specific lui, îşi netezi părul de la tâmple, mai rar pe zi ce trecea. Era unul dintre bărbaţii aceia care se uzează repede, măcinat de febra marilor afaceri, la fel cum pe alţii îi macină alcoolul sau jocurile de noroc. Plecă. Francine şi Charles ascultară

în tăcere zgomotul paşilor care se îndepărtau. Apoi făcură amândoi o mişcare unul spre celălalt, repede reţinută: Gabri se afla acolo, nemişcată şi atentă.

Francine aruncă o privire spre pendulă şi întrebă, cu un aer prefăcut nepăsător:

— Nu te duci la culcare, Gabri?

— Mă culc întotdeauna la nouă şi jumătate, răspunse prompt fetiţa.

Înţelegea foarte bine că mama ei şi Charles vor să rămână singuri, dar îşi dorea foarte mult să mai rămână în atmosfera aceea călduţă, în preajma focului, a florilor…

Întoarse capul ca să nu vadă umbra de furie reţinută care trecuse preţ de o clipă pe chipul mamei sale. Totuşi, aceasta nu zise nimic: nu trimiţi o fată de paisprezece ani să

se joace în camera vecină, ca pe un copilaş.

Francine se apropie de pian şi, după câteva acorduri şi un zâmbet exasperat, se aşeză şi începu să cânte.

Fetei îi plăcea foarte mult muzica, chiar dacă ea cânta foarte prost. Dar s-o asculte pe mama era o bucurie inefabilă şi rară. Francine se născuse cu talent muzical; sub mâinile ei magice,

pianul – instrument de tortură pentru Gabri – părea să intoneze şi să

plângă.

Francine interpreta *Cântec erotic* de Grieg, cu nespusă înflăcărare și tandrețe, senzual şi trist, ca pe o tânguire amoroasă.

Încet-încet, fetiţa se apropie de pian, cu nervii încordaţi şi ochii plini de lacrimi.

Francine se opri din cântat. Privirea ei, de-acum mai profundă și mai blândă, căută

în umbră chipul lui Charles. Pendula bătu o dată în tăcerea care se lăsase.

— Gabri, e nouă şi jumătate.

— O, mămico!

— Ei, ce e? o întrerupse imediat Francine, enervată.

Uimită, Gabri nu răspunse. Sufletul îi sângera încă, jupuit parcă de muzica aceea divină şi plină de cruzime. În fine, imploră:

— Vreau să mai stau cinci minute cu tine, mămico… Te rog… Vreau să te mai ascult

cântând încă cinci minute, atât…

O implora cu naivitate şi disperare. Francine închise brusc capacul pianului.

— Cred că ai înnebunit! exclamă ea, cu vocea aceea stridentă oribilă pe care o căpăta când i se punea cineva în cale. Ce sunt capriciile astea prosteşti? Domnişoara se crede acum destul de mare? Domnișoara vrea să petreacă seara cu oamenii mari? Du-te imediat la culcare! Ai auzit? Pleacă imediat!

Îi arătă poruncitoare uşa. Puştoaica asta avea tupeul să-i fure o oră petrecută doar cu Charles!. . Ar fi vrut să-i tragă o palmă și îşi reţinu cu greu mâna cu degete tremurătoare. Charles fuma şi părea complet detaşat de scenă. Gabri nu voia să plângă

în faţa „lor“. Nu zise nimic, lăsă capul în jos pentru a-și ascunde privirea, acea privire teribilă a copiilor pedepsiţi ce amintește de străfulgerarea de ură neputincioasă din ochii unui sclav şi pe care părinţii nu o remarcă niciodată. Apoi ieşi.

Toată noaptea, în camera ei frumoasă aflată la doi paşi de patul în care sforăia *miss* Allan, Gabri plânse de umilinţă şi deznădejde. Toată noaptea o strigă pe Michette, ca şi cum micuţa dispărută ar fi putut s-o audă: își dorea cu disperare să moară şi ea, apoi adormi murmurând:

— O, aş vrea să mă răzbun, Michette! Aş vrea să ne răzbunăm, Michette…

III

Vara, Gabri petrecea două luni la Plombières împreună cu *miss* Allan, în vreme ce Francine lua la rând staţiunile termale şi plajele la modă în compania lui Charles, iar Bragance, la Paris sau în Polonia, muncea ca un apucat.

Aşa trecură două veri şi două ierni monotone. Gabri se făcea tot mai drăguţă; prin

contactul zilnic cu englezoaica, dobândise o fărâmă de rigiditate britanică, o anumită

sobrietate în exprimare şi în gesturi care o făcea fermecătoare. De-acum avea chipul mai plin și mai odihnit, iar splendizii ochi verzi, puţin trişti, reţineau deja privirile bărbaţilor de pe stradă.

Dar viaţa ei nu se schimbase deloc. Vara, se plictisea de moarte în mica şi mohorâta staţiune termală din Vosgi, înghesuită între două piscuri de un verde de cimitir, în vreme ce iarna și-o petrecea tot închisă în sala de studiu, sub supravegherea lui *miss* Allan, care devenea din zi în zi mai severă şi mai inflexibilă.

De două ori pe lună, duminica, *miss* Allan ieşea de la patru la şapte cu o precizie de cronometru; se ducea să bea ceaiul la două englezoaice bătrâne, prietenele ei. Vreme de cincisprezece zile, Gabri aştepta cu nerăbdare această duminică, zi binecuvântată

între toate. Părinţii ieşeau şi ei: se duceau la curse sau la dans, mai rar în vizită, pentru că doamna Bragance nu-şi făcuse încă multe relaţii. Era prea leneşă pentru asta. Dar, oriunde s-ar fi dus, în mod firesc, n-o lua cu ea pe Gabri. Tânăra era foarte fericită să-i audă plecând. Servitorii dispăreau în bucătărie sau în oficiu. Rămânea singură în apartamentul pustiu. Ca altădată în locuinţa de pe strada Armaillé, petrecea ore întregi la fereastră, lăsându-se învăluită de calmul aparte ce cuprindea oraşul duminica. Când era frumos afară, pe Avenue d'Iéna, mai liniştită decât o stradă de provincie, porumbeii se plimbau netulburaţi pe mijlocul străzii. Apoi cânta puţin la pian; încerca să dea viață

melodiilor bizare care răsunau în capul ei. Dar mai ales citea.

Dacă n-ar fi citit, s-ar fi îmbolnăvit de plictiseală. Pentru ea, cărţile ţineau loc de viață

reală.

Acele frumoase duminici de singurătate le petrecea aproape toate în bibliotecă; şterpelise cheia de la dulap, dând dovadă de multă şiretenie şi îndemânare. Biblioteca fusese cumpărată cu cărţi cu tot şi conţinea câteva lucrări ilustrate vechi, relatări de călătorie, câţiva povestitori libertini din secolul al XVIII-lea şi multe romane moderne, dintre cele mai bune şi dintre cele mai proaste. Gabri citea tot ce-i pica în mână şi, când venea seara, ducea cartea în camera ei şi toată noaptea, sub nasul lui *miss* Allan care dormea, devora volumul la lumina veiozei, înfiorată de o spaimă surprinzător de plăcută când *miss* Allan se mişca prin somn.

Asta până când, într-o zi, în bibliotecă nu mai rămase nici o carte pe care tânăra să n-o ştie pe de rost. Astfel, îi veni deodată ideea să se ducă să scotocească puţin pe la

Charles. Bragance se afla pe-atunci în Polonia de o săptămână şi, la masa de prânz, Francine şi Charles hotărâseră să se ducă la curse.

Plecară imediat după dejun. Îndată ce *miss* Allan închise uşa în urma ei, Gabri coborî tiptil pe scara de serviciu până la garsoniera lui Charles. Ştia că servitorul era liber în ziua aceea. Pătrunse în bucătărie folosindu-se de un şperaclu pe care îl găsise în oficiul familiei Bragance. Se strecură încetişor în fumoar. Deşi ştia că nu e nimeni în apartament, simţea o nelinişte ciudată. Camerele tăcute păreau pline de ostilitate şi mister; umbra unui amurg timpuriu invada deja parterul. Braţul unui fotoliu împodobit cu un cap de leu din bronz luci în penumbră. Gabri mai mult ghici decât văzu dulapul cu cărţi. O draperie algeriană pe jumătate ridicată lăsa să se întrezărească

alte două încăperi, înşiruite una după alta. Ultima era învăluită în întuneric, cu obloanele trase şi luminile stinse.

Tiptil, cu o îndemânare de pisică, Gabri întinse mâna spre bibliotecă. Tăcerea tulburătoare din apartamentul pustiu o neliniştea până la ameţeală. Deodată, tresări violent şi rămase ţintuită locului, împietrită de spaimă. Cineva aprinsese lumina în camera din fund.

Îi văzu pe mama ei şi pe Charles. Charles era culcat. Patul era exact în dreptul uşii. În picioare în faţa patului, pe jumătate goală, Francine îşi rearanja coafura într-o oglindă

pe care o ţinea în mână. Îşi netezi părul scurt, apoi ezită, se întinse, căscă şi, deodată, lăsă să-i cadă din mână oglinda care scânteie pe covor, se aplecă peste marginea patului, se culcă la loc şi stinse lumina. Camera deveni din nou întunecată şi tăcută.

Gabri era tot acolo. Simţea că-i arde capul. Panica îi lăsa în minte un singur gând clar: să fugă. Mergând tiptil pe lângă pereţi, se îndreptă pe bâjbâite spre bucătărie şi se repezi ca o nebună pe scară, apoi în camera ei, unde se prăbuşi tremurând într-un fotoliu. Rămase multă vreme acolo, fără să se mişte. Se străduia zadarnic să-şi pună

puţină ordine în gândurile răscolite. Obrajii îi ardeau și o încerca o rușine stranie și dureroasă, amestecată cu un dezgust îngrozitor. Nu era deloc surprinsă; demult avea

bănuieli despre relația mamei sale. Dar acum că o văzuse cu ochii ei, se simţea jenată, murdărită. Și, în acelaşi timp, era tulburată de o gelozie imposibil de mărturisit. Ah!

Când va fi şi ea iubită?

IV

„Măcar de-ar şti că ştiu!“ își repetă Gabri întreaga zi. Înţelegea că e în interesul ei ca Francine să nu ştie nimic despre perspicacitatea ei inoportună. Pentru că, la cea mai mică bănuială, s-ar fi grăbit s-o trimită la un pension oarecare, iar Léon Bragance era prea supus în fața capriciilor soţiei sale ca să se opună. Gabri tăcea, dar avea senzația

foarte clară şi cumva ameţitoare că, în pofida a toate, ea era cea mai puternică, şi ţinea în mâinile ei liniştea şi fericirea acelor adulți orgolioşi care nici măcar n-o băgau în seamă. Tot timpul, aparent indiferentă în faţa lui Francine, dispreţuitoare şi distrată, îşi zicea: „Dac-ar şti că ştiu!“. Iar impulsul brusc pe care îl simţea, acela de a-i striga în faţă

mamei sale: „Știu! Am văzut!“ era enervant, intens și aproape voluptuos. Uneori o detesta pe Francine cu o ură absurdă, sălbatică, pe care fiecare privire, cuvânt sau mișcare ale mamei sale erau de ajuns să o sporească. Dar nu îşi dădea deloc seama că

situaţia e odioasă şi propriile-i gânduri, oribile. Adolescenţii se mişcă în voie numai printre pasiunile cele mai excesive. Ca să le placă, viaţa trebuie să îmbrace culorile cele mai violente; întocmai cum copiii mici recunosc natura numai în albume, când este împestriţată ca o stampă populară. Și, între timp, tentația de a rosti cu glas tare cuvintele care o ardeau – „Știu… Știu…“ – devenea asemenea unei obsesii maladive. O

chinuia mai ales în prezenţa tatălui ei. Îşi imagina ce bine ar fi fost să trăiască numai cu el, fără mama ei şi fără Charles. I-ar fi deschis fără nici un scrupul ochii tatălui său, fără

nici o teamă că îl va face să sufere, dacă aceste acţiuni i s-ar fi părut la fel de îndrăzneţe ca gândurile ei ascunse. Din fericire,

nu erau.

Dar, într-o zi, pe când se afla singură în sala de studiu și se lupta cu o problemă de algebră, mâna îi atinse maşinal o foaie de hârtie desprinsă din caiet, şi gândurile ei intime găsiră o metodă de a se exterioriza, parcă fără voia ei, în câteva cuvinte:

„Dacă vreţi să vă convingeţi că soţia vă înşală cu vărul dumneavoastră Charles Bragance, veniţi acasă pe neaşteptate…“.

Nu încheie fraza. Privi cuvintele scrise cu un oarecare fior de voluptate. Știa foarte bine că nu va avea niciodată curajul să trimită scrisoarea aceea, că o va rupe imediat.

Dar mânuind bucata de hârtie scrisă simţea aceeaşi plăcere teribilă pe care ar fi avut-o ţinând în mână un pistol încărcat. O citea și o recitea. Nu se putea hotărî să rupă pagina periculoasă; era parcă vrăjită de însăși forma cuvintelor, pe care le scrisese instinctiv cu litere mari, impersonale, din care ar fi fost greu să-ți dai seama că e scrisul ei.

Deodată, se deschise uşa şi intră doamna Bragance.

— Auzi, Gabrielle…, începu ea.

Se întrerupse. Fata sărise în picioare şi acum, cu spatele la masă, mototolea între degete scrisoarea. Era atât de palidă și de tulburată, încât Francine, deşi nu era tocmai cea mai perspicace femeie, se duse direct la ea.

— Ce-ai în mână?

— Nimic.

— Dă-mi imediat să văd!

Smulse hârtia, o desfăcu şi citi.

Gabri îşi văzu mama pălind sub fard. În cele din urmă, întrebă cu voce nesigură:

— Unde-ai găsit asta?

Fata tăcea, prea tulburată ca să răspundă. Doamna Bragance continuă, cu o enervare şi o spaimă crescânde:

— Vrei să-mi spui odată de unde-ai luat chestia asta, scrisoarea asta dezgustătoare?

Gabri înţelese că eroarea mamei sale avea s-o salveze. Se grăbi să răspundă:

— Pe jos, am luat-o de pe jos.

— Aici?

— Da, aici.

Doamna Bragance se uită în jur cu un aer bănuitor, îngrijorat. Apoi întrebă:

— A fost *miss* Allan adineauri pe-aici? Scria? Răspunde-mi! Trebuie să-ţi smulg cuvintele cu cleştele? Scria ea asta? Hai, spune, mica mea Gabri… Ai văzut-o scriind?

— Da… nu… da, se bâlbâi Gabri.

Doamna Bragance îşi zicea: „Evident, a pierdut ciorna unei scrisori anonime“.

Insistă:

— Şi după asta ai mai văzut-o scriind altceva? întrebă ea, încercând să pară

indiferentă. Spune-mi, fetiţa mea!

Gabri zise brusc:

— Nu, stătea aici, scria asta, sunt sigură, şi chiar părea să se ascundă de mine, mamă… Deodată, a venit camerista după ea, nu ştiu de ce… A strecurat asta repede în

mapa de scris… Atunci… Adineauri nu ţi-am spus adevărul, mamă… Am deschis mapa

ca să văd ce scrisese… Ştiu bine c-am făcut rău…

— Deloc, e foarte bine, răspunse distrată doamna Bragance. Apoi adăugă: În fine, eşti sigură că n-a scris şi altceva?

— Sigură, mamă.

— Gabri, diseară, după cină, îi vei spune tatălui tău că n-o mai vrei aici pe *miss* Allan.

Ce zici?

— O! Dar de ce?. . E foarte drăguţă…

— Deloc! E o femeie rea, o mincinoasă, zise Francine. Din fericire, tu nu poţi încă să

înţelegi asta. Dar nu e nevoie să-i explicăm totul în amănunt tatălui tău… S-ar supăra…

I-ar provoca neplăceri… Spune-i doar că te plictiseşte… La urma urmelor, eşti destul de mare acum să te lipseşti de educatoare… Oricum, mi s-a spus că nu fac doi bani, nici cele mai bune… Nişte vipere… Deci, pot să contez pe tine?

Gabri răspunse, docilă şi indiferentă, cu o voce blândă de fetiţă model:

— Cum vrei tu, mămico.

— Şi… n-ai să-i spui nimic tatălui tău, da?

— Nu, mămico. La ce bun?

Francine zâmbi, înseninându-se din nou.

— Într-adevăr, la ce bun? Eşti o fetiţă cuminte, Gabri… Acum, nu trebuie să te mai

gândeşti la toate astea. În fond, sunt doar nişte prostii!

O sărută pe Gabri şi plecă, luând cu grijă hârtia. După ce dispăru, Gabri rămase un moment împietrită. Nu simțea nici cea mai mică remuşcare pentru ce făcuse. Scăpase

de *miss* Allan! Era o fericire care scuza orice faptă! Şi apoi, ce renghi le jucase tuturor!

Şi mama ei, care nu se gândise nici o secundă că ea ar fi putut fi făptaşa, ea, Gabri… În loc să o emoţioneze, asta nu o făcea decât să râdă. Pentru prima dată după foarte multă

vreme, întreaga ei copilărie uitată îi umplu din nou inima, ca un uriaș val de bucurie.

Cu gura larg deschisă, ca pentru a scoate un strigăt de triumf pe care şi-l stăpâni din prudenţă, începu să se învârtă în loc ca un titirez, lăsându-și părul să-i biciuiască faţa.

Nu găsea alt mod de a-şi manifesta bucuria nebună, infamă, în afară de gesturile acelea de copil, de dansurile acelea sălbatice.

Două zile mai târziu, *miss* Allan, demnă şi înţepată, a fost anunţată că Gabri, prea mare de-acum să mai fie supravegheată de o educatoare, va fi sfătuită şi îndrumată

numai de mama ei. *Miss* Allan îşi făcu bagajele şi plecă. Timp de două zile, Francine interceptă cu abilitate scrisorile soţului ei, apoi nu se mai gândi la asta. Şi viaţa lui Gabri se schimbă pentru a treia oară.

V

Timp de trei zile, camerista doamnei Bragance primi sarcina s-o însoţească pe Gabri

la cursuri şi la plimbare, dar în a patra zi Francine avu nevoie de cameristă şi Gabri rămase acasă. În ziua următoare, doamna Bragance îşi luă fiica cu ea la Ritz, dar Gabri era drăguţă şi multe priviri alunecară de la mamă la ea. Astfel, cum Gabri nu putea nici să stea închisă toată ziua în casă, nici să umbrească frumuseţea mamei sale, Francine alese calea de mijloc şi-i permise fetei să iasă singură. La urma urmelor, asta o ajuta să

fie mai energică, mai sigură pe ea! Slavă Domnului, vremea gâsculiţelor rămăsese demult în urmă! Francine începu să spună:

— Am crezut întotdeauna că pe tinere trebuie să le obișnuiești din timp cu independenţa… Principiile mele în privinţa asta…

Stofa acestor principii era maleabilă şi suplă, putea fi croită și modificată după cum o cerea situația.

Astfel, de azi pe mâine, Gabri a fost lăsată prin Paris ca un mânz pe o pajişte. Nimeni nu-i cerea socoteală, nimeni nu se interesa ce face toată ziua. Şi nimeni nu observă că

Gabri se schimba, că devenea femeie cu o viteză amețitoare. Fusese întotdeauna singură la necaz. Rămase singură şi la bucurie.

Odată, Gabri străbătea agale Champs-Élysées pe la şase seara. Era o după-amiază de

februarie, îmblânzită de un fel de primăvară înşelătoare şi fermecătoare. Copacii erau încă desfrunziţi și era frig, dar un parfum inexplicabil şi plin de voluptate plutea în

aerul încărcat parcă de o aromă nedeslușită de flori. Pe lângă Gabri treceau bărbaţi şi femei îmbrăţişaţi, care dispăreau repede în umbra serii. Apoi, o noapte albastră, senină

şi curată, se întinse lent deasupra oraşului. Şi, deodată – Gabri nu avea să uite niciodată

acea impresie subită de suferinţă suavă –, auzi la colţul unei străzi o melodie melancolică şi subţire de flaut, tristă, limpede… Merse încă mai încet, profund emoţionată, cuprinsă de o blândeţe inexplicabilă… Noaptea aceea de o frumuseţe languroasă, melodia de flaut care se pierdea în depărtare, toate îi insuflau moleşeala unei duioşii vagi, a unei fericiri amestecate în chip neștiut cu o tristeţe delicioasă… Avea impresia că în inima ei se destramă un voal de doliu. Se simți cuprinsă de o bucurie bruscă și stranie. Simțea că și-a regăsit copilăria ca şi cum, ieşind din lungul coşmar al adolescenţei, fetiţa din ea se trezea din nou, dar cu ochi mai pătrunzători, simţuri mai libere şi mai subtile şi o putere misterioasă şi nouă… Ani întregi, fusese posacă şi tăcută.

Începând din ziua aceea, umplu casa de zgomot şi veselie. Parcă ar fi fost amețită de un vin misterios. Pe stradă, mângâia copiii, dădea de pomană cu o plăcere pe care nu o mai simțise, privea trecătorii cu o curiozitate indulgentă. Se bucura de cele mai neînsemnate momente ale vieţii cotidiene cu o intensitate aparte. Uneori se întreba:

„De ce sunt atât de fericită? Ce-am de sunt aşa fericită?“.

Apoi râdea de ea însăşi cu o sfială încântătoare.

Simţea în fiinţa ei o nevoie nestăvilită de tandreţe; începu brusc să-şi îndrăgească

tatăl. Îl răsfăţa cu tot felul de mici atenţii, de dezmierdări. Până atunci fusese atât de puţin expansivă, atât de rece, încât Bragance îi era recunoscător pentru drăgălăşenia ei neaşteptată ca pentru un cadou sosit din senin. Şi el începea să se simtă tot mai singur pe măsură ce îmbătrânea. Petrecură împreună ceasuri foarte plăcute. Venea la Gabri, se instala în camera ei, o privea cum se mişcă, o asculta flecărind. Cu un fel de cochetărie inconştientă, Gabri se străduia, ca să-i fie pe plac tatălui ei, să facă încăperea mai confortabilă, să îmbrace rochiile pe care le prefera el. Ba chiar se apucă de mici lucrări de broderie. Intuia că el va fi captivat de fina şi casta poezie – pe care n-o cunoştea – a unui interior frumos și bine aranjat, de graţia unei femei care coase la lumina lămpii.

Într-o seară îi vorbi despre Michette. Nimeni în casă nu-şi mai amintea de biata micuţă moartă. Doamna Bragance făcuse mari eforturi să uite îngrozitoarea dramă, şi

reuşise destul de repede. O fotografie mare, într-o ramă prea drăguţă, pe şemineul din salon: atât rămăsese din Michette. Numai Gabri avea încă pentru ea acelaşi cult fervent, deși nu-i rostea niciodată numele în faţa altcuiva. De data asta, după ce-l spuse, se simți foarte jenată. I se părea că buzele i se dezobişnuiseră să pronunțe cele câteva silabe, care sunau ciudat în urechile ei, ca nişte cuvinte dintr-o limbă străină. Înţelese deodată

că trecuseră cinci ani de la moartea ei. Bragance zise câteva vorbe pline de stângăcie şi tăcu. O cunoscuse foarte puțin și trecuse atât de mult timp… Pentru prima dată, Gabri avu impresia că, totuși, tatăl ei nu avea să fie niciodată atât de apropiat de ea cum

sperase. Dar continuă să-l învăluie cu tandreţea ei. De altfel, aceasta devenea tot mai interesată. Îi trecu prin minte că nu există nici un motiv ca el să refuze la un moment dat să divorţeze dacă i-ar sugera ideea… Şi se străduia să-l cucerească cu o şiretenie naivă, ca de logodnică.

Într-o zi, îndrăzni să zică:

— Tată, nu ţi-ar plăcea să trăieşti cu mine într-un ţinut plin de soare şi flori?

— Vorbeşti de Nisa?

— La Nisa sau în altă parte, oriunde, numai să fie mereu frumos.

— O să mergem la anul la Nisa, dacă vrei… Şi-o să-ţi cumpăr un mic automobil pe

care să-l conduci singură.

— O să mergem acolo, adevărat?

— Adevărat.

— Noi doi?

Surprins, el nu răspunse.

Apoi zise cu o voce ușor tulburată:

— Păi… nu… și cu mămica, fireşte.

— Ah!

În tăcerea bruscă ce se lăsă între ei, se priviră cu o rezervă greu de definit.

Gabri îşi puse capul pe umărul tatălui ei.

— Tată, tăticule, nu mă iubeşti îndeajuns cât să trăieşti numai cu mine, fără nimeni între noi… fără mămica? Să ştii că te-aş iubi şi te-aş îngriji… mai bine decât ea… Hai să

mergem împreună, numai noi, vrei?

El răspunse tărăgănat, cu o voce de nerecunoscut:

— Nu ştii ce vorbeşti…

Atunci ea izbucni:

— O, tată, tată, dacă ai şti!

El îi puse imediat mâna la gură şi murmură repezit:

— Taci, taci, te implor… nu-mi spune…

Ea nu înţelese cât era de sincer şi de jalnic.

— Ah, o iubeşti mai mult decât pe mine!

— Dar nu-i acelaşi lucru, răspunse el ca şi cum i-ar fi cerut îndurare.

Ea continuă fără milă.

— O să vezi, o să te fac mult mai fericit decât ea, care n-a ştiut sau n-a vrut… E

egoistă, e atât de rea, e…

Tatăl ei o întrerupse:

— Destul… Nu ştii ce vorbeşti, copila mea… Nu trebuie să vorbeşti niciodată aşa despre mama ta… Are defectele ei, pe care nu trebuie să-ţi permiţi să le judeci… şi…

Pe măsură ce rostea frazele pe care părinţii le repetă ca şi cum le-ar şti pe de rost, îşi

recăpăta stăpânirea de sine. Gabri înţelese că-l pierdea.

Nu mai zise nimic, îşi reluă lucrul la broderie şi continuă să înţepe mecanic pânza cu acul. Bragance îşi aprinse o ţigară. Se

simţeau deodată stânjeniţi, ca doi străini.

În cele din urmă, Bragance zise:

— Mai încolo te vei căsători…

Şi, în gând: „Te vei căsători, mă vei părăsi şi voi rămâne singur, mai singur decât

înainte… Nu, nu, prefer să aştept… Curând o să fie bătrână, nu o să mă mai aibă decât pe mine, poate o să fiu în sfârşit fericit, cine ştie?“.

Dar nu mai spuse nimic şi Gabri nu ştiu să înţeleagă.

1. „Nu te prosti, bine?“ (în engl., în orig.) (n.r.).

Partea a treia

I

Francine îşi aranja părul în faţa oglinzii de pe şemineu. Puţin mai departe, Charles, trântit într-un fotoliu adânc, molfăia o ţigară şi păstra o tăcere răutăcioasă şi o imobilitate de animal perfid. Amurgul grăbit al unei zile ploioase învăluia în umbră

camera unde făcuseră dragoste şi patul mare, răvăşit sub cuvertură. Erau haine aruncate aproape peste tot, o blană zăcea pe covor, iar pălăria lui Francine, aşezată pe pendulă, înăbuşea zgomotul limbii de aur a ceasului. În încăperea supraîncălzită, închisă, stăruia un miros pătrunzător.

Crispându-se, Charles murmură în cele din urmă:

— Nu se poate respira aici…

— Bine, atunci deschide fereastra! răspunse Francine cu vocea brusc schimbată, duşmănoasă, în pofida banalităţii vorbelor lui.

El se ridică, se duse la fereastră şi o deschise larg. Un val de răcoare umedă intră în încăpere, dimpreună cu zgomotul blând al ploii. Oftă uşurat şi rămase nemişcat.

În acest răstimp, Francine îşi apropie faţa de oglindă şi se privi îndelung. Părul i se decolorase ici şi colo. Numai ea ştia câte fire albe se ascundeau pe la tâmple şi în dosul urechilor şi câte riduri fine îi brăzdau colţurile gurii şi ale pleoapelor, în ciuda fardului care le acoperea şi a masajele complicate.

După ce închise fereastra şi trase perdelele, Charles se apropie de ea. Francine văzu în ochii lui privirea pe care o cunoştea şi de care se temea cel mai mult pe lume, una plină de furie şi de o ranchiună inexplicabilă.

Dar, cu stângăcia aproape perversă a unor femei, pronunţă imediat cuvintele de care ar fi trebuit să se ferească.

— Nu-ţi mai place parfumul meu? Să ştii că nu mi l-am schimbat…

El răspunse cu destulă cruzime:

— Dar tot restul s-a schimbat… Şi adăugă: Ca şi mine…

În picioare, unul în faţa celuilalt, se priveau fără milă.

Cei cinci ani care trecuseră îi marcaseră profund. Frumuseţea lui Francine –

plămădită mai ales din prospeţime şi vigoare – strălucitoare, ţipătoare, avusese maturitatea scurtă a fructelor prea pline de sevă. Se ofilea deja. Lui Charles i se părea că

această imagine putea descrie și iubirea lor prea intensă, prea înflăcărată; există piersici savuroase, coapte prea devreme, care încep să se strice pe dinăuntru şi ajung într-o zi putrede, fără să ştim de ce.

Revedea în minte toată relaţia lor. Cinci ani de scene, de certuri… O gelozie feroce, o nevoie frenetică de a se tortura, de a se supune reciproc, de a se înlănțui… Zoaie care acum ieşeau încet la suprafaţă… Dezgustul său faţă de amantă devenise atât de mare,

încât până şi parfumul, atingerea mâinilor, vocea şi chiar amintirea ei când nu se afla acolo îi stârneau în inimă o ură la fel de sălbatică și de absurdă ca dorinţa lui de altădată.

Uneori, după întâlnirile lor, îl urmăreau mirosul lui Francine, amintirea

mângâierilor ei, întocmai ca greața oribilă pe care ți-o lasă vinul după o mare beţie. Dar, legat de lanţul cumplit al obişnuinţei şi al viciilor comune, se întorcea mereu în cercul acelor două braţe care încercau să-l ferece, să-l izoleze, şi atunci o ura şi mai mult. Ea, cu naivitate de femeie şi de îndrăgostită, nu vedea în toate astea decât ameninţarea unei trădări posibile şi-l copleșea şi mai mult cu gelozia, cu prezenţa, cu sărutările ei tiranice.

Ca să rupă o tăcere pe care o ghicea periculoasă, zise:

— Vii la masă în seara asta?

— Nu… Nu pot…

— Și de ce, mă rog?

— Nu mai am dreptul acum să-mi plănuiesc altfel seara fără să-ţi cer voie?

— Altădată…

— Te rog, lasă trecutul în pace!

— Înseamnă că nu vrei să vii, zise ea, cu o voce care îi devenea pe nesimţite stridentă. Nu vrei?

— Nu pot.

— Minţi. De o săptămână tot inventezi, zi de zi, alt pretext ca să mă eviţi.

— Evit casa ta.

— Ce mai e şi toana asta nouă?

El se enervă.

— Îţi închipui cumva că sunt plăcute cinele astea de la tine, faţă în faţă cu soţul şi cu fiica ta?

— De cinci ani de când au loc, nu te-ai plâns vreodată că ar fi dezagreabile…

— Asta dovedeşte încă o dată că ţi se poate face lehamite de orice şi-ţi repet…

— Știi ce? De fapt, mă plictiseşti! strigă ea atât de tare, încât el tresări. Inventezi

întruna absurdităţi! N-ai decât, drăguţule! Du-te unde vrei, cu cine vrei!

— Ştii foarte bine că mint, îi răspunse el cu furie şi tristeţe. Ştii bine că dacă nu vin la tine, stau aici, lângă foc, singur ca un câine, sau mă duc în Montmartre să mă îmbăt cu cocteiluri şi să dansez… Ştii bine… Şi continuă: Ştii bine că tocmai asta e îngrozitor. În afară de tine n-am nimic, nici familie, nici relaţii. N-am nici măcar un prieten… Erai geloasă pe toată lumea… I-ai îndepărtat pe toţi de mine… Sunt singur. Nu poţi să

înţelegi oroarea acestui apartament gol, seara, senzaţia că sunt singur pe lume – pe lume! – singur cu tine!

— Şi eu? i-o întoarse ea. Eu ce am în afară de tine? Un soţ pe care nu-l iubesc? Fata, care mă va părăsi curând ca să se căsătorească? Şi apoi, ce vrei, nu sunt nici soţie, nici mamă! Sau, mai precis, tu eşti şi soţul, şi copilul meu. N-ai dreptul să mă părăseşti, auzi?

Ai jurat să rămâi cu mine toată viaţa, adu-ţi aminte, Charles, adu-ţi aminte…

— Oamenii jură mereu dintr-astea…, mormăi el printre dinţi, cu pizmă. Apoi adăugă,

dând din umeri: Iubirea… o închisoare pe care ţi-o construieşti singur…

Fără să răspundă, Francine îşi luă blana de pe jos.

— Adio. . Vrei să fie pentru totdeauna?

El ridică din umeri.

— E dificil, răspunse el cu o expresie ambiguă.

— Mi-ai spus adineauri cuvinte ireparabile.

— E imposibil să mai existe între noi cuvinte ireparabile, draga mea. Le-am uzat demult…

Deodată, ea izbucni în plâns, argumentul suprem al femeilor. La început, asta îl enervă. Apoi se înduioşă fără să vrea. În cele din urmă, o luă în braţe.

— Hai, Francine, e ridicol…

— O, dragul meu, dragul meu, iubeşte-mă, te implor! gemu ea.

Era lipită de el. Charles îi bău lacrimile cu senzualitate şi o dori din nou cu un fel de milă confuză. Şi făcu iar dragoste cu ea.

II

Camerista o anunţă pe domnişoara Winter. Babette intră ca o vijelie la Gabri.

Babette – Roberte de Winter – avea douăzeci şi trei de ani bătuţi pe muchie, pretindea că are douăzeci şi părea de optsprezece sau de treizeci, în funcţie de zi. Era o femeie scundă şi brunetă, cu chipul slab şi ambiguu, ochi foarte frumoşi şi gură stranie, lungă, sinuoasă, suplă, cu un contur admirabil şi totuşi dezagreabilă, cumva ofilită. De altfel, totul la ea te ducea cu gândul la un boboc de floare veştejit înainte de a se deschide; avea un aer de tinereţe şi, în acelaşi timp, de oboseală profundă. Gabri o

cunoscuse cu câţiva ani înainte, la cursul de desen, unde îşi făcea uneori apariţia. *Miss* Allan nu-i îngăduise lui Gabri să se împrietenească sub nici un chip cu „această tânără

care nu pare cum se cuvine“. Dar după ce plecase *miss* Allan, Gabri şi Babette deveniseră imediat cele mai bune prietene. Doamna Bragance nu numai că nu avea nimic de spus în această privinţă, dar era şi flatată în sinea ei că fiică-sa e prietenă cu o tânără cu particulă de nobleţe. Gabrielle ştia însă mai bine cum stăteau lucrurile.

Pretinsa baroană de Winter, aşa-zisa văduvă a unui baron englez, era pur şi simplu o fostă cocotă năucită de morfină. Babette, fata ei din flori, crescută cum dăduse Dumnezeu, târâtă de mică prin tot felul de hoteluri de lux, era mai mult decât liberă în purtări şi vorbire. Tânăra îi trezea lui Gabri o anume curiozitate şi o oarecare atracţie, amestecate cu o repulsie involuntară. Însă, cum era mai mare decât ea şi

trecuse prin fel și fel de experienţe, Gabri o privea cu un soi de respect; îi dădea ascultare. Intrând, Babette întrebă:

— Ieşim?

— Cum să nu! răspunse Gabri.

— Unde?

— Păi… nu ştiu… unde vrei…

Babette hotărî:

— Strada Boétie, ca alaltăieri. Vrei?

— S-a făcut.

Pe scară, se întâlniră cu doamna Bragance, care le zâmbi distrată.

— Bună ziua, copilele mele. Unde vă duceţi?

— Doamnă, ne ducem la Collège de France, la cursul meu de paleontologie, răspunse Babette.

Fără s-o asculte, Francine murmură mecanic:

— A! Distracţie plăcută!

— Ce mamă bună ai! exclamă Babette, după ce aceasta dispăru.

— Zi mai bine că nu-i pasă!

Fetele se priviră un moment, apoi Babette oftă şi zise cu ironie şi milă:

— Toate sunt la fel, scumpa mea!

Tăcură brusc, întristate de năvala amară a unor amintiri înrudite.

Babette ridică prima din umeri.

— Ei! Acum nu mai avem nevoie de ele! Poate o să aibă ele curând nevoie de noi…

Gabrielle înţelese că prietena ei se gândea la bătrâna baroană care bântuia prin casa de pe strada Prony, îmbrăcată tot timpul în negru, cu părul vopsit, ochii prea strălucitori şi înfundaţi în orbite, groteşti şi înspăimântători, ca o vrăjitoare de-ale lui Goya. Şi figura mamei sale, ostenită și palidă, i se păru îmbătrânită.

Babette opri un taxi şi dădu adresa localului de dans.

Aproape în fiecare zi, Roberte o ducea pe Gabri la un nou local de dans. Prima dată

când intraseră din întâmplare într-unul, într-o zi ploioasă, Gabri avusese sentimentul straniu şi ameţitor al unui păcat

comis în afara oricărui pericol. Plecase de-acolo foarte încântată. De-atunci, tinerele petrecuseră ore întregi pe la toate ceaiurile dansante din capitală. Pentru Gabri, aceste escapade erau o sursă de mare plăcere. Trebuia însă să fie foarte atentă să n-o întâlnească pe doamna Bragance, care frecventa şi ea aceste locuri.

Gabri se înfiora de fiecare dată când i se părea că zăreşte de departe o siluetă

asemănătoare cu a mamei sale. Simţea teamă, plăcerea anarhistă şi naivă de a sfida întreg universul şi un fel de admiraţie pentru propria-i îndrăzneală. Şi apoi, începuse să-

i placă atmosfera aceea agitată şi caldă, alcătuită din parfumuri amestecate, praf, fum de ţigară, iz de alcool, publicul acela îndoielnic și muzica stridentă a orchestrelor de jazz. Mai mult decât orice, îi plăcea la nebunie să danseze. Pentru tânăra aceasta neprihănită, dansul aproape că era totuna cu dragostea, pe care n-o cunoştea.

Îmbrăţişările, înlănţuirile, lentul balans ritmat, atingerile uşoare, tăcerea dansatorilor şi muzica sălbatică, toate acestea îi stârneau o voluptate fără primejdii, poetizată, voalată, disimulată.

Așadar, ar fi putut să pretindă că nu face nimic rău. Sigur, dansa cu necunoscuţi, dar evita toate propunerile care i se făceau. Uneori, se prefăcea în glumă că acceptă

întâlniri, dar nu se ducea niciodată. Numai că ajunsese să se obişnuiască pe nesimţite cu toată existența aceea stranie, considerând firești lucrurile pe care le vedea. Cuplurile bizare care treceau îmbrăţişate pe lângă ea, femeile grase și machiate strident care strângeau la piept, cu o tandreţe înspăimântătoare de căpcăun, tinerei prea bine îmbrăcaţi, unele figuri livide de consumatori de cocaină, precum şi atâtea vicii şi tare zărite sau doar ghicite, toate aberaţiile, toate murdăriile din acest mediu aparte, toate astea n-o mirau și n-o scandalizau. Nu mai lipsea mult să-şi imagineze că aceasta e viaţa normală şi că alta nu există; iar ideea de bine şi cea de rău, care nu fuseseră niciodată

foarte bine delimitate în mintea ei, deveneau tot mai vagi, mai neclare cu fiecare zi.

Seara, când se întorcea acasă, în timp ce lua masa cu părinţii ei, rememora ziua ce

tocmai trecuse cu voluptate, tulburare şi o enormă plăcere. Viaţa dublă pe care o ducea îi măgulea în chip confuz şi intens orgoliul şi îi oferea acelaşi sentiment de răzbunare care o

consola când era mică pentru felul în care era abandonată şi pentru egoismul

părinţilor ei.

Fetele ajunseră şi intrară pe uşa păzită de doi negri în livrea stacojie. Ca de obicei, dancingul era plin de lume; chelnerii se strecurau printre grupuri, fredonând mecanic refrenele melodiilor; tăvile li se legănau la capătul braţelor întinse.

Gabri şi Roberte le zâmbiră dansatoarelor din local pe care ajunseseră să le cunoască. Erau două tinere italiene, Adelina şi Felicia, cu pielea bronzată și friguroase ca nişte păsări din ţările calde. Uneori, fetele le ofereau ţigări sau porto.

Adelina zise:

— Vreţi să vă prezint un dansator distins astăzi?

— E un profesionist, dar un bărbat bine, le explică Felicia. E un nobil rus, care s-a făcut dansator după revoluţie, ca să aibă din ce trăi.

Îi făcură semn unui tânăr care bea oranjadă într-un colţ. El se ridică şi Adelina îl luă

de mână:

— O să dansezi cu aceste două tinere drăguţe, *caro mio*! Ea este *signorina* Roberte, iar ea, *signorina* Gabrielle.

Apoi, întorcându-se spre tânărul care zâmbea, îl prezentă şi pe el:

— Contele Nikitof.

— Fost locotenent în garda imperială şi în prezent dansator la Tilbury-Montmartre,

adăugă Nikitof.

Era un tânăr foarte drăguţ, nu prea înalt, dar zvelt şi cu un cap elegant ținut într-o poziție semeață, păr foarte blond, într-o nuanţă neobișnuită, asemănătoare cu argintul aurit, ochi deschişi la culoare şi ten de fată. Pe chipul acesta atât de palid, gura lui surprindea, căci era așa de roșie că ai fi zis că e rujată.

Tânărul se înclină în faţa lui Gabri şi o cuprinse cu braţele. Cât dură dansul, schimbară doar câteva vorbe, despre lucruri mărunte şi decente, cum ar fi făcut și dacă

s-ar fi aflat într-un salon. Vorbea perfect franceza, dar îşi căuta uneori cuvintele şi ezitările lui puteau fi luate drept cochetărie. O conduse la locul ei, o salută cu un gest şi plecă.

Totuşi, a doua zi o întâmpină cu un zâmbet aproape familiar şi ceru voie să se aşeze la masa ei. Apoi începu să-i vorbească cu

mare uşurinţă şi o simplitate puţin ironică.

Spuse că înainte de război locuise perioade îndelungate la Paris, că se întorsese după

revoluţie ruinat şi că, pentru a nu muri de foame, acceptase să fie dansator.

Şi explică:

— Pentru că, la drept vorbind, nu ştiu să fac decât trei lucruri: să conduc un automobil, să călăresc şi să dansez. Şi adăugă, aprinzându-şi o ţigară: Vărul meu, prinţul Alşerski, e şofer… Câştigă destul de bine, dar meseria asta îți munceşte îngrozitor mâinile…

Gabri îl găsi fermecător. Întrebă:

— Vii des pe-aici?

El o privi un moment pe sub genele lungi.

— Aş veni dacă aş fi sigur că vă găsesc…

— O, vino mâine! răspunse ea atât de spontan, încât el zâmbi.

— La ordinele dumneavoastră, domnişoară… Gabri, nu-i aşa?

În ziua aceea, le conduse pe Gabri şi pe Babette până la taxi şi le sărută mâna. După

ce plecară, îi aruncă cinci franci portarului care căsca gura la el, apoi se duse să aştepte

autobuzul la colţul străzii.

III

Contele Jenia Nikitof şi Gabrielle deveniră prieteni uimitor de repede. Se întâlniră

întâi la dancingul de pe strada La Boétie, apoi în alte localuri asemănătoare şi, în sfârşit, prin barurile mici și discrete pe care le cunoștea el. Tânărul era liber toată ziua: restaurantul din Montmartre unde dansa se deschidea abia la miezul nopţii. De câteva ori, le conduse pe fete până pe strada Prony sau în Piaţa Iéna. La început, Babette îi însoţi, dar se plictisi repede şi Gabri nu se supără câtuși de puțin să rămână singură cu Jenia. Legătura lor era stranie, nu foarte clară. El părea să considere atât de normale întâlnirile și camaraderia lor, încât Gabri le accepta cu aceeaşi simplitate, de parcă s-ar fi molipsit.

Când se despărţeau, dansatorul întreba nestingherit:

— Unde ne întâlnim mâine, mica mea prietenă?

Gabri îi răspundea în ce loc şi la ce oră, fără să se tulbure sau să se mire mai mult decât el. Îi spusese numele ei de familie, cine era, dar lui nu prea părea să-i pese.

— Eşti fermecătoare, îi zicea uneori cu simplitate. Îmi pare tare bine că te-am cunoscut.

Asta o măgulea nespus pe Gabri, care aprecia fineţea lui Jenia, purtările lui tipice

„vechiului regim“ şi nonşalanţa elegantă din felul în care vorbea. Călătorise enorm şi Gabri îl asculta uneori vorbind aşa cum, copil fiind, ar fi răsfoit o carte cu poze – cu aceeaşi curiozitate aparte, avidă şi confuză.

Se întâlneau mai ales pe malul stâng al Senei, unde Gabri era sigură că nu va da nas în nas cu vreun cunoscut. Se aşezau în sala joasă a vreunui bistrou de la colţul unei străzi liniştite, pe malul apei. Când era frumos afară se plimbau la întâmplare pe cheiuri.

Zgomotul ambarcaţiunilor pe sub arcadele vechilor poduri, mirosul apei,

şuierăturile lungi care răsunau în liniştea serii, totul se traducea pentru Jenia în amintiri despre ţări îndepărtate, hoinăreli prin oraşe, prin porturi… Se exprima prin fraze precise, colorate, şi Gabri vedea ţinuturi de vis profilându-se în ceaţa roşiatică. Dar era şi mai captivată de ceea ce nu spunea decât de ce istorisea, de sufletul lui pe care îl întrezărea, nepăsător şi melancolic, simplu şi complicat totodată, unduitor, complex sau care pur şi simplu părea aşa pentru că era un suflet străin.

Într-o zi, tânărul întrebă:

— E posibil să fii liberă diseară?

— De ce?

— Sunt invitat la un prieten, prinţul Ţverskoi… Lunea se ține la el un concert de cântece ţigăneşti pentru ruşii săraci… Aş fi vrut să te duc acolo.

— Dar nu-l cunosc pe prietenul tău.

— N-are importanţă. E un concert caritabil! O să fie o mulțime de oameni care nu-l

ştiu pe Ţverskoi şi, fiind ruşi, nu rişti să-ntâlneşti pe cineva cunoscut.

— Da, dar n-o să-mi fie uşor să scap seara…

El murmură dezamăgit:

— O, ce păcat! Mi-ar fi plăcut aşa de mult…

— Sunt frumoase cântecele ţigăneşti?

— Nu ştiu dacă sunt frumoase, dar sunt sălbatice… sincere, speciale….

Ea se gândi, apoi zise:

— Auzi, în fond… se poate… O să spun acasă că mă duce doamna Winter la teatru

împreună cu Babette. Babette o să vină să mă ia şi noi o să ne întâlnim la… la… De exemplu, în staţia de autobuz din Piaţa Iéna. E bine?

— Înseamnă că o să te însoţească Babette?

— Da, o conving eu. Te supără?

— Nu prea-mi place Babette… Dar nu-i nimic… Atunci, rămâne aşa?

— Da.

Concertul avea loc în Auteuil, într-o casă mare şi tristă, la capătul unei grădini întunecoase. Vestibulul era enorm, rece și gol. Scaunele fuseseră aşezate în salon, o încăpere imensă cu pereţii acoperiţi cu un tapet cu flori, urât și cenușiu.

— Pe vremuri, zise Nikitof, pe jos erau covoare frumoase, pe pereţi, o mătase veche

şi preţioasă de Manciuria, verde cu albastru, ca ochii dumitale când e soare, Gabri…

Erau flori, căldură şi lumină… Timp de doisprezece ani, aici au avut loc cele mai frumoase petreceri din Paris… Dar totul s-a dus treptat… S-a vândut tot… Nu ştiu prin ce miracol a reuşit Ţverskoi să păstreze casa; dar, în orice caz, nu o s-o mai aibă multă

vreme… Şi el e foarte bătrân… Păcat, era un senior frumos… Azi nu mai sunt oameni ca el…

În jurul lor flecăreau femei cu glasuri stridente, care amestecau la întâmplare două, trei limbi. Se aşezară în primul rând.

Babette bombăni:

— Sunt sigură că povestea asta o să mă plictisească de moarte!

Pe mica estradă înconjurată de plante verzi apăru o femeie. Nu era tânără. Era foarte înaltă, solidă, palidă, cu buze subţiri și decolorate şi, fiind îmbrăcată în întregime în negru, cu o rochie pe gât, sobră, fără podoabe, producea o impresie ciudată, puţin înspăimântătoare. Era compusă toată din alb și negru, ca o imagine de doliu.

Femeia salută fără să zâmbească. La picioarele ei se ghemui un tânăr înalt, slab şi

livid, ca unul dintre clovnii aceia din cârpe care începeau să fie la modă. Acesta luă

chitara şi o acordă încet.

Femeia începu să cânte.

De la primele note, Gabri simţi cum i se înfioară pielea. Femeia cânta fără să se mişte, cu o voce gravă, tărăgănată, sfâşietoare. Gabri nu înţelegea sensul cuvintelor; erau, probabil, la fel ca toate cuvintele din toate cântecele din lume, dar muzica aceea de flacără şi vis nu semăna cu nimic din ce auzise până atunci. După ce ţiganca scoase ultimul strigăt, sălbatic şi profund, şi se aprinseră luminile, nimeni nu zise nimic, nimeni nu aplaudă… Bărbaţii aveau ochii plini de lacrimi… Apoi începură să bată

frenetic din palme. Urmă o larmă confuză de scaune mişcate din loc, discuții și râsete…

Jenia se întoarse spre Gabri.

— Îţi place? întrebă el în şoaptă, cu un fel de nelinişte.

Ea răspunse încet:

— Dacă îmi place? Nu e cuvântul potrivit… Dar cred că n-am s-o uit niciodată pe femeia aceasta în negru.

El o privi fix, îndelung, cu recunoştinţă.

— Mă bucur că te-am adus să auzi asta… Acum, aproape că mi se pare că-mi înţelegi

limba…

— Într-adevăr, înţeleg, răspunse ea.

Pe estradă se aduse un pian mare cu coadă. Jenia aruncă o privire pe program.

— Să plecăm, nu mai e interesant ce urmează acum. .

Jumătate din sală se golea. Lumea venise doar ca s-o asculte pe femeia înaltă

îmbrăcată în negru, o cântăreaţă celebră în vremurile de altădată. Jenia văzu că

vestibulul e plin de lume şi zise:

— S-o luăm prin grădină, ieşim mai repede.

Deschise o uşă şi ajunseră într-o grădină mare, prost întreţinută, năpădită de buruieni şi de mărăcini.

Păşiră pe o cărare atât de îngustă, că nu puteau merge decât unul în spatele celuilalt, și asta cu destulă greutate. Trebuia să îndepărtezi cu amândouă mâinile arbuştii pitici care ți se agăţau de haine. Babette mergea în faţă; în spatele ei venea Gabri şi, la urmă, Jenia.

Plouase în timpul zilei şi mirosea frumos, a iarbă udă. O picătură mare de apă, care tremura în vârful unei frunze, căzu pe gâtul lui Gabri. Fata tresări şi întoarse capul.

Deodată, Jenia îi prinse faţa cu amândouă mâinile, o aplecă pe spate și-o sărută pe

gură atât de apăsat şi de blând totodată, încât ea îşi reţinu întâi un strigăt şi apoi se opri împietrită.

Dar Babette strigă:

— Haideţi mai repede, cred că plouă iar!

El îi dădu drumul. Alergară până la poarta grădinii. Gabri tremura, cu picioarele

înmuiate şi capul golit de orice gând.

Îi aştepta un taxi. Urcară. Babette vorbea întruna, de una singură, şi vocea ei ascuţită, prefăcut copilărească, era agasantă ca o hârâitoare.

Din când în când, cu o mişcare instinctivă, Gabri ducea mâna la gura care îi ardea şi în străfundul fiinţei ei se isca o tresărire, un fior senzual şi divin.

Contele îi ceru şoferului să oprească în Piaţa Iéna. Gabri coborî repede. Jenia întrebă:

— Mâine?

Ea făcu semn că da şi fugi. Avea impresia că merge, că vorbește, că se mişcă într-un fel de vis tulbure, despre care nici ea nu ştia dacă era dureros sau plăcut.

Se culcă. Petrecu o noapte stranie pe care nu avea s-o uite niciodată: agitată, plină de vise întretăiate de un somn uşor, întrerupt brusc de o amintire sfredelitoare ca o săgeată. Îndată ce închidea ochii, îi apărea din nou în față imaginea capului blond, a chipului atât de palid în lumina difuză a lunii şi, din când în când, cu un gest fascinat şi supus, mâna ei căuta în colţul buzelor locul pârjolit de sărutarea lacomă.

IV

Povestea lor de iubire a fost una ciudată, fără un cuvânt de dragoste, fără un plan de viitor. Gabri avea destulă minte cât să nu viseze la posibilitatea de a se căsători cu Jenia sau de a fugi cu el, sau să-şi imagineze vreo soluţie pentru aventura lor. Vedea bine că

nu exista nici una. El era străinul, cel aflat în trecere; putea să dispară din viaţa ei la fel de brusc cum apăruse, ştia foarte bine. De altfel, nici măcar nu era sigură că-l iubea. Nu se emoționa deloc când îşi zicea că probabil avea amante. Era

bolnav, trist? Astfel de lucruri o enervau doar dacă nu venea la întâlniri sau se arăta prost dispus, taciturn, posomorât. Totuşi, era captivată de el, de magia primelor sărutări şi uneori i se părea că

se rostogolește pe o pantă, spre o ţintă pe care n-o vedea… pe care nu voia s-o vadă…

Se întâlneau aproape în fiecare zi. El îi vorbea prietenos, cu glas domol. Apoi tăcea brusc şi, în întunericul unui taxi, în umbra saloanelor de ceai, se arunca asupra ei, o strângea în braţe gata s-o frângă şi îi strivea gura cu sărutări furioase. Apoi rămânea nemişcat, cu capul sprijinit de inima pe care o auzea bătând repede sub rochia subţire, şi murmura cuvinte într-o limbă sălbatică şi dulce pe care ea n-o cunoştea. Gabri se cuibărea în căldura lui, fără teamă, fără ruşine, ca un mic animal domestic, iar el gusta de pe buzele proaspete ale copilei o plăcere profundă şi subtilă, pe care nici o femeie nu i-o mai dăruise până atunci.

Într-o zi, după ce merseseră mult timp pe Champs-Élysées, în lumina trandafirie a

unui amurg de mai, fata îi propuse să-l însoţească până pe strada Fontaine, unde locuia el. În ziua aceea, Gabri se simţea tulburată de o emoţie extraordinară, senzuală, tandră.

În taxi, îi întinse mâinile şi buzele. De la o vreme, el părea tot mai nervos, mai preocupat; nu venise la întâlnire de mai multe ori. Atunci, ea îi trimisese scrisori lungi, în care i se plângea de singurătate. Scria că e „atât de singură, atât de singură“ în casa aceea mare „unde nimeni n-o iubea“, vorbea despre mama ei egoistă şi indiferentă, despre tatăl ei taciturn. Apoi îi scria cuvinte de dragoste, pe care le folosea cu un cinism ingenuu. Punea în toate scrisorile un strop de sinceritate şi mai ales multă literatură, mult artificiu inconştient. El venea din nou la întâlnire, dar era cu fiecare zi mai preocupat, mai tăcut, cuprins de un fel de ardoare tristă şi pasionată.

În ziua aceea, o sărută aşa cum n-o mai făcuse niciodată şi, văzându-l că tremură,

gata să leşine lângă ea, Gabri simţi o mândrie nouă şi intensă.

După ce coborâră din maşină, se clătinară puţin, ca ameţiţi de vin.

Se lăsase noaptea. Tineri şi tinere ieşeau în grabă din birouri, din magazine. Sub fiecare felinar, doi îndrăgostiţi care se întâlneau la sfârşitul zilei de muncă se sărutau în tăcere. Semănau atât de mult între ei, încât ai fi zis că vezi o singură imagine reflectată

în oglinzi fantastice.

Jenia o trase pe Gabri după el.

— Hai la mine, îi zise el cu o voce şoptită, plină de pasiune.

Fata se lăsă în voia lui ca într-un vis tulbure şi fermecător. El aproape că o duse în braţe pe scara lungă și întunecoasă.

Acum stăteau în picioare, faţă în faţă, într-o cameră mică, umbrită de draperii.

Deasupra unui divan jos, Gabri văzu arzând lampa mică şi roşie a unei icoane, ca un

rubin înfipt într-o pânză neagră.

Jenia lăsă capul în jos fără să vorbească. Ea îl privi şi se trase deodată înapoi, ca şi cum, în locul chipului familiar al tânărului, l-ar fi zărit pe cel al unui necunoscut. Avea ochii tulburi și semăna cu un animal sălbatic, pregătit să atace. Brusc, toată bucuria fetei, toată veselia impură, până şi nou descoperita mândrie a puterii ei de femeie, totul dispăru. Înţelese că era la cheremul acelui străin, al dorinţei, al brutalităţii lui. Simţi o frică îngrozitoare, instinctivă. Se apucă să strige înspăimântată, cu mâinile întinse în faţă, ca o fetiţă care e bătută:

— Lasă-mă, lasă-mă, vreau să plec, vreau să plec, lasă-mă!

Dar tânărul o prinse de mâini şi o trase spre el atât de brusc, încât ea căzu pe pieptul lui; împotrivirea neaşteptată a fetei îl întărâtase şi mai mult. Gabri se zbătea, se opintea oripilată, ţipa. Bărbatul acela, în braţele căruia se cuibărise de atâtea ori cu încredere, redevenea străvechiul adversar, masculul. Îi zgârie chipul palid aplecat spre ea, îi muşcă gura avidă.

El şopti:

— Nu striga… E zadarnic… Întâi de toate, n-o să vină nimeni, şi-apoi, ar fi şi mai cumplit pentru tine… Ia gândeşte-te… Micuţa mea, micuţa mea… te doresc atât de

mult! Dac-ai şti… Dac-ai şti…

Ea se sperie de scandal, se temu să nu atragă lumea cu strigătele ei, să nu fie dusă la părinţi. Tăcu.

Jenia o împinse spre divan. Fata căzu. El o ţinea locului cu o mână fermă, o rostogolea ca pe un obiect neînsufleţit. Urmă o luptă îndelungată şi brutală, odioasă.

Dar Gabri înţelegea prea bine că bărbatul avea să fie mai puternic. În cele din urmă, rămase nemişcată, cu braţele desfăcute și palmele deschise, ca răstignită… Urmă ceva oribil, josnic, dureros, ca un coşmar…

Apoi, brusc, bărbatul se desprinse de ea şi căzu pe pat ca un ciorchine copt. Ea se

trase într-o parte şi-l privi. Simţi un dezgust aproape fizic. Un singur instinct o domina: să fugă. Îşi aranjă hainele cu mişcări mecanice, îşi luă pardesiul şi pălăria. Jenia făcu o mişcare. Atunci ea sări înfricoşată, răsturnă un scaun, deschise uşa, coborî scara în fugă

şi ţâşni în stradă ca dintr-o casă cuprinsă de flăcări. Abia afară se opri, fără vlagă.

Un taxi trecu pe lângă ea. Îi făcu semn, urcă, spuse adresa fără să-şi dea seama ce

face. Apoi, după ce se aşeză pe banchetă, se simţi cuprinsă de un fel de ameţeală şi căzu pe spate aproape leşinată.

Totuşi îşi reveni treptat, reînsufleţită de curentul de aer. Îşi trecu de câteva ori mâna peste frunte cu mintea rătăcită, murmurând:

— Dumnezeule, Dumnezeule, ce urât e, ce urât e!

Ajunsă acasă, Gabri se târî până în camera ei şi, imediat, se urcă în pat. Mai mult

decât orice, avea nevoie de tăcere şi de linişte. Părinţii erau plecaţi. Foarte târziu, auzi zgomote în apartament. Se întorsese mama ei. Şi, brusc, i se ivi în minte o imagine din trecut, atât de clară, încât o cuprinse teama şi deschise în întuneric ochii febrili. În noaptea în care murise Michette auzise, tot aşa, paşii uşori ai mamei sale, care se întorcea acasă fredonând încetişor, după cum îi era obiceiul… I se părea că şi în ea agoniza ceva preţios şi bizar în noaptea aceea… Şi, la fel ca Michette, era singură. O urî atunci pe mama ei la fel cum o urâse în noaptea morţii fetiţei… Ea era de vină pentru toate. De ce n-o ocrotise, de ce n-o protejase? N-ar fi cunoscut niciodată oroarea, mizeria aceea, dacă ar fi avut o mamă adevărată. Începu să plângă cu deznădejde, muşcându-şi mâinile, aşternutul, ca să nu fie auzită… Şi repeta neîncetat, cu o sinceritate puerilă şi tragică:

— O, cât de mult aş dori să fi murit! Doamne, Doamne, fă să mor!

Petrecu zilele următoare într-un fel de apatie posomorâtă. Stătea ore întregi prăbuşită într-un fotoliu, cu privirea în gol, obsedată de aceeaşi amintire.

Nu mai putea să sufere localurile de dans, nici prietenia cu Babette, pe care refuza s-o mai vadă şi chiar o dăduse afară într-o zi… Dar, mai ales, iubirea lui Jenia, bruta

aceea… Însă îşi tot spunea, cu aceeaşi ură sălbatică: „E vina mamei… E vina ei, numai a ei…“ Îşi aducea aminte de visurile de răzbunare din copilărie; revenea la ele cu o voluptate cutremurătoare. O, să se răzbune, s-o răzbune pe Michette şi s-o facă să

sufere pe femeia aceea egoistă şi laşă! O nouă întâlnire îi spori resentimentul până ce ajunse o dorinţă frenetică de distrugere. Se hotărâse în cele din urmă să iasă din casă şi, după nici doi paşi făcuţi pe stradă, se lovise de Jenia.

Tânărul o prinse de braţ.

— Întoarce-te la mine… Te doresc, Gabri… Te iubesc…

— Dă-mi drumul, bâigui ea printre dinţi, tremurând de furie şi spaimă. Să mă laşi în pace, auzi?

Dar el nici măcar n-o asculta. Continuă:

— Spune-mi c-am să te revăd… Spune-mi că te vei întoarce… Te iubesc. .

— N-o să mă întorc niciodată, auzi? Niciodată!

— Bagă de seamă, Gabri! Ascultă ce-ţi spun… Nu mă cunoşti… O să-ţi fac rău… Dac-o

să te văd vreodată cu altul, o să… o să pun să fii urmărită, închisă… Ai mare grijă…

Ea se smulse din strânsoare şi fugi. Dar auzi în urmă:

— Ai grijă, Gabri…

Tânăra căpătase o ferocitate de animal hărţuit; o nevoie de a distruge dezlănţuia în ea pasiunea de a face rău.

Într-o seară…

Era o seară de primăvară atât de blândă, încât lăsaseră întredeschisă fereastra de la salon. Francine cânta la pian. O singură lampă era aprinsă în încăpere. Gabri stătea în picioare lângă fereastră. Vântul aducea în valuri mirosul dulceag al unei tufe înflorite de iasomie care creştea în grădina învecinată. Afară, un bec electric lucea ca o lună

mare şi roz şi profilul fin al tinerei părea că poartă o aureolă de lumină palidă. Charles, tolănit pe canapea cu o ţigară între degete, o privea pe Gabri. În sfârşit, zise:

— E ciudat cât de mult a crescut Gabri în ultimul timp… Abia acum am observat… A

devenit o domnişoară în toată puterea cuvântului… Câţi ani ai, Gabri? Optsprezece?

— Şaptesprezece, îl corectă scurt Francine.

Gabrielle zâmbi. Prin minte îi trecu un gând ciudat. Apoi, văzând că mama ei cântă

foarte absorbită, dădu uşor ocol pianului, se apropie de Charles şi îl întrebă:

— Dar ce-ai? Eşti palid…

Gabri nu vorbea aproape niciodată cu Charles, iar el, care îi cunoştea ostilitatea încăpăţânată de copil şi-i ghicea cauzele profunde, se simţi tulburat de vocea ei mângâietoare.

— Mă doare puţin capul, îi răspunse.

— O, sărăcuţul de el!

În picioare în spartele lui, Gabri ezită puţin, apoi îşi aşează mâna pe fruntea

bărbatului. El ţinea ochii închişi şi tăcea. Ea ghici că e surprins, fermecat de mângâierea aceea simplă, de parfumul ei şi de albul rochiei din penumbră. Atunci, Gabri dori să ştie mai mult… Cu inima bătându-i cu putere, ca unui hoţ care dă lovitura, se aplecă brusc: el simţi pe pleoapele închise cum îl gâdilă uşor părul fetei şi apoi, pe gură, buze umede, de o prospeţime încântătoare. Bărbatul făcu „ah“ ca un om care cade în apă, apoi oftă

adânc, iar Gabri îi văzu lucind în umbră ochii ficşi şi aprinşi.

Fata îşi ridică lent capul, traversă salonul şi se întoarse la fereastră. Francine nu văzuse şi nu ghicise nimic. Gabri îşi simţea inima plină de o bucurie răutăcioasă. Zâmbi.

Îi venea să-i strige mamei sale:

„Asta e, în sfârşit, răzbunarea mea… Simplu ca bună ziua!“.

V

A doua zi, a treia zi, toată săptămâna, Charles, care uneori nu urca cincisprezece zile la rând cele câteva trepte până la apartamentul verilor lui, veni în mod regulat şi la prânz, şi la cină. Se învârtea pe lângă Gabri cu o mutră întărâtată şi îngrijorată care o amuza din cale-afară. Firește, începea să creadă că poate Gabri e îndrăgostită de el de mult timp şi era măgulit, emoţionat şi fermecat. Nici o remuşcare nu-l tulbura, nici o urmă de teamă, pentru că nu avea o idee precisă despre relaţiile sale viitoare cu Gabri.

Era sigur că n-o va iubi niciodată. Nu-şi dădea seama cât de dezarmat era în faţa acelei copile. „Biata micuţă!“, îşi zicea el cu o milă amestecată cu orgoliu, care îl mişca şi îl umplea de plăcere. „Oare iubindu-mă pe mine va afla pentru prima oară ce înseamnă

să suferi din dragoste?“

Şi se apropia şi mai mult de ea, cu o simpatie afectuoasă, din care se năştea o emoţie stranie, difuză şi derutantă.

Atitudinea aceasta dură săptămâni la rând. Pentru Gabri, asta însemna plăceri multiple şi subtile. Să se joace de-a dragostea… Să ţină în mâini sforile acelei păpuşi mari şi s-o facă să danseze cum voia ea… Era un joc feroce şi rafinat… Îl cucerise pe Charles din calcul, din răzbunare, ca să umple de lacrimi ochii albaştri ai mamei sale, ochii aceia care – cel puţin aşa credea – nu plânseseră niciodată. Dar iată că scopul se evapora acum în faţa plăcerii pasionante a competiţiei. Iar Charles se lăsa înşelat de ea ca un puştan. I se părea atât de candidă, de naivă, de copilăroasă! Fireşte, Francine observa felul nou de-a se purta al lui Gabri; dar era mai curând mulţumită decât supărată. Charles venea acum foarte des pe la ea. Poate că, la vârsta pe care o avea, simţea nevoia unui cămin, a unui copil prin preajmă! Căci Francine o vedea pe Gabri

prin aceeaşi lentilă deformată a mamelor care nu vor să îmbătrânească; pentru ea, Gabri nu se mai schimbase din ziua în care devenise adolescentă. Nici măcar nu-i trecea

prin minte că un bărbat ar fi putut să-i sărute fiica altfel decât cu tandreţea unui frate mai mare.

În tot acest timp, jocul continua. Charles, întărâtat, hărţuit, începea să se zbată

împotriva unei dorinţe confuze, de nemărturisit. Era stăpânit de aceeaşi tulburare ca la începutul pasiunii lui pentru Francine. Atunci, nimic nu stătuse în calea iubirii lui de nestăvilit, furioase ca o demenţă. Asta o subjugase, o dăduse gata pe Francine, iar Gabri, care semăna cu mama ei mai mult decât îşi închipuia, se simţea, la fel, ciudat de supusă

şi de îmblânzită.

Acum se întâlneau ca din întâmplare pe scară, de îndată ce Gabri ieşea din casă. El se prefăcea mirat, o ducea în Bois de Boulogne, la cinema, îi făcea cadouri, fără să renunţe însă la tonul patern, vesel-protector. Numai că, de parcă ar fi fost înţeleşi, se fereau să-i sufle vreo vorbă despre toate astea lui Francine. Iar aceasta îşi chinuia zadarnic mintea încercând să ghicească unde îşi petrecea Charles zilele, de ce era atât de capricios, când tandru şi blând, ca şi cum ar fi fost chinuit de o remuşcare secretă, când foarte răutăcios şi de neînduplecat. O înşela, oare? Şi cu cine? Începuse să nu mai doarmă nopţile, să

plângă, să regrete, s-o cuprindă deznădejdea, să caute în oglindă cu disperare, cu o îngrijorare atroce, primele fire de păr alb, primele riduri, să le ascundă sub fard, să se machieze, să se străduiască să-şi stăpânească plânsul, în fine, să treacă prin întreg calvarul bătrânelor îndrăgostite.

În tot acest timp, Gabri, ca în joacă, punea stăpânire pe el, care devenise atât de vulnerabil şi de uşor de păstrat; acea inimă de bărbat i se părea foarte slabă. Într-o dimineaţă, pe când se întorcea de la o plimbare împreună cu Charles, camerista îi zise, şuşotind cu un aer misterios şi plin de importanţă:

— Domnişoară, vrea să vă vorbească un domn. Domnişoara să coboare un

moment… Domnul aşteaptă în stradă…

Gabri ghici foarte uşor despre ce era vorba. Francine dormea încă. Se temu de scandal şi coborî.

Îl văzu apropiindu-se de ea pe tânărul înalt şi palid, cu gura prea roşie. Ea zise prima:

— De ce-ai venit aici? Să ştii că nu mă sperii, doar mă plictiseşti… Pleacă…

Dar el părea foarte hotărât şi o privea ciudat, cu ochi tulburi.

— Îmi cer scuze, trebuia să-ţi vorbesc, spuse el. Ascultă-mă, plec… Mă duc în Olanda, la marele duce, care mă cheamă. N-am să mă mai întorc niciodată…

Ea făcu o mişcare. Tânărul continuă repede şi aproape pe şoptite:

— N-o să te mai văd niciodată… Gabri, înainte să plec… încă o dată… o singură dată

să vii… Pe urmă o să plec, totul se va sfârşi… O singură dată…

— Nu.

— Gabri, nu-ţi pot uita trupul mic… Încă o dată, una singură, ai milă… o oră…

— Nu.

— Dar de ce, de ce, Gabri? Nu te joci cu un bărbat de parcă ar fi o păpuşă… Şi-apoi, te doresc atât de mult, dacă ai şti… De ce nu mai vrei?

— Pentru că mă dezgusti, răspunse ea încet, pe un ton măsurat.

El păli.

— Şi tânărul acela înalt şi brunet cu care ieşi în fiecare zi, uitându-te cu mare grijă să

vezi dacă sunt închise ferestrele mamei tale, el nu te dezgustă?

— Nu.

— Gabri, nu vreau, nu vreau să te aibă altul…

— Crezi c-ai putea să-l împiedici?

— Da, aşa cred, răspunse el pe un ton bizar.

Ea ridică din umeri, atât de jalnic i se părea. Apoi zise cât putea de clar:

— Să ştii că nu mă sperii. Bună seara!

Şi îi întoarse spatele.

El înălţă chipul cu trăsături delicate.

— Greşeşti. Adio!

Gabri urcă la ea mai tulburată decât voia să recunoască. Poate nu făcuse bine că îi

răspunsese astfel. Putea să se răzbune. Dar cum? O, nu, voia pur şi simplu s-o sperie! Şi, deodată, simţi un fel de strângere de inimă. Îşi aminti că-i trimisese scrisori… Şi ce scrisori… Urca scara încet, cu capul în jos… Oare ar fi fost în stare de o asemenea infamie? De ce nu, la urma urmelor? Îl cunoştea? Un aventurier, un nobil decăzut… Îi revăzu ochii decoloraţi şi primejdioşi… Dar la ce bun să se chinuiască dinainte? O să

vadă ea. Cei şaptesprezece ani ai ei alungară repede temerea nedesluşită pe care o iscaseră vorbele lui Jenia. La şaptesprezece ani eşti mai puternic decât lumea întreagă…

A doua zi, Charles şi Gabri încercau în Bois de Boulogne noul automobil al lui Charles. Era o dimineaţă de primăvară de o blândeţe de neasemuit. O ceaţă uşoară, ca un abur fin şi auriu, ascundea casele, copacii şi mulţimea albă de statui din grădini.

Oraşul începea să miroasă a bitum supraîncălzit, a praf şi a boboci de trandafir. Cerul era de un albastru strălucitor, nou-nouţ, ca o bucată mare de mătase întinsă, fără nici o cută de umbră.

Automobilul lui Charles aluneca supus, suplu, pe aleile din Bois. Era multă lume; huruitul motorului, galopul cailor, refrenele îndepărtate ale unei orchestre acopereau trilurile păsărilor de pe crengi.

— Coborâm, ordonă Gabri în faţa restaurantului Pré-Catelan.

Avea obrajii aprinşi, înroşiţi de goana maşinii.

Intrară într-o galerie mare, plină de soare şi de femei în rochii subţiri. Pe o estradă

înconjurată de plante verzi, muzicanţii din orchestră îşi acordau instrumentele. Pe

tavan, ventilatoarele enorme zumzăiau ca nişte uriaşe viespi captive.

Gabri şi Charles se aşezară lângă una dintre ferestrele mari. Soarele se revărsa prin geamuri, inunda cu lumină feţele de masă de un alb intens, tăios, de lenjerie prea nouă; făcea să strălucească paharele de cristal, un diamant pe degetul unei mâini neînmănuşate, se răsfrângea în pete orbitoare pe pântecele de argint ale marilor reşouri pe rotile pe care chelnerii le plimbau de la o masă la alta. Şi tot parcul, copacii, peluzele, cerul, o tisă negricioasă, un liliac încărcat de ciorchini de flori se reflectau în oglinzile din faţa ferestrelor largi, dând impresia că prelungesc astfel, dincolo de pereţi, strălucirea caldă a acelei zile frumoase de iunie.

Charles comandă băuturi reci şi căpşuni pentru Gabri, care le văzuse aliniate în coşurile lor de răchită. Îi zisese cu o poftă copilărească:

— Aş vrea… Îmi oferi, nu?

— Sigur că da, draga mea, tot ce vrei, se grăbise el să răspundă.

O privi cum mânca veselă, cu poftă, în loc de aperitiv, căpşunile date prin zahăr şi frişcă. Uitase că în ajun îi făcuse o scenă de groază lui Francine, pentru că avusese o fantezie asemănătoare, pe care o găsise prostească. Astăzi, capriciul acela i se părea încântător.

Gabri flecărea, povestind o mulţime de prostii întrerupte de hohote stridente de râs.

Lumea se uita la ea. Era puţin ameţită de privirile pe care i le aruncau bărbaţii, de aerul tare, de acel *sherry-gobler* cu gheaţă pe care îl bea.

— Eşti un pic nebună, îi zise Charles, cu o indulgenţă amuzată şi tandră. Nu vorbi aşa tare. Eşti beată, Dumnezeu să mă ierte!.. Ce-o să zică mămica ta?

— Parcă-mi pasă!

— Termină căpşunile şi vino cu mine… O să ne plimbăm puţin înainte să ne-

întoarcem.

O scoase afară. Grădina era pustie, parcă adormită, amorţită de o toropeală

minunată. Gabri alerga, se zbenguia pe aleile acoperite cu nisip şi inundate de lumină.

Vântul călduţ, încărcat de parfum de liliac, agita pe pământ delicate umbre mişcătoare.

Prin verdeaţă străluceau lacuri mici, întunecate şi tainice sub sălcii.

Charles se ţinea docil după Gabri, cu inima plină de o bucurie de nespus.

Ea se întoarse brusc şi îl prinse de mână.

— Hai s-alergăm puţin, vrei?

Râzând, el îi zise că are sufletul unei fetiţe de şase ani. Râse şi ea şi ridică din umeri.

— Vezi să nu! La şase ani eram bătrână, bătrână… Abia acum ştiu că viaţa e totuşi

frumoasă…

Şi, tenace, îl rugă din nou:

— Hai s-alergăm puţin! Uite, până la liliac şi furăm o creangă…

— Ştii bine că nu e voie.

— O, ce prostuţ eşti, băiete! Hai, că nu se întâmplă nimic!

— Nu, draga mea, o să-ţi cumpăr cât vrei!

Gabri îl privi cu milă.

— Doamne, ce bătrân eşti! Asta e amuzant, să furi, nu să cumperi… Hai, vino, vino…

Râzând, el se împotrivea încă. Gabri reuşi să-l tragă după ea; aerul mirosea atât de tare a liliac, încât erau puţin ameţiţi. Gabri întinse mâna. Amuzat, Charles vru s-o reţină; se luptară un moment râzând. Charles îşi amintea vag propria adolescenţă, cât alerga la ferma familiei, o întreagă viaţă liberă şi sănătoasă de care uitase.

Totuşi, deveni treptat mai serios. Îl enerva faptul că nu putea să învingă trupul acela mic şi neascultător, de o supleţe miraculoasă, pe care îl încovoia după cum poftea, dar care se îndrepta imediat, graţios şi puternic, ca o floretă de calitate.

Gabri reuşi să rupă o creangă şi, triumfătoare, îl lovi de câteva ori peste faţă cu florile parfumate, proaspete şi ude. El îi dădu brusc drumul.

— Ce tânără eşti! murmură el pe un ton mai grav, din care răzbătea regretul.

Ea râse veselă.

— Păi am şaptesprezece ani!

Rămase tăcut, fermecat, indecis, neliniştit. Şaptesprezece ani… Uneori, cuvintele cele mai simple, rostite zi de zi, capătă deodată o semnificaţie extraordinară. Aceste câteva vorbe îl năuciră de parcă ar fi închis în ele întreaga primăvară.

O trase încet spre el, cu vocea schimbată.

— Hai, dă-mi florile astea! Vreau să le miros…

Îşi ascunse faţa fierbinte în scobitura umărului delicat. Tăcea… Apoi, îmbătat, ameţit de parfumul acela, începu să o sărute fără să ştie foarte bine dacă săruta florile sau obrajii.

Ea nu se împotrivea. În jurul lor, o pală de vânt scutura florile de liliac. Apoi îi sărută

gura. Ea tresări, recunoscând gustul buzelor de bărbat. Dar o săruta cu o emoţie şi o timiditate extraordinare. I se părea fragil ca o pasăre. Lui îi era teamă să n-o rănească

frământându-i mai avid buzele. Tremura din tot trupul lui mare de bărbat.

Apoi se desprinseră unul de altul şi stătură aşa vreme îndelungată, fără să-şi vorbească, palizi şi tulburaţi, aproape temători, aproape copleşiţi, amuţiţi, ca şi cum s-ar fi înfăptuit un miracol.

Partea a patra

I

În dimineaţa aceea, Francine, sculată târziu, după cum avea obiceiul, zăbovea în cabinetul de toaletă. Camerista intră cu o scrisoare.

— Se aşteaptă răspuns? întrebă Francine, văzând că scrisoarea nu avea timbru.

— Nu, doamnă. A adus-o un domn şi a plecat imediat după ce mi-a recomandat să v-

o dau personal.

Francine privi puţin bănuitoare scrisul necunoscut, apoi deschise scrisoarea, zicându-şi: „O notă de la furnizori probabil… Dacă nu cumva… o scrisoare anonimă…“

Primise destule până atunci, dar n-o tulburaseră niciodată peste măsură. Ba nu, era

doar o carte de vizită însoţită de două foi albastre, cu un scris care i părea vag cunoscut.

Întâi aruncă o privire către cartea de vizită.

Citi: *Contele Nikitof*. Dedesubt, cu un scris mare şi citeţ: *Professional dancer, Tilbury's, 21, place Pigalle.*

Probabil o reclamă?

Dar pe spatele cărţii de vizită citi:

Doamnă,

Cred că e de datoria mea să vă dau cele câteva bilete pe care fiica dumneavoastră mi-a făcut onoarea să mi le adreseze. Consider că vă va fi, dacă nu plăcut, cel puţin util să

vă aruncaţi ochii pe ele; în această privinţă, îmi permit chiar să vă sfătuiesc să

schimbaţi întrucâtva metodele prin care faceți educația domnişoarei Gabrielle.

Vă asigur, doamnă, de tot respectul meu,

Contele Nikitof

Scrisoarea îi scăpă lui Francine dintre degetele brusc îngheţate şi alunecă pe covor.

O uriașă stupoare o ţintuia locului. Gabri… Nu, nu era posibil!. . Visa… Gabri… şi

bărbatul acesta, necunoscutul acesta… Ce legătură putea să aibă fiica ei, *fiica ei*, cu acel *professional dancer* de la Tilbury's?

Observă privirea curioasă a cameristei şi făcu un gest brusc.

— Poţi să pleci. O să te chem eu.

Rămasă singură, luă de jos scrisorile care însoţeau cartea de vizită. Da, chiar era scrisul lui Gabri, același cu care, în fiecare vară, trasa propoziţii scurte, care aproape că

nu variau în corectitudinea lor plină de răceală:

„Sunt bine. Vremea e frumoasă. Te sărut, Gabrielle".

Profund zdruncinată, Francine începu să citească şi cuvintele îi dansau în faţa ochilor:

„Dragul meu… Buzele tale. . M-ai învăţat să sărut atât de tandru". Apoi, mai departe:

„Braţele tale, care mă strâng atât de tare, care îmi fac şi rău şi bine în acelaşi timp".

Apoi: „Sunt atât de singură, dacă ai şti, atât de singură". Şi: „Mă plictisesc… O, ce corvezi anoste, serile în familie! Tăcerea acestor oameni – tata şi mama, totuşi –, a acestor ocnaşi ai vieţii de toate zilele… Cât îmi sunt de străini!". Apoi: „Aş vrea să plec oriunde, numai să fiu departe de ei toţi…" Şi iar: „Buzele tale… parfumul tău… mâinile tale…

mângâierea ta…“ O întreagă litanie de iubire fierbinte şi naivă, întretăiată de lamentaţii puerile şi deznădăjduite: „Sunt singură, atât de singură… Aş vrea să plec…“

Francine trebui să se sprijine cu coatele de o mobilă ca să nu se prăbușească. I se

părea că a fost lovită cu putere peste ceafă şi, în acelaşi timp, avea un sentiment cumplit de irealitate. Îi venea să strige, ca într-un coşmar apăsător: „Nu, nu, visez, e doar un vis…“

Se prăvăli într-un fotoliu, cu capul în mâini, un nod în gât și tâmplele zvâcnind, repetând cuprinsă de o teamă îngrozitoare, ca în dimineaţa în care murise Michette:

„Fiica mea, Dumnezeule! Dumnezeule, fiica mea…“ Şi, tot ca atunci, era mai ales copleșită de stupoare.

Francine nu se gândise niciodată s-o observe cu atenţie pe Gabri: nu încercase niciodată să-i înţeleagă visurile, dorinţele, supărările. N-o cunoştea. Când copilul e mic, ne creăm o imagine ideală despre ceea ce va fi mai târziu, iar această imagine îi ascunde ca o mască adevărata figură, pe care n-o vom cunoaşte niciodată. Pentru Francine, Gabri era, *trebuia* să fie, o fetiţă neştiutoare şi pură. Chiar aşa?. . Fusese crescută în ultimii ani la adăpost de toate pericolele, de orice contact… Pentru că, fireşte, înainte să fie bogată şi să aibă bonă, era o copiliţă care nu vedea nimic, nu înţelegea nimic… De atunci o lăsase foarte liberă, desigur, dar o făcuse pur şi simplu pentru că avea încredere în ea… Îşi făcuse datoria, și-o făcuse pe deplin, nu era vinovată de nimic…

Şi, stupefiată, copleşită, zdruncinată, nu-şi dădea seama nici de ce suferă atât de mult, nici cum se putuseră întâmpla toate astea fără ştirea ei. Dar, treptat, din haosul de

gânduri în care se zbătea, se iviră câteva amintiri, întâi confuze, apoi neobişnuit de precise… Îşi aminti unele expresii de pe chipul fiicei sale, unele zâmbete ambigue, unele priviri… Fizionomia umană este compusă dintr-o mulţime de mici nimicuri abia

perceptibile, nespus de subtile şi de fine, complet insignifiante sau, dimpotrivă, de o claritate orbitoare, în funcţie de cum fie le privim cu indiferenţă, fie le observăm cu pasiune. Pentru prima oară în viaţa ei, Francine începu să caute cu îndârjire sufletul ascuns în adâncul acelui trup care ieșise dintr-al ei. Dar nu găsi decât incertitudini şi întuneric.

— Doamne, dar e ceva îngrozitor! zise deodată cu glas tare, ca şi cum s-ar fi adresat unui interlocutor invizibil.

Nu vina lui Gabri, pe care o bănuia totuşi, o făcea să dispere într-atât, întrucât femeile au faţă de orice are legătură cu dragostea o indulgenţă secretă, infinită, neaşteptată chiar și pentru ele însele. Nu, pe Francine o frământa puterea de disimulare a lui Gabri, viaţa ei dublă, chiar dacă această oroare subită faţă de minciună era de o tristeţe comică la o femeie ca Francine, care îşi înşela soţul de ani de zile, aproape sub ochii lui, fără cea mai mică remuşcare.

Reciti mecanic scrisorile; acum n-o mai afectau cuvintele de dragoste. Citi: „atât de singură, atât de singură în casa asta mare unde nimeni nu mă iubeşte…“ Şi strigă: „Oh!“

indignată, uluită, de parcă tocmai ar fi primit o palmă zdravănă peste obraz. Gabri era nefericită! Cât de ingrată putea să fie! O copilă răsfăţată, îmbrăcată ca o prinţesă, cheltuind fără socoteală… Îşi amintea cu durere propria adolescenţă, încăperea din spatele prăvăliei unde se născuse, orăşelul detestat, sordida cumpătare… Şi Gabri, care îndrăznea să se plângă!. . O furie oarbă puse stăpânire pe ea, atât de puternică, încât începură să-i clănțăne dinții și să-i tremure mâinile – furia femeilor din popor, care se revarsă în insulte şi lovituri.

Se ridică brusc, alergă spre camera fiicei sale, deschise violent uşa şi, deodată, se opri uimită în prag. Liniştea, calmul acelei încăperi pustii – Gabri nu se întorsese încă –

aveau în ele ceva sfidător, neliniştitor.

Francine intră, mai potolită de-acum.

De parcă ar fi păşit acolo pentru prima dată, privi cu atenţie patul îngust, virginal, dat cu lac alb, deasupra, crucifixul de la prima comuniune, mobila tapiţată cu stofă

deschisă la culoare, nenumăratele flecuștețe inocente. Cu mintea în altă parte, se apropie mecanic de birou. Găsi câteva cărţi frumos rânduite. Le luă, le întoarse pe toate părțile și le citi titlul cu un fel de neîncredere instinctivă: *Paul şi Virginia, Unchiul şi preotul meu, Abatele Constantin…* Dar, deodată, tresări năucă. Sub coperte erau ascunse romane ilustrate dezgustătoare, având pe prima pagină cuvintele *Hambourg*, *A fond de cale*.

Francine rămase mult timp nemişcată. Furia îi dispăruse. Ochii îi erau plini de

lacrimi mari, care curgeau grele şi rotunde de-a lungul obrajilor. Dar nu se gândea să le şteargă. Uita, pentru prima oară în viaţă poate, că supărarea te îmbătrâneşte şi te umple de riduri.

II

Aşa îşi găsi Gabri mama puţin mai târziu, când se întoarse acasă.

— Mămico! Tu!?

În picioare în faţa lui Francine, se uita uluită la chipul împietrit, pe care curgeau lacrimi ce se amestecau cu fardul. La început se gândi că Bragance păţise ceva rău.

Strigă, cuprinsă de o spaimă îngrozitoare, care îi strivea inima:

— Tata?

Francine găsi tonul potrivit ca s-o calmeze:

— Tata! Tata! Chiar te sfătuiesc să vorbeşti cu el! O să-i pară tare bine când o să afle…

Pentru c-o să ştie tot, îţi jur, nefericito, scârbă mică… mică…

De furie, se bâlbâia şi ţipa. Vocea ei stridentă făcea să sune ciucurii de cristal ai lustrei.

Îi arătă scrisorile.

— Ia, uită-te la asta, şi la asta… Hai, uită-te! O să mă bagi în mormânt, copil nemernic! Cum ai îndrăznit? E amantul tău? Dar cum ai putut? O să te închid într-o mănăstire, auzi? Nefericito! O fiică depravată! Fiica mea… O să mă bagi în mormânt!

Francine scutura din toate puterile umerii mici ai fetei. Gabri, puţin palidă, complet nemişcată, îi fixa ca o somnambulă chipul tulburat, alb de furie.

— E amantul tău! E amantul tău! strigă Francine.

Atunci, Gabri se scutură de mâinile ei cu o mişcare bruscă.

— Întâi de toate, nu e nevoie să ţipi aşa.

— Mă înveţi tu cum să vorbesc?

— Dacă vrei să asculte toţi servitorii pe la uşi… Apoi zise cu insolenţă: De altfel, n-am nici un amant!

— Minţi.

— Nu, răspunse Gabri, pentru că ştia că acele scrisori, pe care le recunoscuse, nu conţineau nimic care s-o acuze în mod categoric.

Francine întrebă, puţin dezorientată de calmul fiicei sale:

— Atunci, vrei să-mi spui cine e bărbatul pe care îl sărutai, cu care te întâlneai fără

ştirea mea? Ia spune!

Agasată, Gabri dădu din umeri.

— Ai în mână cartea lui de vizită.

— Unde l-ai întâlnit?

Nici un răspuns.

— Gabri!

Gabri răspunse pe un ton blând:

— O, ar dura prea mult să-ţi explic, mămico!

— Îţi baţi joc de mine?

— Nici vorbă.

— Te-ai aruncat în braţele unui necunoscut, ale unui aventurier, fiindcă mai mult ca sigur…

Gabri o întrerupse:

— O, în privinţa asta nu te contrazic! Da, am făcut-o.

— De ce?

Expresiile de mahala, uitate de mulţi ani, reapărură brusc pe buzele fetei.

— Că așa am avut eu chef, de-aia!

— Dar tu chiar n-ai nici demnitate, nici pudoare, nici principii?

— Doamne, nu, nu cred! Mă întreb de unde aș fi putut să le iau…

Francine tresări; rămase tăcută un moment. Apoi, mult mai domol, întrebă:

— Gabri… te implor! Spune-mi tot…

Atunci Gabri îi istorisi aproape tot ce se petrecuse, toată povestea tulbure din ultimele luni: Babette, localurile de dans, Jenia, întâlnirile, sărutările, până și camera întunecoasă unde se dusese o sigură dată. Însă jură că se apărase şi Francine o crezu.

Gabri vorbea fără să se grăbească, povestind în detaliu, cu un fel de plăcere plină de cruzime. Apoi încheie, uitându-se fix în ochii mamei sale:

— În fond, ce rău am făcut? Mă plictiseam… Mă laşi tot timpul singură… Tu te distrezi, nu-i aşa, în felul tău. Nu te întreb care, strecură ea, pe un ton vag amenințător.

Ei bine, şi eu la fel! De ce vrei, mamă, să fiu mai bună decât tine?

— Gabri, nici măcar nu înţelegi că ai făcut ceva rău?

Gabri dădu din umeri şi murmură, cu privirea în gol:

— Ce e rău? Ce e bine? Te asigur că nu ştiu… Nimeni nu m-a învăţat vreodată… Apoi,

continuă: Nimeni nu ştie, nu-i aşa? Și-atunci? Asta n-o să mă împiedice să mă

căsătoresc, lasă, mă ocup eu de asta… N-o să rămâi cu mine pe cap, ca semn viu al vârstei pe care-o ai, fii liniştită!

Cu o mişcare spontană, Francine îşi puse mâinile pe umerii fiicei sale şi, străduindu-se s-o tragă spre ea, îi zise încet:

— Gabri, mă înspăimânţi… Înţelege că-ţi reproşez nu atât ce-ai făcut… cu… cu acest

bărbat (în vocea ei se simţea totuşi un fel de suferinţă)… cât minciunile… Lucrul cel mai cumplit este gândul că toate vorbele, toate gesturile tale erau minciuni…

Gabri repetă îmbufnată:

— Nimeni nu m-a învăţat că trebuie să spun adevărul…

Un fior de furie îi tulbură trăsăturile, dar Francine se stăpâni.

— Şi eu, care aveam atâta încredere în tine!

— Greşeai… Nu trebuie s-avem niciodată încredere în cei pe care nu-i cunoaştem.

— Gabri!

Dar fata continuă pornită:

— Pentru că nu mă cunoşti. N-ai încercat niciodată să mă cunoşti… Adu-ţi aminte,

adu-ţi aminte… De când am venit pe lume, am schimbat vreodată vorbe tandre, dătătoare de încredere? Dacă ar trebui să fac socoteala tuturor cuvintelor pe care mi le-ai spus de când m-am născut, nu mi-ar lua prea mult! „Bună ziua, bună seara… Dă-mi

pace, mă doare capul!“ A! Şi încă ceva: „Nu mă săruta că-mi iei pudra…“

Francine întinse mâinile în față de parcă o lovea cineva.

— Gabri, Gabri! bâigui ea, şi lacrimile i se rostogoleau pe chipul îndurerat. O, cât rău îmi faci! Văd acum, înţeleg… Mă urăşti… văd bine că mă urăşti…

Gabri lăsă capul în jos fără să răspundă; o laşitate stranie îi ţinea gura închisă.

— Nu, zise ea în cele din urmă, foarte încet. Nu te urăsc, dar… Dar nici nu te iubesc…

De altfel, cred că asta ţi-e indiferent… O amărăciune profundă îi schimba glasul. Da, cred că ţi-e indiferent… Nu ţinem la iubirea celor pe care nu-i iubim. Sau, atunci, ar fi prea… prea mult tupeu…pardon, inconştienţă… Nu m-ai iubit niciodată… M-ai lăsat pur

şi simplu să trăiesc, așa cum ai lăsat-o și pe Michette să moară… Nu-ţi aminteşti? Ştii foarte bine că dacă ţi-ai fi făcut datoria de mamă, Michette ar trăi încă, iar eu nu ţi-aş

spune tot ce-ţi spun azi, și n-aș fi nici aproape fericită că ţi-o spun, pentru că de ani de zile mă sufocă toate astea… Da, te-ai îngrijit întotdeauna doar de fericirea ta, de plăcerea ta… Egoisto! Ne lăsai singure zile întregi… Făceam foamea când pleca slujnica şi uita să pregătească cina… Nu aveam lenjerie… Noi aveam pantofi scâlciaţi, ciorapi găuriţi, tu, capoate de dantelă, ciorapi de mătase, rochii frumoase… Michette a murit pentru că, în loc să ai grijă de ea, s-o supraveghezi, ai…

Se întrerupse, oftă, apoi continuă mai domol:

— În fine, să fii sănătoasă dacă ai putut să-i uiţi feţişoara! Eu n-am uitat-o niciodată, nici glăsciorul frânt care te striga degeaba: „Mămico! Mămico!“, pentru că nu veneai…

Eu? Da, eu am avut profesori, bonă. Pe care i-ai plătit foarte scump… Eu, nu-i aşa, nu pot să-ţi reproşez nimic. . Ţi-ai făcut datoria pe deplin… Numai că Michette a murit… Iar eu… mi-am dorit deseori moartea… Şi-acum ai vrea să te iubesc? Chiar că nu se poate!

Dă ca să ţi se dea! Culegi ce-ai semănat.

— Dar te-am iubit, murmură Francine umilă, ca cineva care-și recunoaște vina.

— Tu? Vezi să nu! Numai pe tine te-ai iubit vreodată…

Francine o prinse brusc de mâini pe Gabri.

— Micuţa mea, micuţa mea, ascultă-mă, nu e vina mea… Jur că v-am iubit, pe tine şi

pe biata Michette… Nu… Nu ştiam… Jur că nu m-am gândit niciodată la asta… Nu mi-a trecut prin minte niciodată că eraţi nefericite… Crede-mă, copila mea… Înţelege-mă…

Te-am iubit… Te iubesc… Vai! Ce vorbe răutăcioase, jignitoare mi-ai spus, ce rău mi-ai făcut! Şi totuşi, uite, nu-ţi port pică… Îţi cer iertare… Iartă-mă, copila mea…

Era sinceră. Pentru prima dată, simţea c-o iubește pe Gabri, căci pentru prima dată

suferea din cauza ei. Întocmai ca o rană, adesea iubirea nu iese la iveală decât prin suferinţă. Gabri înţelegea vag asta şi o tulbura o emoţie ciudată, care venea din străfundurile tainice ale fiinţei sale, acolo unde sentimentele încolţesc atât de confuze și de iraţionale, încât par să-şi înfigă rădăcinile în însuși trupul omului. Dar se împotrivea din răsputeri acelei senzații de milă, pe care o considera absurdă.

— Iartă-mă dacă ţi-am făcut rău, repetă mama ei.

Atunci Gabri îi răspunse, cu furie şi durere, o durere bizară, subtilă, pe care n-ar fi putut s-o mărturisească:

— Ţi-aş ierta mai uşor neglijenţa, indiferenţa decât…

Tăcu. Unele cuvinte refuzau totuşi să fie rostite.

Francine bâigui neliniştită:

— Ce vrei să spui?

— Nu mă întreba…

— Ba da, vreau să ştiu…

— Ei bine, există lucruri… există lucruri în viaţa ta pe care le cunosc şi care-ţi iau dreptul de a mă judeca sau de a mă dezaproba, orice aş face. Înţelegi? Orice aş face!

— Dar ce? insistă Francine mecanic. Gabri observă că îşi ferea parcă fără să vrea privirea şi că pălea tot mai tare.

Atunci, Gabri zise ca şi cum ar fi aruncat cu o piatră:

— Charles.

Francine nici măcar nu se gândi să tăgăduiască. Zdrobită, murmură:

— Ştii?

— Ştiu. Mai mult, am văzut, v-am văzut odată, pe tine şi pe el. El dormea, iar tu erai în picioare în faţa patului… O, ce mizerie. . Am văzut, îţi zic, am văzut…

Gabri îşi dădu deodată seama că mama ei se înroșea toată la față, de la frunte până

în josul obrajilor. Cuprinsă de uimire, tăcu.

Francine îşi ascunse chipul în mâini. Gestul și tăcerea ei o înduioşară pe Gabri mai mult decât orice cuvânt pe care l-ar fi putut rosti.

Cu o mișcare spontană, Gabri se apropie repede de ea şi îi dădu mâinile la o parte.

— Ascultă, se bâlbâi ea, am… am greşit… La urma urmelor, mă amestec în ce nu mă

priveşte… Numai că aşa s-a-ntâmplat! Ai vrut să ştii de ce suport cu greu din partea ta unele reproşuri, așa că ţi-am zis… Nu ştiam că asta o să te facă să suferi atât de mult…

Dar, ce vrei? Acum, toate astea au mai puţină importanţă… Nu mai sunt copil… Nu mai

am nevoie de îngrijiri, nici de tandreţe… Lasă-mă să trăiesc aşa cum îmi place… Iar eu n-am să te judec… De ce să ne chinuim degeaba?

Francine dădu din cap cu tristeţe.

— Nu, nu vreau târgul acesta… Vreau să mă-nţelegi…

Gabri o întrerupse:

— Te rog, nu-mi spune nimic… Nici nu-ţi poţi închipui cât de străină şi neplăcută e

discuţia asta pentru mine…

— Dar pentru mine, Gabri?

Vocea ei ostenită mişcă din nou în inima lui Gabri coarde pe care ea însăşi nu le cunoştea. Tăcu.

— Trebuie să mă asculţi, murmură Francine. Nu pot să te las să mă judeci astfel… E

oribil, e prea nedrept… Ce vrei? Poate n-am ştiut să fiu o mamă bună… Da, n-am ştiut…

Gabri, unele femei nu sunt făcute pentru asta, nu e vina mea… Dar ai dreptate… Și, ca mamă şi fiică, mi-e teamă că n-o să ne înţelegem niciodată… Dar, dacă vrei, dacă poţi, uită că sunt mama ta… Îţi voi vorbi pur şi simplu ca unei femei, ca unei prietene…

Pentru că n-am ştiut să-ţi ofer ocrotirea pe care ţi-o datoram, tandreţea, și m-ai făcut să

înţeleg asta cu multă cruzime, dă-mi voie măcar să-ţi ofer acum singurul lucru pe care ti-l mai pot da, încrederea mea…

Şi… ai milă de mine… Am nevoie de asta, Gabri… Nici eu nu sunt fericită… Sunt singură la fel ca tine, mai mult decât tine… Mi-l reproşezi pe Charles… Dar îl iubesc… Încă nu ştii ce înseamnă asta… E cumplit… Voi încerca să-ţi

explic… E aproape copilul meu… Din păcate, biata mea fetiţă, el este primul pentru care am simţit cu adevărat ceva, devotament, tandreţe de mamă… Nu fi supărată pe mine

pentru asta… E ultima iubire, nu poţi să mă-nţelegi… Şi mă face să sufăr tare mult, aşa de mult, încât mi se pare că asta ar fi de-ajuns ca să mă ierţi. Gabri, sunt atât de nefericită! Vrei să fii… prietena mea?. . Vrei să-ţi arăt toate lucrurile care mă sufocă?

Sunt mama ta, asta e clar, dar sunt şi o biată femeie singură… Consolează-mă, pe mine care n-am ştiut să te protejez… Şi apoi, lasă-mă să-l mai iubesc puţin, doar puţin de tot, hai, nu fi geloasă… De-acum n-o să mai dureze mult… O să mă întorc curând la tine, o să fiu bătrână, şi singură, şi n-o să te mai am decât pe tine pe lume…

Spunea toate astea stângace, cu smerenie, suspinând incontrolabil; şi inima lui Gabri se umplea de o milă nesfârşită, de remuşcare. Se gândea la ce făcuse chiar în dimineaţa aceea, la sărutările lui Charles, la răzbunarea ei monstruoasă care lovea atât de dureros o inimă deja îndurerată… Era ca o copilă care, jucându-se cu un cuţit, a ucis un om. Dar ştiuse? Ar fi putut ea să bănuiască oare că „mămica“ era şi ea în stare să sufere la fel ca ea, ba chiar mai mult?

Ce crudă şi complicată era viaţa, Dumnezeule!

Se apropie de mama ei, se lăsă în genunchi, îi prinse mâinile ude de lacrimi şi murmură tandru, matern:

— Lasă, nu-i nimic, nu-i nimic, mămico… Vom fi prietene, îţi promit, jur… Şi trebuie să uiţi gândurile astea negre de bătrâneţe şi de singurătate… Eşti frumoasă, eşti tânără…

Nu plânge, hai, nu plânge… Nu-mi cere iertare… Nu trebuie să-ţi iert nimic…

Îmbrăţişează-mă!

Şi, pentru prima oară în viaţa ei, Gabri putu să stea aşa, în tăcere, cu fruntea pe umărul mamei sale. Simţea cum o cuprinde un fel de alinare, o ușurare minunată.

Avea impresia că o pungă monstruoasă de venin, crescută an de an în inima ei, s-a spart brusc… Era ceva aşa de nou şi aşa de încântător…

III

În sufletul tânăr şi impulsiv al lui Gabri, dragostea de fiică înflori brusc, târziu, dar cu o forţă ciudată.

Totuşi, bucuria şi pacea pe care le simţise o dată, o singură dată, în braţele mamei sale nu se repetară.

Mai mult, o mulţime de frământări nelămurite îi măcinau inima: îşi dădea mai ales

seama că relaţia ei cu Francine era anormală şi asta îi provoca o stânjeneală

insuportabilă şi stranie. I se părea că ea devenise sora mai mare, protectoarea, iar Francine, o copilă, o copilă înduioşătoare şi tiranică. Francine nu se mai putea lipsi acum de fiica ei. Ea, care altădată nu ştia ce să-i spună fiicei sale când rămâneau singure o clipă, petrecea seri întregi vorbindu-i, şi totul se sfârşea întotdeauna cu aluzii abia voalate la Charles. Era atât de obsedată de el, încât conducea instinctiv orice conversaţie spre acest subiect. Era puţin comică şi tristă, insolentă şi naivă totodată neliniştea ei permanentă, dorinţa de a rosti numele acela care conţinea pentru ea întregul univers şi care o făcea să uite cu bună credinţă că îi vorbește unui copil, copilului ei. Iar Gabri simţea o durere stranie, amestecată cu ruşine. Dar nu încerca să evite aceste confidenţe, înţelegând că pe mama ei o consolau și îi aduceau puțină liniște. Seara, când Gabri se culca, bătea încetişor la uşă:

— Dormi?

— Nu… nu încă…

Francine intra, se aşeza pe marginea patului, tăcea, apoi ofta.

— Ce ai? întreba Gabri, aproape fără să vrea, deşi simţea cât se poate de clar că până

la urmă ar fi fost forţată să rostească acele cuvinte, pe care mama ei le aştepta.

Și-atunci Francine începea. Mereu aceleaşi văicăreli: Charles n-o mai iubea…

Probabil o înşela… Suferea… Şi uneori zicea: „Suntem împreună de atât de mult timp,

încât, gândeşte-te şi tu, câteodată mi se pare că el e soţul meu. .“ În tot timpul acesta, Bragance, care trudise toată ziua ca să-i mai cumpere alte câteva bijuterii, alte câteva

rochii, dormea în camera de-alături. Trăgând cu urechea, Gabri îi auzea tusea convulsivă de fumător. Îi venea să zâmbească, dar i se strângea inima. Însă nu avea

forţa să se supere pe mama ei. Începea să simtă faţă de inconștiența ei un fel de indulgenţă laşă, ca o mamă al cărei

copil a făcut ceva rău. Şi își spunea uneori: „Cum aş

putea s-o judec? Oare nu-i semăn?“.

Francine zicea:

— Nici nu mai ştiu cum trăiesc… Zilele sunt lungi… Tu nu poţi să-nţelegi asta, la vârsta ta… Dar dacă ai ști ce îngrozitoare e senzaţia aceea de gol din viața mea… Când nu vrea să mă vadă – şi se întâmplă des, crede-mă –, încerc să uit, să mă gândesc la altceva… Plec de-acasă, mă duc pe străzi. Intru în magazine, comand rochii, le probez…

Înainte, toate astea îmi plăceau… Acum însă, s-ar zice că în adâncul inimii mele stăruie o întrebare, mereu aceeaşi, înfiptă acolo ca un piron: „La ce bun? Pentru cine?“.

Tăcea şi-şi frângea mâinile cu un gest puţin teatral, obişnuit la ea; faţa demachiată, pe care uita s-o mai supravegheze, s-o îngrijească, se ofilea, îmbătrânea, devenea tot mai obosită, cu pleoapele grele și gura lăsată. Gabri căuta instinctiv cu privirea o fotografie a mămicii de pe şemineu, la care când era mică se uitase adesea cu o ranchiună feroce. Mămica în haine de bal, cu umerii goi și zâmbetul ei naiv şi triumfător, care părea să spună: „Priviţi-mă! Nu-i aşa că sunt frumoasă? Şi dacă aţi şti câtă plăcere îmi face!“.

Ochii, pe care Gabri îi crezuse multă vreme reci şi duri, erau pur şi simplu goi, iar sub fruntea pe care o crezuse plină de gânduri rele, perverse, se afla numai preocuparea de a rămâne fină şi zveltă și de a-i zâmbi fotografului… Şi cât de mult o detestase! De câte ori nu-şi imaginase, cu o delectare feroce și ursuză, ziua în care mămica va fi în sfârşit bătrână şi urâtă şi singură… Visase la primul ei rid, la primul fir de păr alb şi asta o consolase întotdeauna. Ştia că mâna perfidă şi sigură a timpului avea să le răzbune pe ea și pe Michette… Şi iată că acum decrepitudinea punea stăpânire pe ea. Era înduioşată de milă, de o suferinţă stranie şi covârşitoare… Ar fi vrut să-i dăruiască tinereţea, graţia, puterea celor şaptesprezece ani ai ei, ca și când ar fi dat sânge unui bolnav…

Însă Francine zicea uneori:

— Dar n-o să mă poată părăsi niciodată!. . M-a iubit prea mult. Nimeni nu va avea de la el ce-am avut eu. Toată iubirea celor douăzeci de ani ai lui… Uneori, mi se pare că nu sunt geloasă pe cea pe care o va iubi după mine. Nu e nevoie. N-o să-i poată da ce mi-a dat mie…

Tăcea, şi Gabri lăsa capul să-i cadă pe pernă cu un oftat scurt şi îndurerat. Francine întreba încetişor:

— Eşti obosită?

— Puţin.

Francine se apleca; mâinile ei neîndemânatice o înveleau bine pe fiica ei, apoi o săruta ușor pe pleoape. Pleca, şi Gabri, rămasă singură, simţea cum începe să-i crească

în adâncul inimii o nelinişte cumplită, al cărei nume refuza să-l recunoască, o durere care semăna cu o suferinţă fizică, ce creştea, se amplifica, o sufoca precum un val de sânge care-ți urcă în gât. Se zbătea de parcă ar fi luptat împotriva unei boli: cu dinţii strânşi, năduşită, zgâriind aşternutul.

Adormea în cele din urmă şi figura lui Charles o bântuia toată noaptea.

Imediat după explicaţia mamei ei, Gabri luase decizia să pună capăt jocului ei periculos şi plin de cruzime. Hotărârea fusese la fel de promptă și de absurdă ca instinctul care ne împiedică să ucidem sau să furăm, dar suferea şi asta o uimea şi o umilea totodată.

Întâi decise să-i povestească totul lui Charles, apoi, gândindu-se mai bine, nu îndrăzni. Îi era ruşine să-i dezvăluie în felul acesta sufletul mamei sale. Considerase îndeajuns să-l evite, să fugă de toate ocaziile de a rămâne singură cu el. Şi, la început, Charles nu încercase să se apropie de ea; înţelesese în sfârşit unde îl ducea această

pasiune pentru fiica amantei lui. O tortura pe Francine cu tăcerile, îmbufnările şi răceala lui, dar simţea pentru ea un fel de milă. N-ar fi îndrăznit niciodată să-i spună

adevărul în faţă. Un timp, fugi de ea, apoi, la fel ca înainte, se întoarse în braţele ei din laşitate sau din lehamite şi, cu fiecare dată, se înteţea în el o dorinţă furioasă şi tandră

pentru copila pe care n-o putea avea.

Francine îşi imagina că e mai sigur să-şi lege amantul cu lanţurile aproape conjugale ale obişnuinţei decât prin relaţiile trupeşti. Voia să-şi petreacă serile împreună, să-l vadă

aşezat faţă în faţă cu ea în timpul meselor. Întâi, Charles refuză; înţelegea că singurul mijloc de a scăpa de dorinţa sa era să n-o mai vadă pe Gabri. Dar Francine îl hărţuia, îl ruga, îl copleşea cu reproşuri, rugăminți şi lacrimi. Amintirea lui Gabri îl mistuia.

„Hotărât lucru, aici și-a băgat soarta coada“, îşi zicea el cu un fel de furie. Treptat, îşi reluă vechile obiceiuri şi iubirea lui începu să crească din nou. Odată, fiind singuri, o prinse pe Gabri în braţe și îi muşcă obrazul și colţul gurii. Ea decise să nu-l mai vadă.

Îndată ce venea pe la ei, pretindea că nu se simte bine şi se ducea în camera ei, de unde nu se mai mişca până nu pleca. Dar, când Charles înţelese că îi scăpa din mână, încăpăţânarea plină de răutate a masculului, acea brutalitate care îl face, asemenea unui vânător, să-şi încolţească cu orice preţ prada, îi spulberă cu totul ultimele rămăşiţe de scrupule. Stătea ore întregi fără să vorbească, fără să se mişte, posac şi palid, în faţa lui Francine, fixând cu insistenţă uşa lui Gabri, pe care ea o închidea cu obstinaţie. În sufletul lui se năştea o ranchiună sălbatică faţă de Francine. Chiar trebuia să-i sacrifice acestei femei toată viaţa, toată fericirea? Îi spunea lucruri pline de răutate, jignitoare, iar ea, exasperată, îi arunca în faţă acele cuvinte care înfurie un bărbat ca nişte lovituri de bici: „N-ai dreptul, n-ai dreptul să mă părăseşti!“. Își făceau scene şi se insultau cu

glas scăzut, ca să nu le atragă atenţia servitorilor din încăperea vecină. Câteodată, în timp ce Francine plângea, Charles se ridica încet şi, cu inima bătându-i cu putere, se apropia de uşa închisă. O implora din priviri, cu furie şi, ca şi cum fata l-ar fi putut auzi, murmura încet de tot: „Gabri! Gabri!“. Ea nu-l auzea, dar ghicea. Numai că nu deschidea. Nu deschidea. Era mai tare decât el. Se sfârşise. Atunci el se întorcea la cealaltă, care plângea încă. Se aşeza lângă ea şi o lua de mână fără să vorbească.

Un egoism pueril îl făcea pe Charles să caute mângâierea acelei femei care cel puţin îl iubea și îi era devotată. Uita de rolul oribil pe care îl juca; se cuibărea lângă ea cuprins de deznădejde, cu o nefericire atât de profundă, de disperată, încât ar fi comis orice laşitate pentru un singur cuvânt plin de blândeţe. Lacrimile pe care le vărsa pentru el începeau să-l emoţioneze; se simţea cuprins de o anume recunoştinţă amestecată cu o

dorinţă confuză de a se răzbuna pe Gabri. Francine, văzându-l brusc atât de blând și de tandru, își zicea: „Mă iubeşte încă“. Îl săruta, iar el îi accepta sărutările.

Dar, într-o seară, după ce Francine o anunţă că urma să vină Charles, Gabri se îndreptă spre uşa camerei sale. Mama o opri cu un gest.

— Gabri, de ce nu stai niciodată cu noi seara?

Văzând că fata nu răspunde şi că pălise puţin, Francine îi zise:

— Draga mea, am ghicit… Eşti geloasă… O, nu tăgădui! Eşti geloasă pentru că-ţi imaginezi că-l iubesc mai mult decât pe tine. Asta e, nu-i aşa, prostuţo? Dar îţi jur că

sunt sentimente care nu se compară… N-o să mai fii niciodată geloasă, promiţi?

— Nu… n-o… n-o să mai fiu geloasă, se bâlbâi.

— Atunci stai cu noi.

— Nu, te rog, mi-e jenă.

— Dar de ce? întrebă Francine cu naivitate. Şi adăugă cu reproş: Asta nu e bine, Gabri. Şi eu care credeam că eram prietene! Te implor, rămâi cu noi. Când suntem singuri, începem imediat să ne certăm. Când eşti aici, vorbim despre lucruri fără

importanţă și nu ne mai ciondănim. Înţelegi? Simt că dacă o să continuăm să ne certăm întruna, Charles n-o să mai vină, o să se sature. Şi aş vrea tare mult să vină în continuare. La vârsta lui, bărbatul are nevoie de ceva care să semene cu un cămin. Mi-e… mi-e tare frică să nu se însoare. O, dacă s-ar întâmpla asta, cred c-aş muri!

Şi Gabri, ca şi Charles, cedă, cu impresia confuză că îi unea o fatalitate misterioasă.

Bragance, ale cărui afaceri erau în acea perioadă destul de încurcate, nu se afla aproape niciodată la Paris. Charles redeveni oaspetele nelipsit al lui Francine. Urca să ia cina la ea în fiecare seară şi, după masă, se aşeza în salonaş între ea şi Gabri. În pofida tuturor lucrurilor, serile acelea erau ciudat de plăcute. Prin ferestrele larg deschise intrau un miros de copaci proaspăt udaţi, zgomotul îndepărtat al maşinilor, vocile calme ale portarilor ieşiţi să se răcorească în prag, ca în provincie. Era cald; o moleşeală

nu lipsită de un anume farmec punea stăpânire pe toţi trei. Charles se apropia pe

nesimţite de Gabri. Căldura trupului său lângă al ei, tăcerea, nemişcarea, inima pe care o auzea bătând mai repede în umbră trezeau în ea o senzaţie foarte plăcută, voluptuoasă şi castă totodată. Iar Francine, fericită, consolată, era încântată de liniștea aceea obținută în sfârşit.

Când ajungea în camera ei, Gabri îşi lăsa capul în palme.

— Ce fac? Ce fac? gemea.

O chinuia încrederea oarbă pe care i-o acorda Francine. Totuşi, mama ei nu era lipsită de flerul acela al femeilor care depistează rivalele întocmai ca un câine bun de vânătoare potârnichile. Dar, firește, n-o considera pe Gabri în stare să i-l ia pe Charles, aşa cum n-o considera în stare să fure sau să ucidă, iar această încredere absolută în onestitatea ei era pentru

Gabri cea mai umilitoare pedeapsă, care o umplea de remuşcări. Se consola însă zicându-şi că, la urma urmelor, nici Charles, nici ea nu făceau nimic rău. Şi era adevărat. Nu se mai sărutau, nu schimbau nici două vorbe când nu era Francine de faţă, dar tot ce nu se putea exprima între ei era deja cea mai deplină

dintre trădări.

IV

În perioada caniculei, soţii Bragance părăseau Parisul de sâmbăta seara până lunea

dimineaţa. Cutreierau prin Bretania, Normandia, Touraine. Călătoreau în timpul zilei şi înnoptau în sate mici şi liniştite. Până atunci, Gabri nu-şi însoţise părinţii, dar în vara aceea participă cu naturalețe la toate plimbările. Aceste scurte călătorii erau minunate.

Parisul era sufocant, scotea aburi ca o etuvă și pale de siroco pârjoleau castanii. Dar, îndată ce ieşeai pe porţile oraşului, zăreai copaci verzi, umbroşi şi plini de păsări și râuri cu ape limpezi şi reci. Mergeai mai repede, tot mai repede. Vântul şuiera, drumul se întindea drept, lung şi alb, parcă trasat cu creta, între două întinderi de verdeaţă. Goana nebunească şi căldura cumplită prăjeau pielea. Praful scârţâia între dinţi. Zgomotul monoton şi ritmat al motorului duduia în urechi. Apoi se lăsa seara, iar aerul, de o răcoare delicioasă, se umplea de parfumuri care stăruiau în văzduh, venite nu se ştie de unde. Uneori, noaptea părea traversată de câmpuri de trandafiri. În sate, câinii treziţi din somn lătrau în fiecare curte. Nu te gândeai la nimic, erai amețit de oboseală şi de aerul tare. Într-o zi, ajunseră spre seară la Grâce. În faţa estuarului se ridica o casă albă, pe jumătate fermă, pe jumătate hotel. Era atât de multă lume în sâmbăta aceea, încât abia reuşiră să obţină o cameră la etajul întâi pentru Francine şi soţul ei şi două

încăperi mici, mansardate, învecinate, la etajul al doilea, pentru Charles şi Gabri. Seara era de o puritate extraordinară. Portul Havre strălucea în umbra violetă a estuarului; aburi roşii şi verzi dansau ca nişte flăcărui rătăcitoare pe apă.

După cină, coborâră până în Piaţa Troiţei. Era zi de târg. În jurul bisericii fuseseră

ridicate barăci. Aerul era plin de strigăte nedeslușite, discordante, care se amestecau cu glasul strident al paiaţelor, cu vocea unui bariton răcit care îngână o romanţă, cu chemarea monotonă şi răguşită a ghicitoarei, cu răgetele sălbăticiunilor dintr-un circ şi cu scripca ce scârțâia neîntrerupt la balul din sat.

La ora zece, fiecare urcă în camera lui.

În zori, Gabri dormea încă. Auzi, dincolo de uşa care despărţea camera ei de cea a lui Charles, o bătaie uşoară şi o voce şovăitoare:

— Gabri, dormi?

— Cât e ceasul? întrebă ea, trezindu-se brusc.

— Nu ştiu… Foarte devreme. Îmbracă-te. Mergem să dăm o raită pe-afară înainte de

masă.

— Da, răspunse mecanic Gabri.

Dar, aruncând o privire către ceas, exclamă:

— E ora patru! Eşti nebun!

— Și ce dacă?

Gabri se întinse îndelung, râzând în sinea ei; auzea răsuflarea precipitată a lui Charles în spatele uşii închise.

— Te hotărăşti?

— Da… Aşteaptă…

Sări din pat, se îmbrăcă, îşi făcu o toaletă sumară, împroşcând stropi peste tot prin jur. Apoi, îndată ce-şi îmbrăcă rochia, strigă:

— Poţi să intri, Charles!

Trase zăvorul. Palid și cu privirea în podea, Charles intră încet şi întrebă cu un aer jenat, nelalocul lui:

— Ai dormit bine?

— Da. Tu?

— Eu n-am dormit, răspunse el. Te auzeam respirând. Îmi venea să sparg uşa, să mă

arunc asupra ta. Nu ştiu de ce n-am făcut-o… Nu, nu ştiu.

Spunea toate astea fără să se mişte din loc. Îşi înăbuşi repede un suspin. Apoi murmură cu o voce gâtuită:

— Te iubesc atât de mult, Gabri!

Ea începu să vorbească repede şi, involuntar, se trăgea înapoi din faţa mâinilor lui întinse.

— Haide, Charles! Nu e bine, nu se cade… Ştii foarte bine că e un lucru rău… Lasă-

mă, nu vreau, nu pot, Charles!

În timp ce vorbea, Gabri îşi amintea de Jenia. Charles avea aceeaşi privire aprinsă, numai că de data asta nu avea forţa să

se apere: o toropeală dulce şi cumplită îi lega

membrele.

El doar o sărută pe gură în dimineaţa aceea, dar ea simţi cu înfricoşare că nu va putea niciodată să-l respingă. Când o săruta, i se părea că pe buzele acelea care o sorbeau se află tot sensul vieţii.

Rămaseră mult timp îmbrăţişaţi, în picioare în faţa ferestrei. Satul era amorţit de somn, încremenit parcă în lumina nesigură a zorilor de culoarea perlei. Păsările din copaci nu cântau încă. Numai şuieratul ambarcaţiunilor din estuar străpungea tăcerea stranie, tristă şi blândă a dimineţii.

Totuşi, această slăbiciune a lui Gabri a fost urmată de un avânt brusc de energie.

Îndată ce ajunse la Paris, declară că vrea să meargă, ca în fiecare an, la Plombières, împreună cu domnişoara Boyer, care o însoţea în fiecare vară de când plecase *miss* Allan.

Aranjă lucrurile în aşa fel încât să nu mai dea ochii cu Charles până în momentul

plecării. Dar, pe peron, el îi zise cu un mic zâmbet răutăcios şi încăpăţânat:

— Pe curând.

Luna august trecu în pas de melc în orăşelul adormit dintre munţi. Gabri îşi petrecea zilele în şezlong, ţinând în mână o carte pe care n-o citea. Amintirea lui Charles, regretul, plictiseala îi chinuiau inima. El era la Biarritz împreună cu Francine şi, fără să

vrea, era chinuită de o gelozie violentă. Nu răspundea la scrisorile mamei sale. Îşi reproşa onestitatea ca pe o prostie, se simţea lipsită de curaj, fără vlagă şi laşă ca o sclavă.

Într-o zi, el sosi.

Gabri se întorcea de la o plimbare prin munţi împreună cu domnişoara Boyer.

Dimineaţa fusese apăsătoare, furtunoasă; muştele o înțepau pe brațe și pe obraji. Venea pe drum demoralizată, cu capul în jos, ca o deţinută în curtea unei temniţe. Deodată, îl zări pe comisionarul de la hotel, care venea în fugă spre ea.

— Domnişoară, vă aşteaptă un domn! strigă el de departe.

Gabri o luă la fugă cu inima bubuindu-i în piept, până în camera ei. Charles era în

picioare în balconul mic. Se întoarse şi o prinse de mâini.

— Ţi-am promis c-o să vin, zise el, cu toate că nu spusese niciodată aşa ceva.

Ea răspunse:

— Ştiam c-ai să vii!

Chiar dacă acest gând nu-i trecuse înainte prin minte.

— Am venit să te iau, îi explică el.

Ea făcu o mişcare şi el repetă, iar ochii lui catifelaţi şi strălucitori o fascinau:

— Am venit să te iau… Plecăm imediat… imediat… diseară. Mama ta m-a trimis, adăugă el, după un moment de tăcere.

Ea îl privi. Înţelese ce eforturi abile trebuia să fi depus Charles vreme de o lună ca s-o

convingă pe Francine să-l trimită s-o aducă pe Gabri la Biarritz, iar această intuiţie, în loc s-o tulbure, îi umplu inima de o bucurie răutăcioasă.

El murmură tremurând:

— Spune, vrei? Vrei?

Ea răspunse:

— Tot ce vrei și tu.

Un fulger îi lumină ochii.

— Plecăm imediat după masă. Ajungem la Paris diseară. Am rezervat locuri la expresul de zece.

— Domnişoara Boyer vine cu noi?

— Numai până la Paris… Pe urmă, nu-i aşa, e inutil.

Ea murmură slab, ca un ecou:

— E inutil.

Şi apoi zise din nou, de parcă s-ar fi oferit:

— Tot ce vrei, înţelegi?

Porniră spre Paris chiar în aceeaşi zi, împreună cu domnişoara Boyer, năucită de plecarea grabnică. Camerista urma să vină şi ea la Biarritz cu bagajele. Ajunseră la Paris pe la şase. Gabri se văzu nevoită s-o reţină pe domnişoara Boyer la cină. Apartamentul pustiu, cu mobila acoperită cu huse şi lustrele împachetate în pânză subţire, arăta lugubru. Bătrâna domnişoară vorbea întruna. Gabri tăcea; Charles, nervos, preocupat, muşca cu un aer absent din ţigara stinsă. Îndată ce domnişoara Boyer plecă, Charles chemă un taxi. Era încă devreme, dar lăsau impresia că se tem să rămână singuri. În

maşină, nici măcar nu se priviră, jenaţi ca doi complici. Coborâră la gara de pe Quai d'Orsay, plină de lume şi de agitație.

Gabri îşi amintea dimineaţa ploioasă în care, pe un alt peron, îşi aşteptase împreună

cu mama ei tatăl şi vărul care veneau din Polonia. Îşi aducea aminte de iritarea şi de stânjeneala pe care i le provocaseră ochii negri, cu privire sfredelitoare, ațintiți o clipă

asupra ei şi îndreptaţi imediat spre blonda cu chip fardat: Francine. De câte ori n-o făcuse să plângă! Iar acum îl iubea pe cel care întreaga copilărie îi fusese dușman.

Charles o instalase în compartiment, îi cumpărase jurnale ilustrate şi bomboane şi

plecase după ţigări. Preț de o clipă, ea simţi dorinţa absurdă ca el să nu se mai întoarcă; dar, cu puţin înainte de plecarea trenului, tânărul sări pe treapta vagonului. Se auzi zgomotul portierelor şi vocea controlorului care striga:

— Poftiţi în vagoane!

Gabri văzu micşorându-se, apoi dispărând luminile gării; se cufundară într-un întuneric opac.

Îl vedea pe Charles în picioare, pe culoar, cu mâinile încleștate pe bara de sprijin a ferestrei. Un angajat veni să aranjeze cuşetele în compartiment şi zise, atingându-şi cu două degete şapca:

— Dacă doamna doreşte să se odihnească… Paturile sunt făcute.

Gabri îi mulţumi mecanic şi, îndată ce rămase singură, se dezbrăcă în grabă şi se strecură în aşternut. Tremura de frig şi din pricina unei emoţii ciudate. Se aştepta să-l vadă pe Charles apărând imediat, dar el întârzia. Stătu aşa foarte mult timp şi, când veni, el umblă cu infinită grijă, de parcă s-ar fi temut să n-o trezească. Ea îl urmărea cu privirea printre gene. Charles se opri și o privi; o umbră de milă și de duioșie îi trecu o clipă pe chip. Îi întoarse spatele şi fata înţelese că nu se va atinge de ea.

Atunci – şi asta avea să o chinuie mai târziu mai mult decât restul – îl strigă cu glas şoptit:

— Charles!

Surprins, el se întoarse brusc spre ea.

— Nu dormi?

— Nu încă… Coboară puţin abajurul, te rog.

El îi făcu pe plac şi trase în jos globul de stofă albastră al lămpii. Apoi se lăsă în genunchi, îşi puse fruntea pe aşternut şi rămase aşa multă vreme, fără să vorbească; Gabri înţelese că tandreţea îi alunga pentru un timp dorinţa şi că ar fi putut să petreacă

noaptea acolo, la picioarele ei, fără s-o atingă nici măcar cu o sărutare. Atunci, îşi petrecu braţele goale pe după gâtul lui.

El zise tremurând:

— O, Gabri, Gabri, ia seama! Sunt doar un biet om…

Ea nu răspunse, dar clătină din cap. Senzualitatea sălbatică ce se întipări pe chipul ei îl sperie; îl străfulgeră amintirea chipului lui Francine, cumplit de asemănător atunci când făcea dragoste.

Fata murmură:

— Acum e prea târziu! Sunt a ta ca un fruct pe care-l mănânci…Tot ce vrei, înţelegi?

Tot ce vrei… Numai să nu ştie nimic, niciodată… Jură că nu va afla de la tine… Jură pe viaţa mea… O clipă… Căsătoria, sinceritatea, o viaţă liberă și onestă, toate astea nu sunt pentru noi… Încă ceva. Dacă află vreodată, jur că, aşa cum sunt hotărâtă să devin amanta ta, sunt la fel de hotărâtă să mă şi sinucid.

— Gabri, încetează! o imploră Charles. Mă sperii.

Ea tăcu. Ochii i se închiseră încetişor. Zise, cu un zâmbet abia mijit pe buze:

— Nu-ţi fie teamă… Te iubesc…

Puţin mai târziu, în timp ce, întins lângă ea, Charles adormea, Gabri repetă, bântuită

parcă de un vis obsedant:

— Jură-mi că nu va afla.

El jură.

În dimineaţa următoare ajunseră la Biarritz. Francine şi Bragance îi aşteptau pe peron. Francine, îmbrăcată în alb, ţinea pe umăr o umbrelă roşie mare, pe care o rotea cu mişcări bruşte, astfel că pe obraji şi pe gâtul gol îi dansau umbre trandafirii fugare.

De departe, părea încântătoare; de aproape, soarele nemilos îi accentua şi mai mult chipul ofilit.

— Bravo! exclamă ea. Eram convinsă c-o să te-aducă…

Urcară în trăsură. În sunet de talangă, landoul închiriat îi plimbă prin oraş. Gabri clipea la vederea caselor de un alb orbitor, ca nişte cearşafuri proaspăt spălate.

Cafenelele erau pline de lume; prin ferestrele întredeschise se auzeau melodii de dans.

Părinţii lui Gabri locuiau la Hôtel du Palais. Din camera ei, tânăra zărea terasele presărate cu nisip roşu, grădina descoperită bătută de vânt, tamariscul cu crengi lungi şi subţiri ca firele de păr şi, mai departe, oceanul splendid, plin de umbre şi de reflexii, de arome saline şi de melodii aspre.

V

Timp de trei săptămâni, Gabri duse o viaţă agitată, luxoasă şi febrilă pe care n-o cunoştea şi care-ţi înceţoşează mintea ca o beţie fără sfârşit. Totul părea foarte simplu, foarte uşor în mulţimea aceea de marionete care dansau şi făceau dragoste cu o nepăsare dezarmantă. Ritmul îndrăcit al muzicii negrilor, care vibra veşnic sub cerul prea albastru, transforma creierul într-un fel de clopoţel gol şi răsunător. Zilele treceau cu repeziciune, fără să lase urme, ca apa care se scurge printre degete.

Orbirea aceasta făcea să pară firești şi simple cele mai josnice trădări, cele mai mari infamii. Gabri minţea şi înşela acum fără să se tulbure. Seara, în timp ce Bragance juca la cazinou, ei stăteau toţi trei – Francine, Gabri şi Charles – cuibăriţi în umbra parfumată

a terasei. Becurile electrice luceau blând pe nisipul roz. Femei toropite îşi legănau moale scaunul-balansoar, ca pe un hamac. Ţigările se iţeau în noapte cu vârful lor incandescent. Florile miroseau mai tare.

În întuneric, Charles o prindea de mână pe Gabri, îşi lăsa buzele să se plimbe pe încheietură, peste degetele tremurătoare. În acest timp, Francine vorbea, iar Gabri răspundea: „Da, mămico“. Mai târziu, când se despărţeau să meargă la culcare, o săruta liniştită pe femeia aceea căreia îi fura amantul.

Deseori, călărea împreună cu Charles pe câmp. Într-o dimineaţă, în umbra uşoară a

unei pădurici de tamarisc, el o avu din nou şi, de-atunci, întreaga ei viaţă se limită la aceste momente de voluptate aproape dureroasă. Într-o zi luară masa împreună la un

han din munţi. Camerele erau răcoroase, curate, cu podeaua de lemn, încălzită uşor de

soare şi plăcută pentru picioarele goale. Prin fereastra îngustă se zărea o grădiniţă

plantată cu floarea-soarelui. Un cocoş cânta. Când plecară, amurgul aluneca de-a lungul munţilor.

Nu-şi spuneau nimic; păreau înţeleşi să evite cuvintele, explicaţiile, precum şi remuşcările şi regretele. Cuvintele pe care şi le-ar fi putut spune erau prea profunde, prea grave, prea încărcate de o semnificaţie cumplită, aşa că preferau să tacă, laşi ca toţi cei fericiţi, pentru că trăiau totuşi o fericire stranie de demenţi.

În ziua de 15 septembrie, regele şi regina Spaniei vizitară cu mare pompă staţiunea

Biarritz. Oraşul era plin de flori, pavoazat, strălucitor. Drapelele fluturau în vânt.

Aclamaţiile, cântecele, strigătele umpleau aerul. Soarele căzuse în mare, enorm şi roşu.

Un vânt cald răscolea valurile.

Gabri îi zise lui Charles:

— La noapte o să vin la tine… „Ea“ se duce împreună cu tata la bal… Eu n-o să mă

duc, o să mă prefac că nu mă simt bine… Pleacă de la cazinou pe la două şi întoarce-te la hotel… O să te aştept în camera ta.

Cuvinte schimbate în fugă şi pe şoptite. Charles lăsă capul în jos.

— Suntem nebuni.

— Şi ce dacă? răspunse ea furioasă. Vrei, nu?

— Da, zise el. La două.

— La tine?

— La mine.

Seara, Gabri urcă în camera ei pe la unsprezece şi se culcă. Când Francine, în toaletă

de bal, cu mantoul regal de zibelină atârnând în urma ei, veni s-o ia ca să meargă la cazinou, o întrebă mirată:

— Nu vii cu noi? De ce? Ce ai?

— Nu mă simt bine, mămico.

— Hai, Gabri, fă un efort. La vârsta ta, m-aş fi ridicat şi de pe patul de moarte ca să

merg să dansez. O să fie minunat în seara asta la cazinou.

Într-adevăr, în noaptea aceea se dădea un mare bal în onoarea regelui şi a reginei,

iar Gabri tocmai pe asta contase ca să-şi convingă mama să se ducă la cazinou fără ea.

Nu se strădui prea mult. Francine nu se schimbase încă într-atât încât să renunţe la o distracţie pentru o indispoziţie a fiicei sale. O copleşi cu vorbe pline de compasiune, puse o mână parfumată pe fruntea caldă a fetei şi zise, sărutând-o:

— Îngrijeşte-te bine, micuţa mea, şi cheamă camerista dacă ai nevoie de ceva.

Şi ieşi, în scânteieri de bijuterii şi foşnet de mătase, uitând să închidă uşa.

Îndată ce mama ei plecă, Gabrielle aţipi. De trei săptămâni, era prima dată când se

culca atât de devreme şi o relaxare dulce îi cuprindea trupul ostenit. Dar, după ce adormi, începu să fie asaltată de imagini tulburi şi febrile.

Pe la ora două, împinsă parcă de o mână invizibilă, deschise ochii şi sări din pat: aşa cum i se întâmpla deseori când se trezea în miez de noapte, se simţea slăbită, moleşită, fără vlagă, şi-i venea să plângă fără motiv. Făcu poticnindu-se vreo câţiva paşi şi-şi duse mâinile la tâmple, care îi zvâcneau fierbinţi şi dureroase.

— Mi-e rău, murmură cu o voce pierită, tânguitoare, jalnică. Mi-e tare rău.

Toată bucuria impură care îi răscolise trupul în ultimele trei săptămâni dispărea brusc, ca o febră. Se apropie de oglindă, se miră puţin de cât era de palidă, îmbrăcă un pardesiu peste cămaşa de noapte şi, cu picioarele goale, se strecură pe culoarul slab luminat până în camera lui Charles. Cheia era în uşă, camera, pustie. Fără să aprindă

lumina, Gabri se duse direct spre fereastra deschisă, dădu la o parte perdelele şi ieşi pe balconaş. Acolo, în picioare, cuibărită în colţul zidului, rămase nemişcată, privind drept înainte, în gol.

Noaptea era caldă şi cerul, încărcat de nori. Aerul dinspre mare era plin de parfumuri tari. De pe plajă se auzea un zvon confuz de paşi, voci şi râsete. În seara aceea se organizase pentru popor un foc de artificii pe apă. Gabri îi văzuse instalându-se pe nisip de la sfârşitul după-amiezii: burghezi din Bayonne şi din Irun, marinari, servitoare şi preoţi basci, veniţi din munţi, cu berete albastre şi bastoane mari. Acum, compuneau o

mulţime întunecată, o masă de oameni care se agita în noapte şi pe care

o lumina o strălucire bruscă şi palidă, supranaturală, asemenea luminii livide a unei zile cu furtună. Rachetele pocniră, ţâşniră spre cerul negru şi se prăbuşiră ca nişte jeturi de apă frânte. Mulţimea se legăna şi un „a-a-ah“ asurzitor de stupefacţie şi admiraţie răsuna în noapte. Stâncile şi grădinile păreau de un negru de cerneală, conturate cu o precizie extraordinară, ca într-o acvaforte. Apoi, totul se stingea, şi în tăcerea subită se auzeau valurile rostogolindu-se cu un vuiet monoton, trist, înăbuşit.

Gabri se simţea copleşită de o deznădejde de nedescris; pentru prima dată după

multă vreme, vârtejul nebun care o ameţise se oprea, amuţea şi i se părea că peste sufletul ei se întind o negură şi o tăcere infinite, ca o pace grea de cimitir. Îşi frângea deznădăjduită mâinile. Însă era tot acolo, fără puterea să plece, cu inima strânsă şi ochii plini de lacrimi.

Afară, focul de artificii se terminase şi mulţimea se risipea încet. În noaptea redevenită tăcută, întunecoasă, marea respira ca pieptul unei fiinţe. Deodată, Gabri făcu o mişcare, apoi îşi înăbuşi strigătul cu mâinile. Uşa camerei se deschisese şi, în lumina aprinsă brusc, Francine apăru în prag.

Pe jumătate ghemuită, lipită de zid, Gabri stătea nemişcată, îngheţată de spaimă.

Mama ei!. . Ce căuta acolo? Păi, voia să petreacă pur şi simplu noaptea cu Charles, cum dorise să facă şi ea! Charles urma să sosească… Gabri nu putea să fugă… Era blocată pe

balcon ca într-o capcană. Francine, în picioare în mijlocul încăperii, ridică deodată

capul. Gabri îi zări în plină lumină, ca şi cum l-ar fi văzut pentru prima dată, chipul răvăşit, ofilit; toate urmele timpului înscrise pe el, toate ridurile păreau să-i strige:

„Paricid, paricid!“.

Francine făcu un pas. Cuprinsă de panică, Gabri crezu că vine pe balcon. Se trase brusc înapoi şi se poticni de balustrada joasă. Noaptea oarbă, opacă, tăcută, era atrăgătoare ca un hău. Preţ de o clipă, se află aplecată peste balustradă, cu braţele atârnate în afară ca ale unei păpuşi rupte, o mică fantomă lividă şi inertă.

Apoi sări şi dispăru; noaptea o înşfăcase.

Când o ridicară, Gabri nu mai respira. Îi urcară cadavrul în cameră şi, ca în ziua în care murise Michette, o căutară peste tot pe Francine. Un servitor o văzuse intrând la Charles. O căutară acolo. Francine auzise zgomotul unei căderi, dar fără să înţeleagă…

Şi, ca în ziua în care o pierduse pe Michette, strigă:

— Nu-i adevărat… nu-i adevărat!

Totuşi, Gabri era acolo, întinsă pe pat. Rana îngrozitoare de la frunte fusese ascunsă

sub o batistă înnodată. Nu mai mişca, nu mai respira. În jurul buzelor închise avea o cută mică şi bizară, ca un zâmbet abia schiţat, plin de amărăciune şi de recea înţelepciune a morţilor… În genunchi, femeia în rochie de bal striga şi se lovea cu fruntea de lemnul patului.

— Fiica mea, Dumnezeule, Dumnezeule, fiica mea! Apoi, cu o imensă stupoare: Doamne, Doamne, de ce mă pedepseşti aşa?

BALUL

I

Doamna Kampf intră în sala de studiu închizând atât de brusc uşa în urma ei, că

lustra de cristal sună din toţi ciucurii agitaţi de curentul de aer cu un clinchet pur şi delicat de clopoţel. Dar Antoinette nu se întrerupse din citit, aplecată atât de mult peste pupitru, încât atingea pagina cu părul. Mama ei o privi o clipă fără să zică nimic, apoi se postă în faţa ei, cu mâinile încrucişate la piept.

— Ai putea să te deranjezi, copila mea, când îţi vezi mama! Nu? îi strigă ea. Ai fundul lipit de scaun? Ce atitudine distinsă! Unde e *miss* Betty?

În camera vecină, zgomotul unei maşini de cusut ţinea ritmul unui cântec, *What shall I do, what shall I do when you'll be gone away*[1]…, fredonat de o voce stângace şi tânără.

— *Miss*, vino aici! o chemă doamna Kampf.

— *Yes*, doamnă Kampf.

Tânăra englezoaică, cu obrajii îmbujoraţi, privirea speriată şi blândă şi un coc de culoarea mierii, încolăcit în jurul căpşorului rotund, se strecură pe uşa întredeschisă.

— Te-am angajat ca să-mi supraveghezi şi să-mi instruieşti fiica, nu-i aşa? îi zise cu severitate doamna Kampf. Nu să-ţi coşi rochii… Antoinette nu ştie că trebuie să se ridice când intră mama ei?

— O, Antoinette, *how can you*? 2 exclamă *miss*, cu un fel de gângurit întristat.

Antoinette se ridicase şi acum se legăna stângaci pe un picior. Era o fetiţă înaltă şi slabă de paisprezece ani, cu figura palidă specifică vârstei, atât de puţinică la trup, încât le apărea oamenilor mari ca o pată rotundă şi deschisă la culoare, fără trăsături, cu pleoapele lăsate, încercănată şi cu o gură mică şi închisă… Paisprezece ani şi sânii care cresc sub rochia strâmtă de şcolăriţă, care-i strânge dureros corpul de copil, picioarele mari şi braţele lungi, cu palme roşii cu degete pătate de cerneală, care vor deveni într-o zi cele mai frumoase din lume (cine ştie?), o ceafă gingaşă, părul scurt, decolorat, uscat şi subţire…

— Înţelegi, Antoinette, mă apucă disperarea când văd ce purtări ai, biata mea fiică!

Stai jos. O să intru încă o dată şi-o să-mi faci plăcerea să te ridici imediat. Ai înţeles?

Doamna Kampf se trase câţiva paşi înapoi şi deschise iar uşa. Antoinette se ridică

încet şi vădit fără tragere de inimă, strângând din buze cu un aer ameninţător.

— Te deranjează cumva asta, domnişoară?

— Nu, mamă, răspunse Antoinette încet.

— Atunci de ce faci mutra asta?

Antoinette zâmbi cu un fel de efort laş şi anevoios, care îi deforma dureros trăsăturile. Din când în când, îi ura atât de mult pe oamenii mari, încât ar fi vrut să-i omoare, să-i desfigureze sau să le strige bătând din picior: „Nu, mă calci pe nervi!“. Dar încă de când era mică se temea de părinţii ei. Altădată, când Antoinette era copiliţă, mama o lua adesea pe genunchi, o strângea în braţe, o mângâia şi o săruta. Însă

Antoinette uitase toate astea. Dar păstrase în adâncul sufletului izbucnirile unei voci iritate care trecea pe deasupra capului ei: „Copila asta stă mereu în drumul meu“, „Iar mi-ai pătat rochia cu pantofii tăi murdari! Treci la colţ, ca să te înveţi minte! M-ai auzit?

Prostănacă mică!“. Într-o zi… Atunci îşi dorise pentru prima dată să moară… La un colţ

de stradă, în timpul unei scene, răsunaseră cuvinte strigate atât de tare, încât trecătorii întorseseră capul: „Vrei să-ţi trag o palmă? Da?“. Urmase arsura unei palme… În plină

stradă… Avea unsprezece ani, era înaltă pentru vârsta ei… Trecătorii, oamenii mari, asta nu era nimic… Dar, în acelaşi moment, ieşeau nişte băieţi de la şcoală şi au râs privind-o: „Ei, o fată…“ O, rânjetele acelea care o urmăreau în vreme ce mergea cu capul în jos, pe strada înnegrită de toamnă!… Luminile dansau printre lacrimile ei. „N-ai terminat cu plânsul?. . O, ce caracter!. . Când te ating, o fac pentru binele tău, da? Şi apoi, te sfătuiesc să nu începi iar să mă enervezi!“. Oameni mizerabili. Şi acum intenţionat o chinuia, o tortura, o umilea, de dimineaţa până seara, făcându-i întruna observaţie. „Cum ţii furculiţa?“ (în faţa servitorilor, Dumnezeule!) şi: „Stai dreaptă. Cel puţin nu sta ca o cocoşată“. Avea paisprezece ani, era adolescentă şi, în visele ei, se vedea o femeie iubită şi frumoasă… Bărbaţii o mângâiau aşa cum, în cărţi, Andrea Sperelli3 le mângâia pe Hélène şi Marie, iar Julien de Suberceaux, pe Maud de Rouvre4… Iubirea… Tresări. Doamna Kampf adăugă:

— Şi dacă crezi că plătesc o englezoaică ca să ai astfel de purtări, te înşeli, draga mea… Apoi adăugă mai încet, în timp ce ridica o şuviţă care cădea pe frunte fiicei sale: Uiţi mereu că acum suntem bogaţi, Antoinette… Se întoarse spre englezoaică: *Miss*, voi avea multe comisioane pentru dumneata în această săptămână. Dau un bal pe 15…

— Un bal, murmură Antoinette, făcând ochii mari.

— Sigur că da, un bal…, răspunse doamna Kampf zâmbind.

O privi pe Antoinette cu anume mândrie, apoi arătă pe ascuns spre englezoaică, încruntând scurt din sprâncene.

— Sper că nu i-ai spus nimic.

— Nu, mamă, nu, răspunse cu vioiciune Antoinette.

Cunoştea această preocupare constantă a mamei sale. La început – trecuseră doi ani

de-atunci –, când părăsiseră strada Favart după lovitura pe care o reuşise Alfred Kampf la bursă, speculând întâi scăderea valorii francului, apoi pe cea a lirei, care îi îmbogăţise, în 1926, Antoinette era chemată în fiecare dimineaţă în camera părinţilor.

Mama, încă în pat, îşi pilea unghiile; în cabinetul de toaletă de-alături, tatăl, un evreu

scund şi uscăţiv, cu ochi de foc, se bărbierea, se spăla şi se îmbrăca cu acea repeziciune nebună a gesturilor pentru care primise cândva, la bursă, de la camarazii lui, evrei germani, porecla *Feuer*5. Tocise treptele mari de la bursă ani în şir… Antoinette ştia că

fusese angajat înainte la Banque du Paris şi, mai demult, comisionar în livrea albastră la uşa băncii… Cu puţin înainte de a se naşte Antoinette, se căsătorise cu amanta lui, domnişoara Rosine, dactilografa patronului. Timp de unsprezece ani, locuiseră într-un mic apartament întunecos, în spate la Opéra-Comique. Antoinette îşi amintea cum îşi

scria seara lecţiile pe masa din sufragerie, în timp ce slujnica spăla zgomotos vasele la bucătărie şi doamna Kampf citea romane, aplecată sub plafoniera mare cu un glob de

sticlă mată, în care strălucea un jet de gaz. Uneori, doamna Kampf scotea un oftat adânc, iritat, atât de tare şi de brusc, încât Antoinette tresărea în scaun. Kampf întreba:

„Ce mai ai?“. Rosine răspundea: „Mă doare inima când mă gândesc câţi oameni trăiesc

bine, fericiţi, pe când eu îmi petrec cei mai buni ani din viaţă în văgăuna asta mizerabilă

cârpind şosete….“

Kampf ridica din umeri şi nu zicea nimic. Atunci, de cele mai multe ori, Rosine se

întorcea spre ea. „Şi tu de ce asculţi? Te priveşte ce vorbesc oamenii mari?“ striga enervată. Apoi adăuga: „Ei, da, fata mea! Dacă crezi că tatăl tău o să se îmbogăţească, cum a promis de când ne-am căsătorit, poţi să aştepţi mult şi bine… O să te faci mare şi-o să fii tot aici, aşteptând, ca mama ta…“ Şi când zicea „aşteptând“, pe chipul ei dur, încordat, posomorât, se aşternea o anume gravitate patetică ce o impresiona fără să

vrea pe Antoinette şi o făcea deseori să-şi întindă din instinct buzele spre faţa mamei.

„Biată micuţă“ zicea Rosine, mângâind-o pe frunte. Dar o dată exclamase: „A, ia dă-

mi pace, mă plictiseşti! Cât poţi să mă calci pe nervi şi tu!“. De-atunci, Antoinette n-o mai sărutase decât dimineaţa şi seara, în mod mecanic, ca o strângere de mână între

doi necunoscuţi.

Şi apoi, într-o bună zi, deveniseră brusc bogaţi, dar nu reuşise niciodată să înţeleagă

prea bine cum. Se mutaseră într-un apartament mare şi alb, iar mama ei îşi vopsise părul într-un blond-auriu nou-nouţ. Antoinette arunca o privire speriată spre părul acela strălucitor, pe care nu-l recunoştea.

— Antoinette, ia repetă! ordona doamna Kampf. Ce răspunzi când eşti întrebată

unde locuiam anul trecut?

— Eşti stupidă! zicea Kampf din camera vecină. Cine crezi c-o să stea de vorbă cu

micuţa? Nu cunoaşte pe nimeni.

— Ştiu eu ce spun, răspundea doamna Kampf ridicând glasul. Ai uitat de servitori?

— Dac-o prind că le zice servitorilor măcar o vorbuliţă, va avea de-a face cu mine. Ai auzit, Antoinette? Ştie că trebuie să tacă şi să-şi înveţe lecţiile, atâta tot. Nu i se cere altceva… Şi, întorcându-se spre soţie, îi spuse: Să ştii că nu e prostănacă!

Dar îndată ce-i plecă soţul, doamna Kampf o luă de la capăt:

— Dacă te întreabă cineva, Antoinette, să răspunzi că locuiam în Sud tot anul… Nu e nevoie să precizezi dacă la Cannes sau la Nisa, spui numai în Sud… Dacă te întreabă

precis, atunci e mai bine să zici Cannes, e mai distins… Dar, fireşte, tatăl tău are dreptate, mai bine taci. O fetiţă trebuie să vorbească cât mai puţin cu oamenii mari.

Şi o trimitea de-acolo, dintr-un singur gest al frumosului ei braţ dezgolit, puţin îngroşat, la încheietura căruia strălucea brăţara cu diamante oferită de soţul ei, pe care n-o mai dădea jos decât la baie. Antoinette îşi amintea vag toate astea, în timp ce mama o întreba pe englezoaică:

— Antoinette scrie măcar frumos?

— *Yes*, doamnă Kampf.

— De ce? întrebă cu timiditate Antoinette.

— Pentru că m-ai putea ajuta diseară să fac plicurile, explică doamna Kampf. Trimit

aproape două sute de invitaţii, înţelegi? N-aş putea s-o fac singură… *Miss* Betty, azi îi dau voie fiicei mele să se culce cu o oră mai târziu decât de obicei. Sper că eşti mulţumită? întrebă, întorcându-se spre Antoinette.

Dar, văzând-o că tace cufundată din nou în visare, doamna Kampf ridică din umeri.

— Copila asta e mereu cu capul în nori, comentă ea încet. Nu eşti mândră că părinţii tăi dau un bal? Mi-e teamă că nu prea ai inimă, biata mea fiică, adăugă ea oftând şi ieşind din cameră.

II

În seara aceea, Antoinette, pe care englezoaica o ducea de obicei la culcare pe la ora nouă, rămase în salon împreună cu părinţii. Intra acolo atât de rar, că acum privi cu atenţie lambriurile albe şi mobilele aurite, de parcă ar fi păşit într-o casă străină. Mama îi arătă o măsuţă pe care se găseau cerneală, condeie, un pachet de cărţi de vizită şi unul de plicuri.

— Stai jos acolo. O să-ţi dictez adresele.

Apoi, cu glas tare:

— Veniţi, dragă prietene? i se adresă ea soţului, deoarece servitorul strângea masa în camera vecină şi, de câteva luni, soţii Kampf nu se mai tutuiau în faţa lui.

După ce domnul Kampf se apropie, Rosine şopti:

— Auzi, trimite sluga de-aici, mă deranjează!

Apoi, surprinzând privirea fetei, roşi şi ordonă cu glas tare:

— Hai, Georges, mai ai mult? Termină de aranjat şi pe urmă poţi să urci…

După aceea rămaseră tăcuţi toţi trei, încremeniţi pe scaune. După ce servitorul plecă, doamna Kampf oftă.

— În sfârşit! Nu ştiu de ce, dar nu pot să-l sufăr pe Georges ăsta! Când serveşte masa şi-l simt în spatele meu, mi se taie pofta de mâncare… Ce-ai de zâmbeşti prosteşte, Antoinette? Hai, la treabă! Ai lista invitaţilor, Alfred?

— Da, zise Kampf, dar stai să-mi scot haina. Mi-e cald.

— Ai grijă să n-o mai laşi aruncată aici, ca ultima dată, îl apostrofă soţia. Am văzut foarte bine după mutra pe care au făcut-o Georges şi Lucie că li se părea ciudat că

stăteai în cămaşă în salon…

— Puţin îmi pasă de părerea servitorilor, mormăi Kampf.

— Greşeşti, dragule, pentru că ei îţi fac reputaţia, mergând dintr-un loc în altul şi flecărind… N-aş fi ştiut niciodată că baroana de la trei…

Rosti aproape şoptit câteva cuvinte pe care Antoinette, în ciuda, strădaniilor, nu le putu auzi.

— …dacă nu era Lucie, care a lucrat la ea trei ani…

Kampf scoase din buzunar o foaie de hârtie plină de nume şi de ştersături.

— Începem cu cei pe care îi cunosc, nu-i aşa, Rosine? Scrie, Antoinette, domnul şi

doamna Banyuls. Nu ştiu adresa, ai cartea de telefon lângă tine şi cauţi acolo…

— Sunt foarte bogaţi, nu? întrebă Rosine cu respect.

— Foarte.

— Crezi… c-o să vrea să vină? N-o cunosc pe doamna Banyuls.

— Nici eu. Dar am relaţii de afaceri cu soţul ei, e destul… Se pare că femeia e încântătoare şi nu e primită peste tot în mediul ei de când a fost amestecată în povestea aia… ştii, faimoasele partuze din Bois de Boulogne, de-acum doi ani…

— Alfred, fata!

— Lasă că nu-nţelege. Scrie, Antoinette… E totuşi o femeie foarte bine ca să începem cu ea…

— Să nu-i uiţi pe soţii Ostier, zise Rosine cu vioiciune. Se pare că dau petreceri splendide…

— Domnul şi doamna Ostier d'Arrachon, cu doi de „r", Antoinette… De-ăştia, draga

mea, nu răspund. Îşi dau ifose ceva de speriat… Ea a fost pe vremuri…

Gesticulă cu emfază.

— Nu!

— Ba da. Cunosc pe cineva care a văzut-o deseori, pe vremuri, într-un bordel din Marsilia… Da, da, îţi spun eu… Dar e mult de-atunci, aproape douăzeci de ani. Căsătoria a făcut-o albă ca neaua, primeşte la ea oameni foarte bine şi este tare exigentă în privinţa relaţiilor. În general, după zece ani, aşa devin toate femeile care au umblat mult din bărbat în bărbat…

— Doamne, ce greu e! oftă doamna Kampf.

— E nevoie de metodă, draga mea. . Pentru prima recepţie, lume şi iar lume, cât de

multe mutre poţi… Abia la a doua şi a treia îi alegi pe sprânceană… De data asta, trebuie invitaţi cu duiumul…

— Măcar de-am fi siguri că vin toţi! Dacă ar fi unii care ar refuza să vină, cred că aş

muri de ruşine…

Kampf rânji.

— Dacă o să fie unii care o să refuze să vină, o să-i inviţi iar a doua oară şi din nou data următoare… Vrei să-ţi spun ceva? În fond, ca să avansezi în lume, e de ajuns să

urmezi întocmai morala din Evanghelie…

— Ce?

— Dacă primeşti o palmă, întoarce şi celălalt obraz… Lumea e cea mai bună şcoală

de modestie creştină.

— Mă întreb de unde scoţi prostiile astea, dragule, zise doamna Kampf uşor şocată.

Kampf zâmbi.

— Hai, hai, mai departe! Uite câteva adrese pe bucata asta de hârtie de pe care să le copiezi, Antoinette…

Doamna Kampf se aplecă peste umărul fiicei sale, care scria fără să ridice capul.

— E drept că are un scris foarte frumos, format… Auzi, Alfred? Domnul Julien Nassan nu e cel care a stat la închisoare pentru escrocheria aia?

— Nassan? Ba da.

— A! murmură Rosine, puţin mirată.

Kampf zise:

— Dar ce, nu ştii? A fost reabilitat, e primit peste tot, e un băiat fermecător şi, mai ales, un om de afaceri de primă clasă.

— Domnul Julien Nassan, Avenue Hoche nr. 23 bis, reciti Antoinette. Altcineva, tată?

— Sunt doar douăzeci şi cinci! observă cu durere doamna Kampf. N-o să găsim în

veci două sute de persoane, Alfred…

— Ba da, ba da, nu te enerva. Unde e lista ta? Toţi oamenii pe care i-ai cunoscut anul trecut la Nisa, la Deauville, la Chamonix…

Doamna Kampf luă un blocnotes de pe masă.

— Contele Moissi, doamna şi domnişoara Lévy de Brunelleschi şi marchizul

d'Iciarra, gigoloul doamnei Lévy, sunt invitaţi întotdeauna împreună…

— Măcar există şi un soţ? întrebă Kampf cu un aer de îndoială.

— Înţeleg că sunt oameni foarte bine. Mai sunt şi marchizi, ştii, cinci… Marchizul de Liguès y Hermosa, marchizul… Auzi, Alfred, le spunem titlul când vorbim? Cred că e

mai bine, nu? Sigur, nu „domnule marchiz", ca servitorii, ci: „dragă marchize, draga mea contesă". Altfel, ceilalţi nici

măcar n-ar observa că primim oameni cu titluri de nobleţe…

— Dacă am putea să le lipim o etichetă pe spate cred că ţi-ar plăcea, nu?

— O, glumele tale idioate! Hai, Antoinette, grăbeşte-te să copiezi toate astea, fata mea!

Antoinette scrise un moment, apoi citi cu glas tare:

— Baronul şi baroana Levinstein-Lévy, contele şi contesa du Poirier…

— Ăştia sunt Abraham şi Rébecca Birnbaum… Au cumpărat titlul ăsta… Nu e stupid

să te cheme du Poirier6? Dacă tot e s-o faci, măcar…

Se cufundă într-o visare profundă.

— Contele şi contesa Kampf, simplu, murmură ea apoi. Nu sună rău.

— Stai puţin, nu înainte de zece ani…, o sfătui Kampf.

Între timp, Rosine tria cărţi de vizită aruncate claie peste grămadă într-o cupă de malahit ornată cu dragoni chinezeşti de bronz aurit.

— Aş vrea totuşi să ştiu cine sunt oamenii ăştia, murmură ea. E un teanc de cărţi de vizită pe care le-am primit de Anul Nou. Sunt o mulţime de mici gigolo pe care i-am

cunoscut la Deauville…

— E nevoie de cât mai mulţi, de ornament, şi dacă sunt curat îmbrăcaţi…

— O, dragule, glumeşti! Sunt conţi, marchizi, viconţi cel puţin… Dar nu reuşesc să ţin minte cum îi cheamă. . Seamănă toţi între ei. Dar, în fond, nu-i nimic; ai văzut bine cum se proceda la familia Rothwan de Fiesque. Li se spune la toţi aceeaşi frază: „Îmi pare tare bine…“ Şi apoi, dacă eşti obligat să prezinţi o persoană alteia, le bâigui numele… Nu se înţelege niciodată nimic. Uite, Antoinette, draga mea, e o treabă uşoară! Adresele sunt scrise pe cărţile de vizită…

— Dar, mamă, asta e cartea de vizită a tapiţerului! remarcă Antoinette.

— Ce tot spui? Dă-mi să văd. Da, ai dreptate. Dumnezeule! Dumnezeule, îmi pierd

capul! Alfred, vorbesc serios… Câţi ai, Antoinette?

— O sută şaptezeci, mamă.

— A, totuşi!

Soţii Kampf oftară deodată mulţumiţi şi se priviră zâmbind, ca doi actori pe scenă

după a treia chemare la rampă, cu o mină de osteneală fericită amestecată cu un aer de triumf.

— Nu e rău, nu?

Antoinette întrebă cu timiditate:

— Şi… şi domnişoara Isabelle Cossette nu e domnişoara *mea* Isabelle?

— Ei, da!

— O! exclamă Antoinette. De ce o inviţi şi pe ea?

Fata roşi imediat, presimţind replica tăioasă a mamei: „Ce te priveşte pe tine?“. Dar doamna Kampf îi explică stânjenită:

— E o fată foarte bună… Trebuie să le facem plăcere oamenilor…

— E rea ca naiba! protestă Antoinette.

Domnişoara Isabelle, o verişoară a soţilor Kampf, profesoară de muzică la câteva familii de misiţi imobiliari, evrei bogaţi, era o fată bătrână slabă şi dreaptă ca o umbrelă

îi preda lui Antoinette pianul şi solfegiul. Foarte mioapă şi nepurtând niciodată lornion, pentru că era mândră de ochii ei destul de frumoşi şi de sprâncenele groase, îşi lipea de partituri nasul lung, cărnos, ascuţit, albastru de la atâta pudră de orez şi, îndată ce Antoinette greşea, o lovea tare peste degete cu o riglă de abanos, subţire şi uscată ca ea.

Era rea şi iscoditoare ca o coţofană bătrână. Cu o zi înaintea lecţiilor, Antoinette murmura cu fervoare cu ocazia rugăciunii de seară (cum tatăl ei se convertise în perioada căsătoriei, Antoinette fusese crescută în credinţa catolică): „Doamne, fă ca domnişoara Isabelle să moară în noaptea asta!“.

— Fata are dreptate, remarcă Kampf surprins. Ce ţi-a venit s-o inviţi pe bătrâna aia nebună? Nu poţi s-o suferi…

Doamna Kampf ridică furioasă din umeri.

— Ah, nu înţelegi nimic! Cum ai vrea să afle familia de asta? Nu-ţi imaginezi mutra

mătuşii Loridon, care s-a certat cu mine pentru că m-am căsătorit cu un evreu, sau faţa pe care o s-o facă Julie Lacombe, unchiul Martial şi toţi din familie care ne vorbeau, îţi aminteşti, pe un ton protector pentru că erau mai bogaţi decât noi? În fine, e foarte simplu, dacă n-o invităm pe Isabelle, dacă nu ştiu că a doua zi o să crape toţi de invidie, prefer să nu mai dau nici un bal! Scrie, Antoinette!

— Se va dansa în amândouă saloanele?

— Normal, şi în galerie… După cum ştii, galeria noastră e foarte frumoasă… O să

închiriez o mulţime de coşuri cu flori; o să vezi ce frumos vor arăta, în galeria mare, toate femeile acelea în toalete de gală, cu bijuterii sclipitoare, bărbaţii în frac… La familia Lévy de Brunelleschi era un spectacol feeric… În timpul tangourilor se stingea lumina şi lăsau aprinse numai lămpile mari de alabastru din colţuri, cu lumină roşie…

— O, nu prea-mi place asta! Arată a dancing.

— Se pare că acum aşa se face peste tot. Femeilor le place la nebunie să se lase pipăite pe muzică… Supeul, fireşte, pe mese mici…

— Poate un bar pentru început?

— E o idee… Trebuie să-i dezgheţăm îndată ce vin. Am putea instala barul în camera

fetei. O să doarmă şi ea o noapte în camera pentru lenjerie sau în debaraua de la capătul culoarului…

Antoinette tresări violent. Devenise foarte palidă. Murmură cu o voce şoptită, sugrumată:

— N-aş putea să stau şi eu măcar un sfert mic de oră?

Un bal… Doamne Dumnezeule, oare era posibil să fie acolo, la doi paşi de ea, lucrul

acela splendid pe care şi-l imagina vag ca un amestec confuz de muzică nebunească,

parfumuri ameţitoare, toalete strălucitoare şi cuvinte de iubire şoptite într-un budoar

îndepărtat, cufundat în umbră şi plăcut ca un alcov… Şi ea să se culce în seara aceea, ca în toate serile, de la nouă seara, ca un bebeluş… Poate că unii bărbaţi, care ştiau că soţii Kampf au o fiică, vor întreba unde e, iar mama ei va răspunde, cu râsul ei scurt şi detestabil: „O, doarme demult!“. Şi totuşi, ce-ar fi stricat dacă Antoinette ar fi avut şi ea partea ei de fericire pe acest pământ? O, Doamne, să danseze o dată, o singură dată, îmbrăcată într-o rochie frumoasă, ca o adevărată domnişoară, în braţele unui bărbat!

Repetă, cu un fel de cutezanţă disperată, închizând ochii de parcă ar fi sprijinit în piept un revolver încărcat:

— Doar un sfert mic de oră, da, mamă?

— Ce? strigă doamna Kampf stupefiată. Ia mai zi o dată!

— O să te duci la balul domnului Blanc, zise tatăl.

Doamna Kampf ridică din umeri:

— Ei nu, că fata asta şi-a pierdut minţile!

Deodată, Antoinette strigă, schimbată la faţă:

— Te implor, mamă, te implor! Am paisprezece ani, mamă, nu mai sunt mică… ştiu

că se intră în societate la cincisprezece ani; arăt de cincisprezece ani, şi anul viitor…

Doamna Kampf izbucni brusc:

— Asta e nemaipomenit! strigă ea, cu vocea răguşită de furie. Mucoasa asta vrea la

bal! Îţi închipui? Lasă că te fac eu, fata mea, să-ţi iasă din cap că eşti mare! Crezi că vei intra „în societate“ anul viitor? Cine ţi-a băgat în cap ideile astea? Află, drăguţo, că abia încep să trăiesc eu, auzi, eu, şi că n-am de gând să mă împiedic aşa devreme de o fată de măritat… Nu ştiu ce mă împiedică să nu-ţi lungesc urechile ca să-ţi bagi minţile în cap, continuă ea pe acelaşi ton, făcând o mişcare spre Antoinette.

Antoinette se trase înapoi şi păli şi mai tare. O expresie rătăcită şi disperată a ochilor ei îl făcu pe Kampf să simtă un fel de milă.

— Hai, las-o, zise el, oprind mâna ridicată a lui Rosine. Micuţa e obosită, e nervoasă, nu ştie ce spune… Du-te la culcare, Antoinette!

Antoinette nu se mişcă. Mama o împinse uşor de umeri.

— Treci, şi să nu mai aud o vorbă! Şterge-o, că altfel…

Antoinette tremura toată, dar ieşi încet, fără să-i curgă nici măcar o lacrimă.

— Frumos, promite! exclamă doamna Kampf, după plecarea fetei. De altfel, eram la

fel la vârsta ei. Dar eu nu sunt ca biata mama, care n-a ştiut niciodată să-mi zică nu. O

pun eu cu botul pe labe, te asigur!

— După ce doarme, o să-i treacă. Era obosită, e deja ora unsprezece, nu e obişnuită

să se culce aşa târziu. Asta o fi surescitat-o. E mai interesant să continuăm lista, zise Kampf.

III

Pe la miezul nopţii, *miss* Betty a fost trezită de hohotele de plâns care se auzeau din camera vecină. Aprinse lumina și ascultă un moment prin perete. Era prima dată când

o auzea pe fată plângând; de obicei, când o certa doamna Kampf, Antoinette reuşea să-

şi stăpânească lacrimile şi nu zicea nimic.

— *What's the matter with you, child? Are you ill*? 7 întrebă englezoaica.

Plânsul încetă imediat.

— Presupun că te-a certat mama ta, dar e spre binele tău. Antoinette… Mâine o să-i

ceri iertare, o să vă îmbrăţişaţi şi o să se termine tot. Dar la ora asta trebuie să dormi.

Vrei o ceaşcă de ceai de tei? Nu? Ai putea să-mi răspunzi, draga mea, insistă ea, văzând că Antoinette tăcea. *Oh, dear, dear!* Nu e deloc frumos ca o fetiţă să stea bosumflată. Îţi întristezi îngerul păzitor…

Antoinette se strâmbă.

— Englezoaică nesuferită! murmură ea, întinzând spre perete pumnii strânşi.

Egoişti nesuferiţi, ipocriţi, toţi, toţi… Nu le păsa că ea se sufoca singură în întuneric tot plângând, că se simţea nenorocită şi singură ca un câine rătăcit…

Nimeni n-o iubea, nici un suflet… Dar chiar nu vedeau, orbii, prostănacii, că era de o mie de ori mai inteligentă, mai valoroasă, mai profundă decât ei toţi, cei care îndrăzneau s-o crească și s-o instruiască… Parveniţi grosolani și inculţi… Cum mai râsese de ei toată seara! Şi ei nu observaseră nimic, fireşte… Putea să plângă sau să râdă

sub ochii lor, că nu catadicseau să vadă nimic… O copilă de paisprezece ani, o puştoaică

e ceva demn de dispreţ şi josnic precum un câine… Cu ce drept o trimiteau la culcare, o pedepseau, îi vorbeau urât? „Ah, aş vrea să moară toţi!“ Dincolo de perete, o auzea pe englezoaică respirând încetişor prin somn. Antoinette începu iar să plângă, dar mai încet de-acum, gustând lacrimile care îi curgeau în colţurile gurii. Brusc, o plăcere stranie puse stăpânire pe ea. Era prima dată în viaţa ei când plângea astfel, fără grimase sau sughiţuri, încet, ca o femeie… La fel avea să plângă mai târziu din dragoste…

Ascultă vreme îndelungată cum i se rostogoleau hohotele în piept, ca o hulă puternică

şi domoală pe mare. Gura, udă de lacrimi, îi era plină de gustul apei sărate. Aprinse lampa şi se uită curioasă în oglindă. Avea pleoapele umflate și obrajii roşii şi brăzdați de dâre. Ca o fetiţă bătută. Era urâtă, urâtă… Izbucni din nou în plâns.

„Aş vrea să mor. Doamne, fă să mor… Dumnezeule, Sfântă Fecioară, de ce-aţi făcut

să mă nasc printre ei? Pedepsiţi-i, vă implor! Pedepsiţi-i o dată şi pe urmă vreau să

mor…“

Se opri şi deodată zise cu glas tare:

— Probabil că toate astea, bunul Dumnezeu, Fecioara, sunt glume, la fel ca părinţii

buni din cărţi şi copilăria fericită…

Chiar aşa, copilăria fericită, ce glumă! Şi repetă furioasă, muşcându-şi mâinile atât de rău, încât le simţi sângerând:

— Fericită… fericită… Mai bine-aş fi moartă sub pământ…

Sclavia, închisoarea, aceleași gesturi repetate la aceleaşi ore zi de zi… Sculatul, îmbrăcatul, rochiţele închise la culoare, botinele grosolane, ciorapii cu dungi, ca o livrea, astfel încât nimeni pe stradă să n-o urmărească o clipă cu privirea pe puştoaica neînsemnată care trece pe lângă ei… Prostănacilor, n-o să-i mai vedeţi niciodată pielea aceasta moale ca o petală, pleoapele acestea netede, intacte, proaspete şi încercănate şi ochii aceștia frumoşi, speriaţi, obraznici, care cheamă, ignoră, aşteaptă… Niciodată, în vecii vecilor… Așteptați voi! Și dorințele acestea pline de răutate… De unde vine dorinţa ruşinoasă, disperată, care îi roade inima când trece pe lângă doi îndrăgostiţi în amurg, care se sărută din mers şi se clatină domol, de parcă ar fi beţi? O ură de fată bătrână, la paisprezece ani? Totuși știe prea bine că va avea și ea parte de toate astea; dar durează

atât de mult, n-o să mai vină niciodată vremea aceea şi, cât timp aşteaptă, viaţa strictă, umilită, lecţiile, disciplina severă, mama care strigă…

„Femeia asta, femeia asta care a îndrăznit să m-amenințe!“

Apoi zise intenţionat cu glas tare:

— N-ar fi trebuit să îndrăznească…

Dar îşi aminti de mâna ridicată.

„Dacă m-ar fi atins, aş fi zgâriat-o, aş fi muşcat-o, apoi puteam să scap foarte ușor… şi pentru totdeauna… fereastra…“, îşi zise ea cu înfrigurare.

Atunci se văzu zăcând pe trotuar, într-o baltă de sânge… Nici un bal pe 15… Avea să

se spună: „Fata asta nu putea să-şi aleagă și ea altă zi să se omoare?“. Aşa cum zisese şi mama ei: „Vreau să trăiesc eu, eu…“ Poate că, în fond, asta îi făcea mai mult rău decât restul… Antoinette nu mai văzuse vreodată la doamna Kampf privirea aceea rece, de

femeie, de duşmancă…

„Egoişti grețoși! Eu vreau să trăiesc, eu, care sunt tânără… Îmi fură partea mea de

fericire pe pământ… O, să intru la bal printr-o minune şi să fiu cea mai frumoasă, cea mai strălucitoare, cu toţi bărbaţii la picioare!“

Şopti:

— O cunoaşteţi? E domnişoara Kampf. Nu e chiar frumoasă, propriu-zis, dar are un

farmec extraordinar… Și e atât de fină… Le eclipsează pe toate celelalte, nu-i aşa? Mama ei însă pare o bucătăreasă pe lângă ea…

Îşi puse capul pe perna udă de lacrimi şi închise ochii. Un fel de voluptate molatică şi laşă îi destindea încetişor mâinile şi picioarele. Îşi atinse corpul prin cămaşa de noapte cu degete uşoare, tandru, respectuos… Corp frumos, pregătit pentru dragoste…

Murmură:

— Cincisprezece ani, o, Romeo, vârsta Julietei!

Când va împlini cincisprezece ani, lumea va avea alt gust…

IV

A doua zi, doamna Kampf nu-i vorbi fiicei sale despre scena din ajun. Dar, cât luară

masa, se strădui s-o facă pe Antoinette să-i simtă proasta dispoziţie printr-o serie de bruftuieli scurte, la care era foarte pricepută când era furioasă.

— La ce visezi cu buza aia atârnată? Închide gura, respiră pe nas! Ce fericire, ca părinte, să ai o fată care e mereu cu capul în nori! Ia fii atentă cum mănânci! Pun prinsoare că ai pătat faţa de masă… Nu poţi să mănânci și tu îngrijit la vârsta ta? Şi, te rog, nu-ţi mai trage nasul… Trebuie să înveţi să asculţi când ți se aduc observații, fără să

mai faci mutra asta… Nu catadicseşti să răspunzi? Bravo, mai şi plângi, continuă ea ridicându-se şi aruncând şervetul pe

masă. Mai bine plec decât să te mai văd la față, prostănaco!

Ieşi trântind uşa; Antoinette şi englezoaica rămaseră singure în faţa tacâmului deranjat.

— Termină de mâncat desertul, Antoinette, şopti *miss*. O să întârzii la lecţia de germană.

Cu mână tremurătoare, Antoinette duse la gură bucata de portocală pe care o curăţase. Se îndârji să mănânce încet, calm, pentru ca servitorul, nemişcat în spatele scaunului, s-o poată crede indiferentă la acele ciorovăieli, în disprețul „acestei femei".

Dar, fără să vrea, de sub pleoapele umflate începură să-i curgă lacrimi care se rostogoliră strălucitoare pe rochie.

Puţin mai târziu, doamna Kampf intră în camera de studiu. Ținea în mână pachetul

de invitaţii pregătite.

— După gustare te duci la lecţia de pian, Antoinette? Îi dai lui Isabelle plicul ei, iar dumneata, *miss*, pui restul la poştă.

— *Yes*, doamnă Kampf.

La poştă era multă lume. *Miss* Betty se uită la ceas.

— O, n-avem timp! E târziu, o să mă întorc la poştă cât o să stai tu la lecţie, drăguţo, zise ea, ferindu-şi privirea şi obrajii mai roşii decât de obicei. Ţi-e… ţi-e indiferent, nu-i aşa?

— Da, murmură Antoinette.

Nu mai zise nimic. Dar, când *miss* Betty, după ce-i recomandă să se grăbească, o lăsă

în faţa casei unde locuia domnişoara Isabelle, Antoinette aşteptă un moment ascunsă în îndărătul porţii mari şi o zări pe englezoaică grăbindu-se spre un taxi oprit la colţul străzii. Maşina trecu foarte aproape de Antoinette, care se ridică în vârful picioarelor şi

se uită înăuntru, curioasă şi temătoare. Dar nu văzu nimic. Rămase un moment nemişcată, urmărind cu privirea taxiul care se îndepărta.

„Mă gândeam eu că are un iubit… Acum probabil că se sărută ca-n cărţi… El îi spune

c-o iubeşte. Şi ea? Oare e… amanta lui?" se gândea, cu un fel de ruşine, de dezgust violent, amestecate cu o suferinţă confuză. „Liberă, singură cu un bărbat… ce fericită

e… Poate se duc în Bois de Boulogne."

— Aş vrea să-i vadă mama. Ah, ce mult aş vrea! murmură ea strângând pumnii.

„Ba nu, îndrăgostiţii sunt norocoşi… sunt fericiţi, sunt împreună, se sărută… Lumea

e plină de bărbaţi şi de femei care se iubesc… Şi eu de ce nu pot?“

Ţinea ghiozdanul într-o mână şi-l legăna uşor în faţă. Îl privi cu ură, apoi oftă, se întoarse pe călcâie şi traversă curtea. Întârziase. Domnişoara Isabelle avea să zică:

„Chiar nu te-nvaţă nimeni că punctualitatea este cea dintâi îndatorire a unei eleve bine-crescute faţă de profesorii ei, Antoinette?“.

„E proastă, e bătrână, e urâtă…“ îşi zise ea cu îndârjire.

Dar, cu glas tare, sporovăi:

— Bună ziua, domnişoară! Mama m-a reţinut, nu e vina mea, şi mi-a spus să vă dau

asta…

Şi, în vreme ce îi întindea plicul, adăugă, cuprinsă brusc de inspirație:

— Şi a cerut să mă lăsaţi să plec cu cinci minute mai devreme decât de obicei…

În felul acesta, poate avea să o vadă pe *miss* întorcându-se cu cel care o însoţea.

Dar domnişoara Isabelle nu asculta. Citea invitaţia doamnei Kampf.

Antoinette văzu cum i se înroșesc brusc obrajii lunguieți, măslinii şi uscăţivi.

— Cum? Un bal? Mama ta dă un bal?

Întoarse pe toate feţele cartea de vizită, apoi și-o trecu pe furiş peste dosul palmei.

Era gravată sau numai imprimată? Diferenţa era de cel puţin patruzeci de franci…

Recunoscu imediat gravura la pipăit. Ridică înciudată din umeri. Kampf ăștia fuseseră

întotdeauna cumplit de vanitoși și de risipitori. Altădată, când Rosine lucra la Banque de Paris (şi nu trecuse chiar aşa mult de-atunci, Dumnezeule!), îşi cheltuia tot salariul pe toalete… Purta lenjerie de mătase, alte mănuşi în fiecare săptămână… Dar frecventa casele de toleranță, fără îndoială… Numai femeile astea au noroc… Celelalte…

Murmură cu amărăciune:

— Mama ta a fost întotdeauna norocoasă…

„Turbează“, îşi zise Antoinette. Şi întrebă, cu o mică grimasă maliţioasă:

— Dar veniţi sigur, nu-i aşa?

— Să ştii c-o să fac tot posibilul, pentru că vreau tare mult s-o văd pe mama ta, răspunse domnişoara Isabelle. Dar, pe de altă parte, nu ştiu dacă voi putea… Nişte prieteni, părinţii unei eleve, e vorba de Gros, Aristide Gros, fostul şef de cabinet, tatăl tău a auzit cu siguranţă de el, îi cunosc de mult, m-au invitat la teatru şi le-am promis

solemn. Înţelegi? În fine, voi încerca să rezolv, conchise ea fără alte precizări. Dar, în orice caz, să-i spui mamei tale că aș fi bucuroasă, încântată să petrec un moment cu ea…

— Bine, domnişoară.

— Acum, să lucrăm, hai, stai jos…

Antoinette învârti taburetul de pluş din faţa pianului. Ar fi putut să-i deseneze din memorie petele și găurile din stofă… Îşi începu gamele. Se uita fix, cu o sârguinţă

posacă, la o vază de pe şemineu, galbenă și neagră de praf pe dinăuntru… Niciodată

vreo floare… Şi cutiuțele acelea hidoase din scoici de pe etajere… Cât era de urât, de sărăcăcios şi de sinistru acel mic apartament întunecos în care o târau de ani întregi!

În timp ce domnişoara Isabelle aranja partiturile, Antoinette întoarse pe furiş capul spre fereastră. (Probabil că era foarte frumos în Bois de Boulogne, în amurg, iarna, cu copacii desfrunziţi, delicaţi, şi cerul alb ca o perlă…) De trei ori pe săptămână, în fiecare săptămână, de şase ani… Cât o să dureze asta, până o să moară?

— Antoinette, Antoinette, cum ţii mâinile? Ia-o de la capăt, te rog… O să fie multă

lume la mama ta?

— Cred că a invitat două sute de persoane.

— A! Crede că va avea destul loc? Nu se teme c-o să fie prea cald, c-o să fie invitaţii prea înghesuiţi? Cântă mai tare, Antoinette, cu nerv! Mâna stângă e moale, fetiţo…

Gama asta pentru data viitore şi Exerciţiul numărul 18, din Caietul al treilea de Czerny…

Gamele, exerciţiile, luni în şir: *Moartea lui Ase*, *Cântecele fără cuvinte* de Mendelssohn, barcarola din *Povestirile lui Hoffman*… Iar sub degetele ei rigide de şcolăriţă totul se topea într-un fel de vacarm inform şi zgomotos…

Domnişoara Isabelle bătea tare măsura cu un caiet de note făcut sul.

— De ce apeşi aşa degetele pe clape? *Staccato, staccato*… Crezi că nu văd cum ţii inelarul şi degetul mic? Două sute de persoane, zici? Le cunoşti pe toate?

— Nu.

— Mama ta o să-mbrace rochia nouă, roz, de la Premet?

— …

— Şi tu? Presupun că o s-asişti şi tu la bal? Eşti destul de mare!

— Nu ştiu, murmură Antoinette, străbătută de un fior dureros.

— Mai repede, mai repede… Uite în ce mişcare trebuie cântat asta… Unu, doi, unu,

doi, unu, doi… Hai, Antoinette, ce faci, dormi? Suita, fetiţo…

Suita… Pasajul ăla plin de diezi în care te împiedici la tot pasul… Un copilaş plângea în apartamentul vecin… Domnişoara Isabelle aprinse lampa… Afară, cerul se

întunecase, dispăruse… Pendula bătu de patru ori… Încă o oră pierdută, risipită, care i se scursese printre degete ca apa şi care nu avea să se mai întoarcă… „Aş vrea să plec foarte departe sau să mor…“

— Ai şi obosit, Antoinette? La vârsta ta, cântam şase ore pe zi… Stai puţin, nu aşa repede, ce grăbită eşti! La ce oră va trebui să vin pe 15?

— Scrie pe cartea de vizită. La ora zece.

— Foarte bine. Dar o să ne mai vedem înainte.

— Da, domnişoară…

Afară, strada era pustie. Antoinette se lipi de zid şi aşteptă. După un moment, recunoscu pasul uşor al englezoaicei, care se grăbea la braţul unui bărbat. Ţâşni în faţă

și se împiedică în picioarele celor doi. *Miss* Betty scoase un strigăt slab.

— O, *miss*, vă aştept de-un sfert de oră!

O fracţiune de secundă, avu în faţa ochilor chipul englezoaicei atât de schimbat, încât se opri locului de parcă nu l-ar fi recunoscut. Dar apoi nu văzu gura mică şi vrednică de milă,

deschisă, vătămată ca o floare strivită; se uita cu aviditate la „bărbat“.

Era foarte tânăr. Student. Poate chiar licean, cu buza de jos înroşită puțin de primul bărbierit şi ochii frumoşi şi obraznici… Fuma. În timp ce *miss* Betty bolborosea nişte scuze, el zise calm, cu glas tare:

— Prezintă-mă, verişoară.

— *My cousin*8, Ann-toinette, şopti *miss* Betty.

Antoinette întinse mâna. Băiatul râse puţin şi tăcu. Apoi păru să se gândească la ceva şi, în cele din urmă, propuse:

— Vă însoţesc, nu?

Străbătură toţi trei străduţa pustie şi întunecoasă. Vântul învăluia faţa şcolăriţei întrun aer răcoros şi umed, parcă plin de lacrimi. Încetini pasul și se uită la îndrăgostiţii care mergeau în faţa ei fără să-și vorbească, lipiţi unul de altul. Ce repede mergeau!

Antoinette se opri. Ei nici măcar nu întoarseră capul. „Dac-ar da o maşină peste mine, ar auzi măcar?“ se întrebă ea, cu o ciudată amărăciune. Un bărbat o lovi în trecere; fata se trase înapoi speriată. Dar era numai lampagiul; văzu cum atingea felinarele, unul după

altul, cu prăjina lui lungă, iar ele se aprindeau brusc în noapte. Luminile acelea sclipeau şi pâlpâiau ca nişte lumânări în vânt. Deodată, i se făcu frică. Ţâșni înainte din toate puterile.

Îi ajunse din urmă pe îndrăgostiţi în faţa podului Alexandru al III-lea. Îşi vorbeau foarte repede, pe șoptite, cu feţele foarte apropiate. Zărind-o pe Antoinette, băiatul făcu un gest agasat. *Miss* Betty se tulbură un moment; apoi, brusc inspirată, deschise geanta şi scoase pachetul de plicuri.

— Uite, drăguţo, ia invitaţiile mamei tale, pe care nu le-am pus încă la poştă. Dă fuga până la debitul de tutun, acolo, pe străduţa din stânga… Vezi lumina? Le arunci în cutie.

Te aşteptăm aici…

Puse pachetul pregătit în mâna fetei, apoi se îndepărtă în grabă. La mijlocul podului, Antoinette o văzu oprindu-se din nou, aşteptându-l pe băiat şi lăsând capul în jos. Se

sprijini de parapet.

Antoinette nu se mişcase din loc. Din pricina întunericului, vedea numai două

umbre nedesluşite şi, de jur-împrejur, Sena neagră şi plină de reflexii. Când se sărutară, mai curând ghici decât văzu

aplecarea, un fel de cădere molatică a celor două chipuri unul spre celălalt. Își frânse brusc mâinile ca o femeie geloasă. Din cauza acestui gest, un plic căzu pe jos. Se sperie şi îl ridică în grabă. În aceeași clipă, teama ei o umplu de rușine. Ce, trebuia să tremure mereu ca o fetiţă? Nu era demnă să fie femeie. Şi ăia doi, care se sărutau întruna! Nu-şi dezlipiseră buzele… Simţi un fel de ameţeală, o nevoie sălbatică de a brava şi de a face rău. Cu dinţii strânşi, apucă toate plicurile, le mototoli, le rupse şi le aruncă în Sena. Cu inima plină de bucurie, le privi îndelung cum pluteau pe lângă arcada podului. Apoi vântul le duse pe toate în apă.

V

Antoinette se întorsese de la plimbarea cu *miss* Betty; era aproape ora şase. Văzând că nu răspunde nimeni la sonerie, englezoaica bătu în uşă. Atunci, auziră zgomot de

mobilă târâtă în casă.

— Cred că eliberează vestiarul, zise englezoaica. Diseară e balul. Mereu uit. Și tu, drăguţo?

Îi zâmbi fetei cu un aer de complicitate temătoare şi tandră. De-atunci nu-şi mai văzuse tânărul iubit în faţa fetei. Totuși, de la acea ultimă întrevedere, Antoinette era atât de taciturnă, încât o îngrijora pe englezoaică cu tăcerea și privirile ei. .

Servitorul deschise uşa.

Doamna Kampf, care, în sufrageria de-alături, supraveghea electricianul, izbucni imediat:

— Nu puteaţi să veniţi pe scara de serviciu, nu? strigă ea pe un ton furios. Vedeţi

bine că facem vestiar în anticameră. Acum trebuie s-o luăm de la capăt, n-o să mai terminăm în veci, continuă ea apucând o masă, ca să-i ajute pe portar şi pe Georges, care aranjau încăperea.

În sufragerie şi de-a lungul galeriei care venea după ea, şase chelneri în bluze albe aşezau mesele pentru supeu. Bufetul fusese instalat în mijloc, împodobit cu flori splendide.

Antoinette vru să intre în camera ei, dar doamna Kampf strigă din nou:

— Nu pe-acolo, nu te duce acolo! La tine e barul, şi e ocupat şi la dumneata, *miss*.

Noaptea asta o să te culci în camera pentru lenjerie, iar tu, Antoinette, în debara. E la capătul celălalt al apartamentului, o să poţi dormi, nici măcar n-o să auzi muzica… Ce faceţi? îl

întrebă ea pe electrician, care lucra fără să se grăbească, fredonând o melodie.

Vedeţi bine că becul ăsta nu se aprinde!

— Păi, e nevoie de timp, domniţă…

Rosine ridică enervată din umeri.

— Timp, timp, şi de o oră tot moşmondeşte, murmură ea.

Îşi frângea atât de violent mâinile în timp ce vorbea, cu un gest atât de asemănător cu cel al fiicei sale când se înfuria, încât Antoinette, care stătea nemişcată în prag, tresări brusc, ca atunci când te pomeneşti pe neaşteptate în faţa unei oglinzi.

Doamna Kampf purta un halat de casă şi avea picioarele goale în papuci. Părul desfăcut i se răsucea ca şerpii în jurul feţei aprinse. Îl zări pe florar, care, cu braţele pline, se străduia să treacă prin faţa fetei, lipite de-acum de perete.

— Pardon, domnişoară!

— Hai, dă-te la o parte! strigă ea atât de brusc, încât Antoinette, trăgându-se înapoi, îl lovi pe om cu cotul şi rupse petalele unui trandafir.

— Eşti insuportabilă! exclamă doamna Kampf, cu o voce atât de puternică, încât vibrară paharele pe masă. Ce faci aici, de ce stai în picioarele oamenilor şi încurci pe toată lumea? Pleacă, du-te în camera ta, nu, nu în camera ta, în camera pentru lenjerie, unde vrei, dar să nu te mai văd şi să nu te mai aud!

După ce Antoinette dispăru, doamna Kampf traversă în grabă sufrageria, apoi oficiul

plin de frapiere pentru şampanie burduşite cu gheaţă, şi ajunse în biroul soţului ei.

Kampf vorbea la telefon. Aşteptă să pună receptorul în furcă şi se şi răsti la el.

— Ce faci, nu te-ai bărbierit?

— La ora şase? Eşti nebună!

— Întâi şi-ntâi, e şase şi jumătate, şi-apoi, s-ar putea să mai fie nevoie să cumpărăm ceva în ultimul moment; e mai bine să fim pregătiţi.

— Eşti nebună, repetă el agasat. De-asta avem servitori!

— Tare-mi mai place când începi să faci pe aristocratul şi pe domnul, zise ea ridicând din umeri. „De-asta avem servitori…“ Păstrează-ţi manierele pentru invitaţi…

— O, nu-ncepe să te enervezi! o preveni Kampf.

— Dar cum vrei să nu mă enervez?! strigă Rosine cu lacrimi în ochi. Nimic nu merge! Porcii ăştia de servitori n-o să termine în veci la timp! Trebuie să fiu peste tot, să

supraveghez tot şi nu mai dorm de trei nopţi. Sunt la capătul puterilor, simt că-mi pierd judecata!

Apucă o scrumieră mică de argint, o aruncă pe jos şi mişcarea violentă păru s-o calmeze. Zâmbi puţin ruşinată.

— Nu e vina mea, Alfred…

Kampf dădu din cap fără să răspundă. Văzând că Rosine pleacă, o strigă:

— Auzi, voiam să te întreb… Tot n-ai primit nici un răspuns de la invitaţi?

— Nu. De ce?

— Nu ştiu, mi se pare ciudat. Ca şi cum ar fi ceva intenţionat. Voiam să-l întreb pe Barthélemy dacă a primit invitaţia şi nu l-am mai văzut la bursă de-o săptămână. Dacă

aş telefona?

— Acum? Ar fi stupid.

— E totuşi ciudat, repetă Kampf.

Soţia replică:

— Pentru că nu se face să răspunzi, asta e! Vii sau nu vii… Şi vrei să-ţi spun ceva?

Asta chiar mă încântă… Înseamnă că nimeni nu s-a gândit dinainte să nu vină… Cel puţin s-ar fi scuzat, nu crezi?

Văzând că soţul nu-i răspunde, insistă:

— Nu-i aşa, Alfred? Am dreptate, nu? Ce zici?

Kampf îşi îndepărtă braţele de corp.

— Nu ştiu… Ce vrei să spun? Nu ştiu mai multe decât tine…

Se priviră un moment în tăcere. Rosine oftă şi lăsă capul în jos.

— O, Doamne! Parcă-am fi într-o ureche, nu-i aşa?

— O să treacă, răspunse Kampf.

— Ştiu foarte bine asta, dar până atunci… O, dac-ai şti ce teamă mi-e! Aş vrea să se fi terminat deja. .

— Nu te enerva, repetă moale Kampf.

El însuşi răsucea un cuţitaş de tăiat hârtie în mână, cu un aer absent. Îi recomandă:

— Să vorbeşti cât mai puţin… Chestii obişnuite… „Sunt bucuroasă să vă văd… Serviţi

ceva… E cald, e frig…“

— Cel mai greu o să fie cu prezentările, zise Rosine pe un ton preocupat. Gândeşte-te, numai! Toţi oamenii aceia pe care i-am văzut o singură dată în viaţă, şi pe care abia dacă îi recunosc după figură… şi care nu se cunosc, n-au nimic comun unii cu alţii…

— Ei, Doamne, bolboroseşti şi tu ceva, acolo! La urma urmelor, toţi au fost ca noi,

toţi au început într-o zi.

— Îţi aminteşti micul nostru apartament de pe strada Favart? întrebă brusc Rosine.

Şi cât am ezitat până să schimbăm vechiul divan din sufragerie, care abia se mai ţinea?

Sunt patru ani de-atunci şi uite… adăugă ea, arătând spre mobila masivă cu decoraţiuni de bronz.

— Vrei să spui că peste patru ani vom primi ambasadori şi atunci o să ne-amintim

cum tremuram aici, în seara asta, pentru că trebuia să vină vreo sută de codoşi şi de cocote bătrâne? Da? întrebă el.

Ea îi puse râzând mâna la gură.

— Taci, taci!

În drum spre ieșire se lovi de majordom, care venea s-o anunţe că *mosser*-ele[9] nu veniseră odată cu şampania și că barmanul credea că nu va fi destul gin pentru

cocteiluri.

Rosine se prinse de cap cu amândouă mâinile.

— Ca să vezi! Asta mai lipsea acum! izbucni ea. Nu puteai să-mi spui dinainte? Unde

vrei să găsesc gin la ora asta? A închis peste tot… şi *mosser*-ele…

— Trimite şoferul, draga mea, o sfătui Kampf.

— Şoferul s-a dus la masă, zise Georges.

— Normal, normal! strigă Rosine, scoasă din sărite. Îl doare-n cot (se corectă), îi e indiferent dacă avem sau nu nevoie de el, domnul o şterge, domnul pleacă să ia cina!

Încă unul pe care l-aş da afară mâine la prima oră, adăugă ea, adresându-i-se lui Georges pe un ton atât de furios, încât valetul strânse imediat din buze.

— Dacă doamna se gândeşte la mine când spune asta…, începu el.

— Nu, nu, nu! Nu mai judeci? Mi-a scăpat; vezi bine că sunt nervoasă, zise Rosine

ridicând din umeri. Ia un taxi şi du-te imediat la Nicolas… Dă-i bani, Alfred…

Se repezi în camera ei, îndreptă în trecere florile şi îi bombăni pe chelneri:

— Farfuria asta pentru prăjiturele nu e bine pusă aici… Ridicaţi mai mult coada fazanului. Unde sunt sandviciurile cu caviar proaspăt? Nu le puneţi prea în faţă: o să se repeadă toată lumea la ele. Şi corăbioarele cu pateu de gâscă? Pun prinsoare că s-a uitat de ele! Dacă nu mă ocup eu de toate…

— Acum sunt despachetate, doamnă, răspunse majordomul, care o privea cu vădită

ironie.

„Cred că sunt ridicolă“, îşi zise brusc Rosine, privindu-şi în oglindă chipul împurpurat, ochii rătăciţi, buzele tremurătoare. Dar, ca un copil surmenat, simţea că îi e imposibil să se calmeze, în pofida tuturor eforturilor. Era epuizată şi gata să

izbucnească în lacrimi.

Intră în camera ei.

Camerista aşeza pe pat toaleta de bal, o rochie argintie de lamé, împodobită cu franjuri grei de perle, pantofi care luceau ca nişte bijuterii și ciorapi de muselină.

— Doamna va lua cina imediat? Probabil o vom servi aici, ca să nu deranjăm mesele…

— Nu mi-e foame! se răsti Rosine.

— Cum doreşte doamna. Dar eu pot să mă duc la masă? întrebă Lucie, strângând

buzele de ciudă, pentru că doamna Kampf o pusese să coasă patru ore la perlele de la rochia ei, care se înşirau de-a lungul franjurilor. I-aş atrage atenţia doamnei că e aproape ora opt şi că oamenii nu sunt animale.

— Dar du-te, fată, du-te! Te ţin eu? izbucni doamna Kampf.

După ce rămase singură, se aruncă pe canapea şi închise ochii. Dar camera era rece

ca un beci: caloriferele fuseseră oprite încă de dimineaţă în tot apartamentul. Se ridică

şi se apropie de toaletă.

„Arăt ca o sperietoare…“

Începu să se fardeze cu mare atenție. Întâi, un strat gros de cremă pe care o masă cu amândouă mâinile. Apoi, fardul lichid pe obraji, negrul pe gene, liniuţa subţire care îi alungea pleoapele spre tâmple, pudra… Se machia cu mare încetineală şi, din când în

când, se oprea, lua oglinda şi se privea cu o atenţie pasionată, plină de nelinişte, dar aruncându-și şi priviri dure, suspicioase şi viclene. Brusc, apucă un fir de păr alb de la tâmplă şi îl smulse cu o grimasă violentă. Ah, viaţa era prost croită! Chipul ei de la douăzeci de ani, zilele tinereţii… și ciorapi cârpiţi, lenjerie peticită… Acum, bijuteriile, rochiile, primele riduri, toate astea veneau la pachet. Doamne, cât ar trebui să ne grăbim să trăim, să le plăcem bărbaţilor, să iubim! Banii, toaletele frumoase şi maşinile de lux… La ce bun toate astea dacă nu există în viaţa ta un bărbat, un iubit tânăr şi frumos? Cât de mult aşteptase acest iubit! Ascultase şi urmase bărbaţi care îi vorbiseră

de dragoste când era încă o fată săracă, pentru că erau bine îmbrăcaţi şi aveau mâini îngrijite. Toţi nişte mârlani… Dar aşteptase întruna… Iar acum era ultima ei şansă, erau ultimii ani dinaintea bătrâneţii, a celei adevărate, fără leac, ireparabile… Închise ochii și îşi imagină buze tinere, o privire avidă şi tandră, plină de dorinţe…

În grabă, ca şi cum ar fi alergat către o întâlnire cu un iubit, îşi aruncă de pe ea capotul şi începu să se îmbrace: îşi puse ciorapii, pantofii, rochia, totul cu agilitatea aparte a acelora care se lipsiseră toată viaţa de cameristă. Bijuteriile… Avea un sipet plin… Kampf zicea că erau cea mai bună investiţie. Îşi puse colierul mare cu două

rânduri de perle, toate inelele, pe fiecare mână brăţări cu diamante enorme, de la încheietură până la cot. Apoi îşi fixă la corsaj un pandantiv mare ornat cu safire, rubine şi smaralde. Lucea și scânteia, împopoţonată ca o sorcovă. Se dădu câţiva paşi înapoi şi se privi cu un zâmbet vesel. Viaţa începea în sfârşit! Poate, cine ştie, chiar în seara aceea!

VI

Antoinette şi *miss* Betty luaseră masa pe o scândură de călcat sprijinită pe două

scaune în camera pentru lenjerie. Dincolo de uşă auzeau servitorii alergând în oficiu şi zgomot de veselă. Antoinette nu se mişca, cu mâinile strânse între genunchi. La ora nouă, englezoaica se uită la ceas.

— Trebuie să mergi la culcare, scumpo… N-ai s-auzi muzica acolo, în cămăruţă, şi o

să dormi bine.

Văzând că Antoinette nu răspunde, bătu uşor din palme.

— Hai, trezeşte-te, Antoinette! Ce ai?

O conduse până la uşa micii debarale prost luminate şi mobilate în grabă cu un pat

de fier şi două scaune.

În faţă, de cealaltă parte a curţii, se zăreau ferestrele strălucitoare ale salonului şi sufrageriei.

— O să poţi vedea oamenii de-aici; nu sunt obloane, glumi *miss* Betty.

După ce plecă, Antoinette îşi lipi, temătoare şi surescitată, fruntea de geam. Prin ferestre se revărsa o lumină aurie pe o porţiune mare de zid. Prin spatele perdelelor de tul treceau umbre grăbite – servitorii. Cineva întredeschise geamul; Antoinette auzi clar instrumentele care erau acordate în fundul salonului. Muzicanţii veniseră deja…

Doamne, era trecut de ora nouă! Toată săptămâna aşteptase confuz o catastrofă care să

înghită lumea la timp, astfel încât să nu se descopere nimic. Dar seara trecea ca toate serile. Într-un apartament vecin, un orologiu bătu jumătatea de oră. Încă treizeci de minute, trei sferturi de oră. Şi apoi… Nimic, nu se va întâmpla probabil nimic, pentru că, atunci când se întorseseră în ziua aceea de la plimbare, doamna Kampf întrebase, repezindu-se la *miss* cu impetuozitatea aceea a ei care îi făcea pe oamenii sensibili să-şi piardă imediat capul: „Ei, ai pus invitaţiile la poştă? N-ai pierdut nici una, n-ai neglijat nimic, eşti sigură?“. *Miss* Betty răspunsese: „Da, doamnă Kampf“. Bineînţeles, ea era răspunzătoare, numai ea… Şi dacă era dată afară, ce mare pagubă, aşa-i trebuie, să se-nveţe minte!

— Mă doare-n cot, mă doare-n cot, bolborosi ea.

Îşi muşca furioasă mâinile, care sângerau sub dinţii ei tineri şi ascuţiţi.

— Şi cealaltă poate să-mi facă ce-o vrea, nu mi-e frică, mă doare-n cot!

Privi curtea întunecoasă de sub fereastră.

— O să mă sinucid şi, înainte să mor, o să spun că mor din cauza ei, murmură. Nu

mi-e frică de nimic, m-am răzbunat dinainte…

Începu din nou să pândească. Geamul se aburea sub buzele ei. Îl freca cu agresivitate şi-şi lipea din nou faţa de el. În cele din urmă, nerăbdătoare, deschise larg fereastra. Noaptea era pură şi rece. Acum vedea clar, cu privirea ascuțită a fetei de cincisprezece ani, scaunele aşezate lângă perete, instrumentiştii din jurul pianului.

Rămase nemişcată atât de multă vreme, încât nu-şi mai simţi obrajii, nici braţele goale.

Un moment, i se năzări că nu se întâmplase nimic, că văzuse doar în vis podul, apa neagră a Senei, plicurile rupte care zburau în vânt, că invitaţii vor intra ca prin minune şi balul va începe. Auzi ceasul bătând cele trei sferturi de oră, apoi de ora zece. Ora zece… Atunci tresări şi se strecură afară din încăpere. Se îndreptă spre salon, ca un asasin începător atras în mod fatal de locul crimei. Străbătu coridorul, unde doi chelneri beau direct din sticlele de şampanie, cu capul pe spate. Ajunse în sufragerie.

Era pustie, pregătită, cu masa mare în mijloc, plină cu vânat, peşte în aspic, stridii în talgere de argint și decorată cu dantele de Veneţia, flori care legau farfuriile între ele şi fructe aşezate în două piramide egale. De jur împrejur, pe măsuţe de patru sau şase

tacâmuri, luceau cristalul paharelor, porţelanul fin, argintul şi argintul aurit. Antoinette nu-şi putuse da seama nici mai târziu cum îndrăznise să traverseze astfel, pe toată

lungimea ei, încăperea aceea mare, strălucind de lumini. În pragul salonului ezită o clipă, apoi zări în budoarul vecin canapeaua mare acoperită cu mătase. Se aruncă în

genunchi și se strecură între spatele mobilei şi draperia care flutura. Era acolo un loc îngust unde putea să stea strângându-şi braţele şi genunchii la piept şi de unde, întinzând gâtul, vedea salonul ca pe o scenă de teatru. Tremura încetişor, înțepenită

încă de şederea îndelungată în faţa ferestrei deschise. Acum, apartamentul părea adormit, calm, tăcut. Muzicanții vorbeau încet. Îl vedea pe instrumentistul negru, cu dinţi lucitori, apoi o doamnă în rochie de mătase, câteva chimvale şi, ca o ladă mare de bâlci, un violoncel enorm pus în picioare într-un colţ. Negrul oftă, atingând uşor cu unghia un fel de chitară care zumzăi şi gemu înăbuşit.

— Acum se începe şi se sfârşeşte din ce în ce mai târziu.

Pianista zise câteva vorbe pe care Antoinette nu le auzi şi care îi făcură pe ceilalţi să

râdă. Apoi intrară brusc domnul şi doamna Kampf.

Când îi zări, Antoinette făcu un gest de parcă ar fi încercat să intre în pământ; se înghesui în perete, cu gura ascunsă în scobitura cotului îndoit. Dar le auzi paşii apropiindu-se. Erau foarte aproape de ea. Kampf se aşeză într-un fotoliu aflat faţă în faţă

cu Antoinette. Rosine se plimbă un moment prin încăpere. Aprinse şi apoi stinse aplicele şemineului. Lucea toată de diamante.

— Stai jos, e stupid să te agiţi aşa, zise Kampf încet.

Rosine se aşeză în aşa fel încât Antoinette, care deschisese ochii şi întinsese gâtul până ce atinsese cu obrazul lemnul canapelei, îşi văzu mama în picioare în faţa ei, moment în care o frapă expresia de pe chipul acela autoritar, o expresie pe care n-o mai văzuse niciodată: un fel de umilinţă, de strădanie, de teamă…

— Alfred, crezi că va fi bine? întrebă ea cu o voce inocentă şi tremurătoare de fetiţă.

Alfred nu avu timp să răspundă, deoarece soneria răsună brusc în apartament.

Rosine îşi împreună mâinile.

— O, Dumnezeule, începe! şopti ea, ca şi cum ar fi fost vorba de un cutremur.

Se avântară amândoi spre uşa salonului cu ambele batante date de perete.

O clipă mai târziu, Antoinette îi văzu că se întorc aşezaţi în stânga şi în dreapta domnişoarei Isabelle, care vorbea foarte tare, şi ea cu o voce diferită, neobişnuită, ascuţită, cu hohote scurte de râs, care îi marcau frazele ca nişte scântei.

„Pe asta o uitasem“, îşi zise Antoinette înspăimântată.

Doamna Kampf, radioasă acum, vorbea fără oprire şi îşi recăpătase aerul arogant şi

vesel. Îi tot făcea soţului cu ochiul, maliţioasă, arătându-i pe furiş rochia domnişoarei Isabelle, din tul galben şi având în jurul gâtului lung şi uscăţiv o etolă de pene pe care o agita cu amândouă mâinile ca pe evantaiul lui Célimène[10.] Un lornion din argint atârna

de o panglică de catifea portocalie prinsă la încheietura mâinii.

— Nu cunoşti încăperea asta, Isabelle?

— Nu, foarte drăguţă. Cine v-a mobilat-o? Vai, ce încântătoare sunt vasele astea de

porţelan! Îţi place încă stilul ăsta japonez, Rosine? Eu îl apăr întotdeauna. Tocmai le ziceam zilele trecute soţilor Bloch-Lévy, la familia Salomon – îi cunoşti, nu-i aşa? –, care îi reproşa că este o imitaţie şi e semn de „parvenire“, cum s-au exprimat ei: „Puteţi să

spuneţi ce vreţi, dar e vesel, plin de viaţă şi apoi, faptul că e mai ieftin, de exemplu, decât stilul Louis XIV, nu e deloc un defect, dimpotrivă…“

— Dar te înşeli foarte tare, Isabelle! protestă Rosine cu însufleţire. Piesele vechi chinezeşti, japoneze, ating preţuri ameţitoare… De exemplu, vasul ăsta cu păsări…

— Dintr-o perioadă mai recentă…

— Soţul meu a plătit pe el 10.000 de franci la Hôtel Drouot… Am zis 10.000 de franci?

12.000! Nu-i aşa, Alfred? O, l-am certat, dar nu foarte mult! Şi mie-mi place să cotrobăi după piese rare, să colecţionez bibelouri, e pasiunea mea.

Kampf sună.

— Beţi un pahar de porto, nu-i aşa, doamnelor?

Apoi i se adresă lui Georges, care tocmai intra:

— Adu-ne trei pahare de porto Sandeman şi sandviciuri, sandviciuri cu caviar…

Văzând că domnişoara Isabelle se depărtase şi examina cu lornionul o statuetă

aurită a lui Buddha, aşezată pe o perniţă de catifea, doamna Kampf şopti iute:

— Sandviciuri, eşti nebun? Doar n-o să deranjăm toată masa pentru ea! Georges o să

ne-aducă prăjiturele într-un coşuleţ din porţelan de Saxa, m-ai auzit?

— Da, doamnă!

Se întoarse după un minut cu platoul şi carafa din cristal de bacara. Băură toţi trei în tăcere. Apoi, doamna Kampf şi domnişoara Isabelle se aşezară pe canapeaua în spatele căreia se ascundea Antoinette. Dacă ar fi întins mâna, fata ar fi putut să atingă pantofii argintii ai mamei şi pe cei din satin galben ai profesoarei sale. Kampf se plimba prin încăpere, aruncând priviri furişe spre pendulă.

— Ia spune-mi, pe cine vom vedea în seara asta? întrebă domnişoara Isabelle.

— O! exclamă Rosine. Câteva persoane fermecătoare, dar şi câteva fosile, ca bătrâna

marchiză de San Palacio, căreia trebuie să-i întorc gestul de politețe, deşi şi ei îi place tare mult să vină aici… M-am văzut cu ea ieri, trebuia să plece; mi-a spus: „Draga mea, mi-am amânat cu opt zile plecarea în Sud din pricina acestei serate. Ne distrăm foarte mult la dumneata…“

— A! Ai mai dat baluri? întrebă domnişoara Isabelle, strângând din buze.

— Nu, nu, se grăbi să răspundă doamna Kampf. Numai simple ceaiuri. Nu te-am invitat pentru că te ştiu foarte ocupată în timpul zilei.

— Da, într-adevăr. De altfel, mă gândesc în mod serios să dau concerte anul viitor.

— Chiar aşa? Păi, este o idee grozavă!

Tăcură. Domnişoara Isabelle examină încă o dată pereţii încăperii.

— Încântător, de-a dreptul încântător, un gust…

Urmă un nou moment de tăcere. Cele două femei tuşiră uşor, Rosine îşi netezi părul.

Domnişoara Isabelle îşi aranjă cu grijă rochia.

— Ce vreme frumoasă am avut zilele asta, nu-i aşa?

Kampf interveni brusc:

— Hai, doar n-o să stăm aşa cu braţele încrucişate! Ce târziu vin oamenii! Ai trecut totuşi ora zece pe invitaţii, nu-i aşa, Rosine?

— Văd că eu am venit foarte devreme.

— Ba nu, draga mea, ce tot spui! E un obicei îngrozitor să vii atât de târziu, e deplorabil…

— Propun un dans, zise Kampf, bătând voios din palme.

— Cum să nu, e o idee foarte bună! Puteţi începe să cântaţi! strigă doamna Kampf

către orchestră. Un charleston!

— Dansezi charleston, Isabelle?

— Sigur că da, puţintel, ca toată lumea.

— Ei bine, n-ai să duci lipsă de dansatori. Marchizul d’Iciarra, de exemplu, un nepot al ambasadorului Spaniei, câştigă toate premiile la Deauville. Nu-i aşa, Rosine? Până

vine, să deschidem balul!

Se îndepărtară şi orchestra mugi în salonul pustiu. Antoinette văzu că doamna Kampf se ridică, aleargă la fereastră şi-şi lipește – „și ea“, îşi zise Antoinette – nasul de geamul rece. Pendula bătu zece şi jumătate.

— Doamne Dumnezeule, ce fac oamenii ăştia? şopti doamna Kampf agitată. S-o ia

naiba pe bătrâna asta nebună! adăugă ea aproape cu glas tare. Dar imediat aplaudă şi strigă râzând: A, încântător, încântător! Nu ştiam că dansezi aşa bine, Isabelle!

— Dansează ca Josephine Baker, răspunse Kampf de la celălalt capăt al salonului.

După ce se termină dansul, Kampf strigă:

— Rosine, o conduc pe Isabelle la bar, să nu fii geloasă!

— Dar nu ne însoţeşti şi tu, draga mea?

— O clipă, dacă-mi îngăduiţi. Mai am câteva ordine de dat servitorilor şi vin după

voi…

— O să flirtez toată seara cu Isabelle, te previn, Rosine.

Doamna Kampf avu puterea să râdă şi să-l amenințe cu degetul, dar nu rosti nici un

cuvânt. Îndată ce rămase singură, se repezi din nou la fereastră. Se auzeau automobile care treceau pe bulevard; unele reduceau viteza în faţa casei. Atunci, doamna Kampf se apleca şi cerceta cu privirea strada înnegurată, stăpânită de frigul iernii. Dar maşinile se îndepărtau, zgomotul motoarelor slăbea şi se pierdea în întuneric. De altfel, pe măsură

ce se făcea tot mai târziu, maşinile deveneau din ce în ce mai rare şi, minute bune, nu se mai auzea nici un sunet pe bulevardul pustiu ca în provincie; numai zgomotul tramvaiului pe strada vecină şi claxoane în depărtare, atenuate de distanţă.

Rosine clănţănea din dinți de parcă ar fi fost cuprinsă de friguri. Ora unsprezece fără

un sfert. Unsprezece fără zece. În salonul pustiu, o pendulă mică îşi făcea auzite bătăile scurte şi grăbite, cu timbru cristalin, vioi şi distinct; cea din sufragerie răspundea, insista şi, de cealaltă parte a străzii, un orologiu mare de pe frontonul unei biserici bătea lent şi grav, din ce în ce mai puternic, pe măsură ce treceau orele.

— Nouă, zece, unsprezece! izbucni doamna Kampf cu disperare, ridicând spre cer

mâinile încărcate de diamante. Ce este? Ce s-a întâmplat, Iisuse?

Alfred se întoarse împreună cu Isabelle; se priviră toţi trei fără să vorbească.

Doamna Kampf râse nervos şi zise:

— E cam ciudat, nu-i aşa? Numai să nu se fi întâmplat ceva…

— O, drăguţa mea, poate doar un cutremur…, răspunse domnişoara Isabelle pe un

ton triumfal.

Dar doamna Kampf nu se preda încă. Zise, jucându-se cu perlele, dar cu vocea răguşită de teamă:

— O, asta nu înseamnă nimic! Închipuie-ţi că eram zilele trecute la prietena mea,

contesa de Brunelleschi, şi primii invitaţi au început să vină cu un sfert de ceas înainte de miezul nopţii. Aşa că…

— E foarte neplăcut pentru stăpâna casei, foarte enervant, murmură cu blândeţe domnişoara Isabelle.

— Trebuie, nu-i aşa, să căpătăm şi noi obiceiul ăsta!

În acel moment se auzi soneria. Alfred şi Rosine se năpustiră spre uşă.

— Cântaţi! le strigă Rosine instrumentiştilor.

Orchestra atacă un blues. Nu apărea nimeni. Rosine nu se mai putu stăpâni. Strigă:

— Georges, Georges, a sunat la uşă! N-ai auzit?

— A sosit îngheţata de la Rey.

Doamna Kampf izbucni:

— Vă spun eu că s-a întâmplat ceva, un accident, o neînţelegere, o încurcătură de

dată, de oră, nu ştiu! Unsprezece şi zece, e unsprezece şi zece, repetă ea cu deznădejde.

— S-a şi făcut unsprezece şi zece! exclamă domnişoara Isabelle. Dar, bineînţeles, ai dreptate, timpul trece repede la tine, complimente! Ba chiar cred că e şi un sfert. Auziţi cum bate?

— Ei bine, acum chiar că trebuie să vină! zise Kampf răspicat.

Se aşezară iar toţi trei; dar nu mai vorbeau. Se auzeau hohotele de râs ale servitorilor în oficiu.

— Du-te şi spune-le să tacă, Alfred, du-te! zise în sfârşit doamna Kampf, cu vocea

tremurându-i de furie.

La unsprezece şi jumătate se apropie pianista.

— Mai aşteptăm mult, doamnă?

— Nu, plecaţi, plecaţi toţi! strigă brusc Rosine, care părea în pragul unei crize de nervi. Luați-vă banii şi plecaţi! Nu va fi bal, nu va fi nimic: e un afront, o insultă, o lovitură pusă la cale de duşmani ca să ne ridiculizeze, să mă facă să mor! Dacă mai vine cineva acum, nu vreau să-l văd, auziţi? continuă ea cu o violenţă crescândă. Spuneţi c-am plecat, că e un bolnav în casă, spuneți ce vreți!

Dar Isabelle se grăbi s-o liniştească:

— Hai, draga mea, nu e pierdută chiar orice speranţă! Nu te chinui aşa, o să te-mbolnăveşti. Fireşte, înţeleg ce simţi, draga mea, biată prietenă, dar, vai, lumea e atât de rea! Ar trebui să-i spui ceva, Alfred, s-o mângâi, s-o consolezi…

— Ce comedie! zise Kampf şuierător, printre dinţii strânşi, pălind brusc. Ai de gând să taci odată?

— Hai, Alfred, nu striga la ea, mai bine consoleaz-o!

— Eh! Dacă-i place să fie ridicolă! Apoi îi întoarse brusc spatele şi li se adresă

instrumentiştilor: Voi de ce mai staţi? Cât trebuie să vă dăm? Şi ştergeţi-o repede, fir-ar să fie!

Domnişoara Isabelle îşi luă etola de pene, lornionul şi poşeta.

— E mai bine să mă retrag, Alfred. Dar, dacă crezi că-ţi pot fi de folos cu ceva, dragă

prietene…

Văzând că nu răspunde, se aplecă şi o sărută pe frunte pe Rosine, care, încremenită, nici măcar nu plângea, ci doar se uita în gol.

— La revedere, draga mea. Crede-mă că sunt dezolată, că particip din tot sufletul la durerea ta, şopti ea mecanic, ca la cimitir. Nu, nu mă conduce, Alfred, plec, am plecat, plângi în voie, biată prietenă, o să te uşurezi! mai zise ea cât putu de tare în mijlocul salonului pustiu.

Alfred şi Rosine o auziră spunându-le servitorilor, în timp ce traversa sufrageria:

— Să nu faceţi cumva zgomot! Doamna e foarte nervoasă, foarte zdruncinată.

Şi, în fine, se auziră zbârnâitul ascensorului şi bufnitura înăbuşită a uşii mari de la intrare când se închise.

— Babă afurisită! murmură Kampf. Măcar dacă…

Nu-şi duse vorba până la capăt. Rosine se ridică brusc, cu chipul plin de lacrimi, şi-i arătă pumnul strigând:

— Tu eşti de vină, idiotule! Vanitatea ta mizerabilă, orgoliul tău de păun! Domnul

vrea să dea baluri! Să primească lume bună! Ei, nu, că-ţi vine să mori de râs! Chiar crezi că oamenii nu ştiu de unde vii, cine eşti? Un parvenit! Ce şi-au mai bătut joc de tine prietenii tăi, frumoşii tăi prieteni, hoţi, escroci!

— Şi-ai tăi? Conţii, marchizii, codoşii tăi?

Continuară să strige unul la altul, să-și arunce un şuvoi de cuvinte furioase, violente, care curgeau năvalnic. Apoi Kampf, cu dinţii strânşi, zise mai încet:

— Când te-am luat de unde te-am luat, umblaseşi Dumnezeu ştie pe unde! Crezi că

nu ştiam nimic, că nu văzusem nimic! Eu îmi ziceam că eşti drăguţă, inteligentă, că, dacă mă îmbogăţesc, o să mă mândresc cu tine… Şi, ce să spun, bine am mai nimerit,

bună afacere am făcut! Maniere mitocăneşti, o femeie bătrână cu apucături de bucătăreasă…

— Alţii au fost mulţumiţi…

— Bănuiesc. Dar nu-mi da detalii. Mâine ai să regreţi…

— Mâine? Chiar crezi c-o să mai stau fie și o oră după tot ce mi-ai zis? Brută!

— Ei, şi cară-te! Du-te dracului! urlă el și plecă trântind uşile.

Rosine strigă:

— Alfred, întoarce-te!

Şi aşteptă gâfâind, cu capul întors spre salon, dar bărbatul era deja departe. Cobora scara. În stradă, strigă un timp furios: „Taxi, taxi…“, apoi se îndepărtă şi o şterse după

colţul unei străzi.

Servitorii urcaseră, lăsând peste tot luminile aprinse, uşile deschise. Rosine stătea încremenită în rochia-i strălucitoare şi plină de perle, prăbuşită într-un fotoliu.

Deodată, făcu o mişcare nervoasă atât de iute şi de bruscă, încât Antoinette tresări şi, trăgându-se înapoi, se lovi cu fruntea de perete. Se ghemui şi mai mult, tremurând; dar mama ei nu auzise nimic. Îşi smulgea brăţările una câte una și le arunca pe jos. O

brăţară frumoasă şi grea, împodobită cu diamante enorme, se rostogoli sub canapea, la picioarele fetei. Antoinette privea parcă ţintuită locului.

Văzu chipul mamei sale şi lacrimile care-i curgeau, amestecându-se cu fardul, un chip ridat, schimonosit, împurpurat, copilăresc, comic… înduioşător… Dar Antoinette nu era impresionată; nu simţea nimic altceva în afară de un fel de dispreţ, de o anume indiferenţă sfidătoare. Mai târziu, îi va spune unui bărbat: „Să ştii că eram o fetiţă

îngrozitoare! Închipuie-ţi că o dată…“ Brusc, își simți întreg viitorul ca pe o bogăție, toate forţele intacte ale tinereții şi faptul că putea să-şi zică: „Cum poate cineva să

plângă aşa din cauza asta? Şi dragostea? Şi moartea? Va muri într-o zi… chiar a uitat?“.

Aşadar, oamenii mari sufereau şi ei pentru astfel de lucruri mărunte şi trecătoare?

Iar ea, Antoinette, se temuse de ei, tremurase în faţa lor, a strigătelor, a furiei, a ameninţărilor zadarnice şi absurde… Se strecură încet afară din ascunzătoare. Ascunsă

în umbră, își privi încă un moment mama care nu mai hohotea, ci doar stătea ghemuită, lăsând lacrimile să-i curgă până la gură, fără să le şteargă. Apoi se ridică şi se apropie.

— Mamă.

Doamna Kampf sări brusc din fotoliu.

— Ce vrei, ce cauţi aici? strigă ea nervoasă. Pleacă, pleacă, imediat! Dă-mi pace!

Acum nu mai pot nici să fiu o clipă liniştită în casa mea!

Puțin palidă, cu capul în jos, Antoinette nu se mişca. Aceste izbucniri nervoase sunau pentru auzul ei, slăbit brusc, ca un tunet pe o scenă de teatru. Într-o zi, curând, îi va spune unui bărbat: „Mama o să țipe, dar să-i fie de bine!“.

Întinse încet mâna, o aşează pe părul mamei sale și o mângâie cu degete uşoare, puţin tremurătoare.

— Biata mea mamă, lasă…

Încă o dată, Rosine se revoltă ca din instinct, o respinse și scutură convulsiv din cap:

— Lasă-mă, pleacă… lasă-mă, ţi-am spus…

Dar apoi pe chip i se întipări o expresie de om neputincios, învins, vrednic de milă.

— Ah, fiica mea, mica mea Antoinette, ce fericită eşti tu! Încă nu ştii cât de nedreaptă

e viaţa, cât e de rea şi de vicleană… Oamenii aceia care îmi zâmbeau, care mă invitau pe la ei, râdeau de mine pe la spate și mă dispreţuiau, pentru că nu fac parte din lumea lor. Niște afurisiți, niște… Dar tu nu poţi să înţelegi, draga mea! Şi tatăl tău!. . Ah, numai pe tine te am! exclamă ea brusc. Numai pe tine te am, draga mea!

O luă în braţe. Îi lipi faţa mică de perlele de pe rochie, fără să vadă că fata zâmbea.

Zise:

— Eşti o fată bună, Antoinette. .

Era străfulgerarea insesizabilă, secunda în care se întâlneau „pe drumul vieţii“, însă

una urca, iar cealaltă se cufunda în umbră. Dar ele n-o ştiau. Antoinette repetă

încetişor:

— Biata mea mamă…

1. „Ce-o să mă fac, ce-o să mă fac când o să fii departe“ (în engl., în orig.) (n.r.).

2. „Cum e posibil?“ (în engl., în orig.) (n.r.).

3. Personaj din romanul *Il Piacere* (1889) de Gabriele d’Annunzio (n.tr.).

4. Personaje din romanul *Les Demi-vierges* (1894) de Marcel Prévost (n.tr.).

5. „Foc“ (în germ., în orig.) (n.r.).

6. În lb. franceză, „păr“ (n. tr.).

7. „Ce-ai pățit, copilă? Ești bolnavă?“ (în engl., în orig.) (n.r.).

8. „Vărul meu“ (în engl., în orig.) (n.r.).

9. Mic agitator menit să reducă efervescenţa şampaniei (n.tr.).

10. Aluzie la cunoscutul personaj din piesa *Mizantropul* de Molière (n.tr.).

Document Outline

- DUŞMANCA
  - Partea întâi
  - Partea a doua
  - Partea a treia
  - Partea a patra
- BALUL

Table of Contents

- DUȘMANCA
  - Partea întâi
  - Partea a doua
  - Partea a treia
  - Partea a patra
- Partea întâi
- Partea a doua
- Partea a treia
- Partea a patra
- BALUL

Table of Contents

DUȘMANCA
Partea întâi
Partea a doua
Partea a treia
Partea a patra
Partea întâi
Partea a doua
Partea a treia
Partea a patra
BALUL

Table of Contents

DUȘMANCA
    Partea întâi
    Partea a doua
    Partea a treia
    Partea a patra
Partea întâi
Partea a doua
Partea a treia
Partea a patra
BALUL

Table of Contents

DUŞMANCA 4
Partea întâi 4
Partea a doua 20
Partea a treia 35
Partea a patra 57
Partea întâi 4
Partea a doua 20
Partea a treia 35
Partea a patra 57
BALUL 83